

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE
EBEVEYNLİK TUTUMLARININ ÇOCUKLARININ
İLETİŞİM BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra YARDIM

İstanbul

Mayıs, 2019

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE EBEVEYNLİK
TUTUMLARININ ÇOCUKLARININ İLETİŞİM BECERİLERİ
İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra YARDIM

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

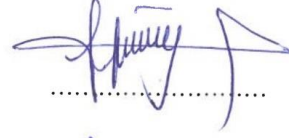
İstanbul

Mayıs, 2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Turgay ŞİRİN

Üye Dr. Öğr. Üyesi Duygu YALMAN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

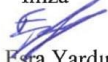

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri ve Ebeveynlik Tutumlarının Çocuklarının İletişim Becerileri İle İlişkisi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza

Esra Yardım

ÖNSÖZ

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, daima motivasyonumu yükselten, araştırmamdaki her aşamada desteklerini esirgemeyen tez danışmanım değerli Sayın Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ'ye minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Uygulamalar sırasında verilerini topladığım anaokullarında bana kolaylık sağlayan yöneticilere, okul öncesi öğretmenlerine ve gönüllü katılımlarından dolayı ebeveynlere çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca beni her zaman destekleyen ve yanımda olan değerli aileme çok teşekkür ederim.

Esra YARDIM

İstanbul, 2019

ÖZET

EBEVEYNLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE EBEVEYNLİK TUTUMLARININ ÇOCUKLARININ İLETİŞİM BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİ

Esra YARDIM

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

Mayıs, 2019- 121 Sayfa

Bu araştırmada, ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının çocuklarının iletişim becerileri ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç çerçevesinde; ebeveynlerin kişilik özelliklerinin, ebeveynlik tutumlarının ve çocukların iletişim becerilerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

İlişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenen araştırmanın örnekleme, İstanbul ili Avrupa Yakası'ndaki 3 ilçeden (Avcılar, Küçükçekmece, Esenler) basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilmiş 2 ortaokul ve 2 ilkokul bünyesinde bulunan devlet anasınıflarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubu 300 çocuk ve ebeveynlerinden oluşmuştur.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları; Ebeveyn Bilgi Formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği, 5-6 Yaş Çocuklarının İletişim Becerileri Ölçeği ve Uluslararası Kişilik Envanteri'dir.

Araştırmadan elde edilen verilerle ilgili yapılan analizler; Yüzde Frekans Analizi, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testi, ve Spearman Rho Korelasyon Analizi'dir.

Araştırmadan elde edilen bulgular genel olarak şöyledir: Ebeveynlerin kişilik özellikleri ile çocukların iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocukların iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Ebeveynlerin kişilik özellikleri cinsiyete, annenin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşırken; içinde yetişilen coğrafi bölgeye, babanın eğitim durumuna ve birliktelik durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumu sahip olunan çocuk sayısına, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, gelir durumuna, annenin çalışma durumuna ve eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşırken; birliktelik durumuna göre

anlamli düzeyde farklılaşmamaktadır. Çocukların iletişim becerileri anaokuluna devam etme süresine ve babanın eğitim durumuna göre anlamli düzeyde farklılaşırken; yaşa, ebeveynin birliktelik durumuna, gelir durumuna, annenin çalışma durumuna ve annenin eğitim durumuna göre anlamli düzeyde farklılaşmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Çocukların İletişim Becerileri, Ebeveyn Kişilik Özellikleri, Ebeveyn Tutumu.

ABSTRACT
THE RELATIONSHIP OF PARENTS' PERSONALITY
CHARACTERISTICS AND PARENTING ATTITUDES TO THEIR
CHILDREN'S COMMUNICATION SKILLS

Esra YARDIM

Master, Family Counselling and Education

Thesis Supervisor: Asst. Prof. Dr. Fatma YAŞAR EKİCİ

May, 2019- 121 Pages

The present study aimed to investigate the relationship of parents' personality characteristics and parenting attitudes to their children's communication skills. For this purpose, it was examined whether parents' personality characteristics, parenting attitudes, and their children's communication skills differ according to various variables.

The sample of the study, which was conducted in accordance with the relational screening model, consisted of 300 children in the age group of 5-6 years, who receive education in public preschool classes within the structure of 2 secondary schools and 2 primary schools selected by simple random sampling from 3 districts in the European side of Istanbul province (Avcılar, Küçükçekmece, Esenler), and their parents.

Data collection tools used in the study include the Parenting Information Form, Parent Attitude Scale, Communication Skills Scale for 5-6 Aged Children and International Personality Inventory.

In the analysis of the data obtained from the study; Percentage Frequency Analysis, Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallis H Test, and Spearman's Rho Correlation Analysis were used.

The general findings obtained from the study are as follows: There is a significant relationship between parents' personality characteristics and their children's communication skills. There is a significant relationship between parents' parenting attitudes and their children's communication skills. The personality characteristics of parents differ significantly according to the gender and mother's educational status while they do not differ significantly according to the geographical region grew up, father's educational status and marital status. Parents' parenting attitudes differ

significantly according to the number of children, the geographical region grew up, income level, mother's employment status, and educational status while they do not differ significantly according to marital status. Children's communication skills differ significantly according to the duration of preschool education and father's educational status while they do not differ significantly according to the age, marital status of parents, income level, mother's employment status, and mother's educational status.

Keywords: Preschool Education, Children's Communication Skills, Parents' Personality Characteristics, Parenting Attitude.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçları	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kişilik Kavramı.....	6
2.1.1. Kişilik Kuramları.....	7
2.1.1.1. Beş Faktör Kuramı	7
2.1.1.2. A Tipi ve B Tipi Kişilik Yapısı	8
2.1.1.3. Littauer'in Kişilik Tipleri	9
2.1.1.4. Psikaanalitik- Sosyal Yaklaşım	9
2.1.1.5. Ayırıcı Özellik Yaklaşımı	10
2.1.1.7. Davranışsal- Sosyal Öğrenme Yaklaşımı.....	10
2.1.1.8. İnsancıl/ Hümanistik Yaklaşımı	10
2.1.1.9. Biyolojik Yaklaşım	11
2.1.1.10. Eysenck Kişilik Kuramı	12
2.1.2. Kişilik İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	12
2.1.2.1. Türkiye'de Yapılmış Araştırmalar.....	12
2.1.2.2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar	15
2.2. Ebeveyn Tutumları.....	16
2.2.1. Demokratik Anne Baba Tutumu	17
2.2.2. Otoriter Anne Baba Tutumu.....	17

2.2.3. Koruyucu/İstekçi Anne Baba Tutumu.....	17
2.2.4. İzin Verici Tutum (Çocuk Merkezli Tutum).....	18
2.2.5. Ebeveyn Tutumuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar.....	18
2.2.5.1. Türkiye’de Yapılmış Çalışmalar	18
2.2.5.2. Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar	24
2.3. Çocuklarda İletişim Becerileri	26
2.3.1. Çocuklarda İletişim İle İlgili Yapılmış Çalışmalar	28
2.3.1.1. Türkiye’ de Yapılmış Çalışmalar	29
2.3.1.2. Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar	30
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	32
3.1.Araştırmanın Modeli	32
3.2.Araştırmanın Evren ve Örnekleme	32
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.4. Verilerin Çözümlemesi	38
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR.....	40
4.1.Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	40
4.2.İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	43
4.3.Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	44
4.4.Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	47
4.5.Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	60
4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular	76
BEŞİNCİ BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	89
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA	89
5.1.1 Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma	89
5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	90
5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	92
5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma	94
5.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma	96
5.1.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma	98
5.2. ÖNERİLER.....	102
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	102
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	103
KAYNAKÇA.....	104
EKLER.....	116

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Örnekleme Yer Alan Ebeveynlerin Özelliklerine İlişkin Frekans Yüzde Dağılımları	33
Tablo 2. Örnekleme Yer Alan Ebeveynlerin Özelliklerine İlişkin Frekans Yüzde Dağılımları	33
Tablo 3. UKE ve İBÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Rho Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları	40
Tablo 4. ETÖ ve İBÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Rho Korelasyon Analizi Sonuçları	43
Tablo 5. UKE ve ETÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Sonuçları	44
Tablo 6.1. UKE'den Alınan Puanların Ebeveyn Cinsiyete Göre Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	47
Tablo 6.2. UKE'den Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	48
Tablo 6.3. UKE'den Alınan Puanların Birliktelik Durumuna Göre Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	52
Tablo 6.4. UKE'den Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	54
Tablo 6.4.1. Dışadönüklük Alt Boyutundan Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	57
Tablo 6.4.2. Gelişime Açıklık Alt Boyutundan Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	57
Tablo 6.5. UKE'den Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	58
Tablo 7.1. ETÖ'den Alınan Puanların Çocukların Cinsiyetlerine göre Farklaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	61

Tablo 7.2. ETÖ’den Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklaşp Farklılaşmasını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu	61
Tablo 7.2.1. Demokratik Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	62
Tablo 7.2.2. İzin Verici Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	63
Tablo 7.3. ETÖ’den Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye göre Farklaşp Farklılaşmasını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	64
Tablo 7.3.1. Otoriter Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	65
Tablo 7.3.2. İzin Verici Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	66
Tablo 7.4. ETÖ’den Alınan Puanların Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan “Kruskal Wallis H” Testi Sonucu	67
Tablo 7.5. ETÖ’den Alınan Puanların Gelir Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	68
Tablo 7.5.1. Otoriter Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Gelir Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	69
Tablo 7.5.2. Koruyucu Tutum Alt Boyutundan Gelir Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	69
Tablo 7.6. ETÖ’den Alınan Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	70
Tablo 7.7. ETÖ’den Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	71
Tablo 7.7.1. Otoriter Tutum Alt Boyutundan Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	72

Tablo 7.7.2. Koruyucu Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	73
Tablo 7.8. ETÖ'den Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	74
Tablo 7.8.1. Demokratik Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	75
Tablo 8.1. İBÖ'den Alınan Puanların Yaşa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	76
Tablo 8.2. İBÖ'den Alınan Puanların Anaokuluna Devam Etme Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	77
Tablo 8.2.1. Aktifİletişimde Bulunma Alt Boyutundan Alınan Puanların Anaokuluna Devam Etme Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	78
Tablo 8.2.2. İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma Alt Boyutundan Alınan Puanların Anaokuluna Devam Etme Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları	79
Tablo 8.3. İBÖ'den Alınan Puanların Ebeveyn Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu	80
Tablo 8.4. İBÖ'den Alınan Puanların Aile Gelir Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu	81
Tablo 8.5. İBÖ'den Alınan Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	82
Tablo 8.6. İBÖ'den Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmasını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu.....	83
Tablo 8.7. İBÖ'den Alınan Puanların Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu	85
Tablo 8.7.1. Aktifİletişimde Bulunma Alt Boyutundan Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	86

Tablo 8.7.2. İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma Alt Boyutundan Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	86
Tablo 8.7.3. İletişim Becerileri Ölçeği Genelinden Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu.....	87

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, amaç, alt amaçlar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Kişilik, bireyin ilgilerini, yeteneklerini, konuşma tarzını, dış görünüşünü, çevresiyle ilişkisini vb. özellikleri kapsayan bir kavramdır. Erikson'a (1984:97-112) göre kişilik, duygusal olarak, davranış şekilleri, yetenek ve ilgiler, vb. psikolojik özelliklerin tamamıdır (Baymur, 1993:87).

İnsanlar karakteristik olarak birbirlerine yakın görünseler de aynı karaktere sahip olmaları imkansızdır çünkü kişilik bireyler arasında farklılık gösterdiği ve sürekli var olan özellikler içerdiği söylenmektedir. Kişilik insanları diğer bireylerden davranışsal olarak ayıran bir kavramdır ve bu kavram yaşam tarzını, aile içi davranış örüntüsü, bireyin tutumunu yansıtmaktadır.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları kişiliklerine göre çeşitlilik gösterebilir (Kochanska ve ark., 1997).Ebeveynlerin tutumları çocuklar üzerinde önemli bir rol oynamaktadır çünkü ebeveynin çocuklarına karşı tutumları çocukların hem o anlarını hem de geleceklerini etkilemektedir (Öksüz, 2002). Kişiliğin daha çok ebeveyn ve çevresel faktörlerden etkilenildiği düşünülmektedir. Anne babanın çocuklar üzerindeki tutumu kişilik oluşumunda en önemli unsurlardan biridir. Anne babanın çocuklar üzerinde baskıcı bir tutum sergilemeleri çocukların daha çok saldırgan özgüveni düşük vb. kişilik yapısına sahip olmasında etkili olurken daha ılımlı bir davranış sergileyen ebeveynin çocukları daha özgüvenli kişilerarası etkileşimi daha kuvvetli bir kişilik yapısı oluşur. Kişilik yapısı kişilerarası iletişimde önemli bir etkidir. İnsanlar kişilikleri yüzünden dışadönük veya içedönük bir tutum sergileyebilirler. Bu durumda insanlar iletişime açık veya kapalıdırlar. İnsanların karakterestik yapısı insanlarla iletişime geçmede, iletişime geçtikleri zaman diğer insanları aktif bir şekilde dinlemede kişilere karşı olumlu olarak geri bildirimde bulunmada önemli bir rol oynar (Yıldızoğlu, 2013).

Tutumlar, uzun bir süredir sosyal psikolojinin temel araştırma konularındandır. Bunun sebebi ise tutumların dış dünyayı algılama şeklimizi ve eylemlerimizi etkilemesidir. Tutum, bir kişiye dayandırılan ve onun bir psikolojik olgu ile ilgili fikirlerini, duygularını aynı zamanda eylemlerini düzenli bir şekilde meydana getiren yatkınlıklarıdır. Tutumların duygusal, zihinsel ve davranışsal öğeleri vardır. Bir eşya, insan veya durumla ilgili duygu, temel öğedir. Bir eşyaya veya duruma dayandırılan inanışlar tutum olgusunun zihinsel öğesini oluşturur. Duygu ve inanca paralel olarak davranmak ise tutum kavramının davranışsal öğesidir. Tutumlar, doğrudan incelenemeyen, fakat incelenebilen çeşitli eylemlere neden olduğu düşünülen yatkınlıklardır. İnsanların doğuştan getirdikleri tutumları yoktur, tutumlar yaşam içerisinde kazanılır. Tutumların çoğunu diğer insanları rol model alarak ediniriz bu anlamda tutumlarımızın oluşmasında en etkili olan kişiler ebeveynlerimizdir (Kağıtçıbaşı ve Üskül, 2006:241-256). Ebeveynlerin çocukları yetiştirme tutumları demokratik, otoriter, koruyucu/istekçi, izin verici (çocuk merkezli)'dir.

Sosyal beceriler, kişinin yaşadığı çevrede sosyal kazanımlar elde etmesini sağlayan, diğer insanlarla iletişimi kolaylaştıran, toplumsal açıdan uygun ve öğrenme yoluyla kazanılmış davranışlar olarak açıklanmaktadır. Sosyal beceriler kişinin çevresindeki insanlarla iletişimini düzenleyen beceriler olduğu için insan hayatında oldukça önemlidir (Akçamete ve Avcıoğlu, 2005; Akt: Avşar ve Kuter, 2007). Sosyal becerileri yeterli düzeyde gelişmeyen çocuklar, kişilerarası ilişkiler geliştirmekte, eğitsel konularda, duygulanım ve davranım konusunda, iş hayatlarında farklı sorunlar yaşayabilmektedirler.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde bu araştırmanın problem cümlesi 'Ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının çocuklarda iletişim becerisi ile ilişkisinin incelenmesi' olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçları

Bu araştırmanın temel amacı ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının çocuklarının iletişim becerileri ile ilişkisini incelemektir. Bu temel amaca bağlı olarak alt amaçlar aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- 1. Ebeveynlerin kişilik özellikleri ile çocuklarının iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?**

2. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarının iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Ebeveynlerin kişilik özellikleri ile ebeveynlik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Ebeveynlerin kişilik özellikleri cinsiyete, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, birliktelik durumuna, annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
5. Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları cinsiyete, sahip olunan çocuk sayısına, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, birliktelik durumuna, gelir düzeyine, annenin çalışma durumuna, annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
6. Çocukların iletişim becerileri yaşa, anaokuluna devam süresine, ebeveynin birliktelik durumuna, ailenin gelir durumuna, annenin çalışma durumuna, annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın amacı ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının çocuklarının iletişim becerileri arasındaki ilişkinin saptanmasıdır. Kişiliği gelişim yönünden ele alan kuramcılar, kişiliğin şekillendiği dönem olarak çocukluğun ilk yıllarını kabul etmişlerdir. Çocukların kişilik gelişimlerinde ebeveyn tutumları oldukça etkilidir. Ebeveynler çocuklarının rol model aldıkları ilk kişilerdir. Çocuklar ailelerinin sergiledikleri benzer davranış ve tutumları kendileri de geliştirmektedirler. Ebeveynleri sağlıklı tutumlar sergileyen çocuklar özgür kişilikli, neşeli, özgüven sahibi kişiler olarak yetişmektedirler. Ebeveynlerin çocuklarına tutarlı ve düzenli olarak sergiledikleri davranışlar, çocukların psikolojik uyumları üzerinde etkilidir. Ebeveynlerin pozitif ve destekleyici davranışları çocuğun gelişimine yardımcı olurken, negatif ve kısıtlayıcı davranışları ise çocukta çeşitli psikolojik sorunlar görülmesine neden olur. Yapılan bu araştırma ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının çocuklarının iletişim becerileri ile ilişkisinin saptanması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca ebeveynlere, çocuklara, öğretmenlere, psikolojik danışman ve psikologlara yol gösteren bir çalışma niteliği taşıyor olması da çalışmanın önemini artırmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları aşığıdaki gibidir:

Katılımcıların kendilerine yöneltilen sorulara içtenlikle cevap verdiği kabul edilmektedir.

Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Tutumu Ölçeği, 5-6 yaş Çocuklarının İletişim Becerileri Ölçeği, Uluslararası Kişilik Envanteri ilgili değişkenleri geçerli ve güvenilir olarak ölçmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

İstanbul ilinin Avrupa yakasındaki 3 ilçede (Avcılar, Küçükçekmece. Esenler) yer alan (2 ortaokul, 2 ilkokul) bünyesinde bulunan devlet anaokullarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubu 300 öğrenci ve ebeveynlerinden elde edilen verilerle sınırlıdır.

Elde edilen veriler uygulanan Ebeveyn Bilgi Formu, Ebeveyn Tutumu Ölçeği, 5-6 yaş Çocuklarının İletişim Becerileri Ölçeği, Uluslararası Kişilik Envanteri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Kişilik: Bireylerin duygu, düşünce ve davranış gibi psikolojik farklılıkları ve tepkileri belirleyen içinde bulunulan biyolojik durum veya sadece yaşanan an ile açıklanamayan biçimde süreklilik gösteren özelliklerdir. (Morsünbül, 2014).

Ebeveyn Tutumu: Ailelerin çocuklarının sosyal, psikolojik ve kişilik gelişimlerini etkileyecek durumlara, fertlere pozitif ya da negatif biçimde reaksiyon vermeleridir (Yavuzer, 1998:141)

İletişim: Semboller aracılığı ile karşı taraftan gelen duygu ve düşüncelerin aynı veya farklı zaman dilimlerinde iletilmesidir (Eroğlu, 1996).

1.7. Kısaltmalar

ETÖ: Ebeveyn Tutum Ölçeği

UKE: Uluslararası Kişilik Envanteri

İBÖ: İletişim Becerileri Ölçeği

AİB: Aktif İletişimde Bulunma

İDDA: İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma

İKU: İletişimde Kurallara Uyma

KOTG: Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kişilik Kavramı

Kişilik kavramı eski Yunanca da “Persona” anlamına gelmektedir. Persona drama tiyatrosunda kullanılan maskeye verilen isimdir. Persona maskenin ardındaki kişiliği değil oyunu temsil ediyordu. Bir süre sonra kişinin gerçek karakteri için kullanılmaya başladı. Kişilik, içsel sebeplerden ötürü meydana gelen ve kişinin davranışlarını biyolojik ve çevresel olarak öğrenmesini içeren, kişinin öğrenme, yorumlama, algılama, düşünce vb. davranışları içermektedir. Kişilik, insan davranışları içerisinde en çok incelenen alandır (Morsünbül, 2014). Kişiliğin en çok incelenen alan olmasının sebebi ise kişilerarası iletişimin kalitesi, değişken koşullara ayak uydurma, başarılar, sosyal statü, mutluluk gibi değişkenleri içeriyor olmasıdır (McAdams, 2010).

Kişilik bazen sosyal statü olarak nitelendirilirken bazı zamanlarda ise kişinin belirli özellikleri (Kibar, neşeli, sessiz vb.) olarak ele alınır (Özsoy ve Yıldız, 2013). Luthans’a (2010) göre psikologlar kişiliği tanımlarken sıfatlar kişilikte az bir rol oynamasına rağmen kişiliğin gelişmesini etkilediğini söylerken akademisyenler ise daha çok kuramsal teorik kavramlarla kişiliği incelerler.

Kişilik insanları diğer bireylerden davranışsal olarak ayıran bir kavramdır ve bu kavram yaşam tarzını yansıtmaktadır. Kişiliği tanımlarken davranışın motivasyonu ve çevreye mental olarak adapte olma ele alınır. Bu durumla ilgili olarak Gordon Allport (1920) kişinin çevreye adapte olmasında psikofizyolojik olarak oluşan içsel bir dinamik organizasyon şeklinde betimlemiştir (Millon, 1996).

Kişilik bireyler arasında farklılık gösterdiği ve sürekli var olan özellikler içerdiği söylenmektedir. Vecchio (1988) kişiliği insanları diğerlerinden ayıran bir özellik olarak tanımlar. Greenberg (1999) kişiliği, insanların sergilediği özgün, sabit davranış, düşünce duygu olarak tanımlamaktadır. Durna (2005) kişiliği oluşturan fiziksel, zihinsel ve duygusal gibi etkenlerin dışında kişinin olayları yorumlama ve algılamadaki farklılık olduğunu söylemektedir. Kişilik, bireyin fiziksel ve sosyal olarak iletişime geçme stilini belirleyen, düşünce, duygu ve davranışların ifade edilidir (Tomrukçu, 2008).

Psikolojide “bireylerin neden farklı olduklarını, neden farklı tepkiler gösterdiler” gibi sorulara cevap arandığından uzun süreden beri kişilik önemli bir yer oluşturmaktadır. Kişiliğin kavramıyla ilişkili yapılan yorumlara bakıldığında, düşünürler ve bilim adamları farklı zamanlarda farklı biçimlerde kişiliği ele almış ve bunda farklı düşünce akımları etkili olmuştur. Günümüzde var olan düşünce akımlarına baktığımızda bazı fikir akımları olsa da, psikolojinin temel taşı oluşturulan kişilikle ilgili halen daha kesin bir tanım veya ölçme biçimi yoktur. Kişilik, psikolojide büyük bir yer kaplayan kavramlardan biridir. Kişinin özelliği o insanı anlama ve yorumlamada önemli bir araçtır. Buna göre kişilik, kişinin ilgilerini, tutumlarını, yeteneklerini, konuşma biçimini, dış görüşünü, çevreyle iletişimini içeren özelliklerin tümüdür. Kişiliğin kendine özgü olmasına rağmen net bir kavramı yoktur. Bunun nedeni kişilik kavramının günlük konuşmada farklı anlamlarda kullanılmasıdır. Bu günlük yaşamda kullanılan terimler mizaç, huy, karakter, benlik gibi kavramlardır (Köknel, 2005:55-62).

Kişilik, bireyin sahip olduğu bir durum olarak ele alınmıştır buna göre kişilik arkadaş canlısı, hoş, güçlü, öfkeli gibi kavramlarla ifade edilir. Bu özelliklere göre kişilik, insanların diğer insanlar yanında kendilerini nasıl gösterip ifade ettikleri gibi davranışlardır. Psikologlar kişiliği özel ve diğer kişilerden ayıran davranışlar olarak nitelendirmektedirler. Özel olmasının sebebi kişinin yaptığı genel davranışları içerir. Ayırt edici olmasının sebebi ise, kişiyi diğer kişilerden ayırmasıdır. Kişilik, kişiyi diğer insanlardan ayıran ve kişinin gelecekteki davranışlarını tahmin etmemizi sağlayan değişmez özelliklerdir (Yanbastı, 1991).

2.1.1. Kişilik Kuramları

2.1.1.1.Beş Faktör Kuramı

Robert McCrae ve Paul Costa tarafından geliştirilen bu kuram tüm kişilik özelliklerini içerir.McCrae ve Costa (2006) bu kuramı eksiksiz ve evrensel olarak tüm kişilik karakteristiklerini gözleme dayanarak beş ana unsurda sınıflandırmıştır. Goldberg (1992) bu beş temel boyutu, dışadönüklük, sorumluluk, nevroitiklik, uyumluluk ve gelişime açıklık olarak açıklamıştır. Türkiye’deki Beş Faktör Kişilik Kuramı ile ilgili çalışmalar genel olarak uyarlama ve ölçek geliştirmeye dayanmaktadır (Bacanlı vd., 2009). Somer (1998) yetişkinlere yaptığı araştırmada birinci düzey analizinde seçilen 235 sıfatın beş temel faktör kuramında olduğunu saptamış ve bu sıfatların kişilikte önemli bir faktör olduğunu söylemiştir.

Nevrotiklik duygusal denge şeklinde de tanımlanmaktadır, bu tanıma göre nevroitiklik kişinin kaygıyla baş edebilme becerisiyle ilgilidir. Costa ve McCrae (1992)'ye göre pozitif psikolojik uyumla birlikte duygusal dengenin olmamasıdır.

Dışadönüklük, içerisinde coşku, sevinç, konuşkanlık, aktiflik ve sosyallik gibi çeşitli özellikler barındırır (Costa vd., 1986: 641). Dışadönük kişiler olumlu duygusal dengeye sahip (McCrae ve Costa, 1992), girişken, samimi, dikkat çekici, sosyal, özgüveni yüksek kişilerdir. Watson ve Clark (1997)'a göre dışadönük insanlar, bu özelliklerinin yanı sıra kimi ortam ve durumlarda da abartılı olabilen, amaçlarına ulaşmak için çabalayan, istekli ve baskın karakterli kişilerdir.

Uyumluluk; cana yakınlık, kibarlık, hoşgörülülük ve sosyallik gibi çeşitli özelliklerin bileşiminden oluşmaktadır (Morsünbül, 2014). Yüksek uyumluluk düzeyine sahip olan kişiler, dürüst, mütevazi, insancıl, samimi, hoşgörülü, yardımsever ve sempatik kişilerdir; düşük uyum düzeyine sahip olan kişiler ise, kırıncı, geçimsiz, iş birliğinden uzak, kuşkucu, hırslı kişilerdir (Costa vd., 1986: 641).

Sorumluluk; otokontrol, tertiplilik ve başarı gibi çeşitli özellikleri barındırır (Morsünbül, 2014). Yüksek sorumluluk duygusuna sahip kişiler, işlerini önemseyen, kontrollü, hırslı, azimli ve planlı kişilerdir (Costa ve McCrae, 1995).

2.1.1.2. A Tipi ve B Tipi Kişilik Yapısı

Bu kişilik yapısı MeyerFriedman ile Rosenman tarafından geliştirilmiştir. Birer kardiyolog olan bu araştırmacılar, A tipi ve B tipi kişilik yapısı, bir sandalyenin sadece ön kısımdan hasar gördüğü düşüncesi ile meydana gelmiştir. Bu durumu hastaları ile aralarında bir bağ kuran iki kardiyolog, hastalarının otururken stresli ve zor vakitler geçirdiği kanısına varmışlardır. Yaptıkları gözlem ile yola çıkan iki kardiyolog, hastaların da çoklu davranış tiplerinin olduğunu saptamışlardır ve bu da kurdukları kişilik modelinin ana taşıını oluşturmuştur. Tüm bu gözlemlere dayanarak A Tipi ve B Tipi Kişilik Yapısını meydana getirmişlerdir (Coplan ve ark., 2009).

A tipi kişiliği, zaman içinde boğulan, kısıtlı vakitte birçok görevi tamamlamaya çalışan, agresif, sabırlı olamayan, birden fazla görevi bir kere de bitirmeye çalışan, basınçlı konuşan bir tipidir. B tipi kişilik ise A tipi kişiliğin tam tersi olarak meydana gelmekte, daha az mücadele eden ve zaman kavramına karşı daha hassastır, yaşama tutunmada daha istikrarlı, verilen görevleri yapmada daha hassas, özgüvenleri fazla olan bir kişilik türüdür. Friedman ve Rosenman, insanların bu kişilik tiplerinden

sadece birine sahip olamayacaklarını söylerken, bir kişilik tipine daha fazla eğilimli olduğunu düşünmektedirler (Merdan, 2013).

2.1.1.3. Littauer'in Kişilik Tipleri

Littauer kişilik türlerini dört ana başlık altında toplamıştır. Bunlar; popüler optimist, mükemmeliyetçi melankolik, güçlü kolerikler, barışçıl soğukkanlılardır. Popüler optimistler sosyal ortamlarda dikkat çekicidirler, vücut dillerini istedikleri gibi kullanabilirler ve özgündürler, adrenalin içeren maceralara dahil olmaya eğilimleri vardır, düzenli değildirler. Mükemmeliyetçi melankolikler yaptıkları her şeyin en iyisini olmasını isterler, düzenlidirler, dış görünüşleri güzeldir ve gizlilik içinde olmayı severler. Güçlü kolerikler, hızlı bir hayatları olan, gösterişten uzak ve vücut dilini iyi kullanan kişilerdir. Barışçıl soğukkanlılar; yeni koşullara adapte olmakta zorlanmazlar, sakinler, optimist bir bakış açıları vardır, sorunların üstesinden gelmede başarılıdırlar, kişilerarası iletişimde etkilidirler (Metsapelto ve Pulkkinen, 2003).

2.1.1.4. Psikanalitik- Sosyal Yaklaşım

Sigmund Freud tarafından geliştirilen bu kuram birçok basamaktan oluşur. İlk basamakta Freud kişiliği açıklamak için Topografik Model adını verdiği kuramını oluşturmuştur. Bu kuramın açıklamalarına göre kişilik; bilinç, bilinç öncesi ve bilinçaltı denen üç bölümden meydana gelir. Bilinç, diğer bir deyişle farkındalığımızın olduğu yönlerimizdir. Bilinç öncesi, hafızamızda yer eden ve çeşitli teknikler sayesinde bilinç düzeyine gelebilen yaşantılarımızı içerir. Bilinçaltı ise bilinç öncesinden farklı olarak zihnimizde bulunmasına rağmen bilinç düzeyine taşıyamadığımız yaşantılarımızı içerir. Freud'a göre bu üç zihinsel olgu ve onların içerikleri insan kişiliğinin oluşmasını sağlar (Freud, 1986: 32).

Yeni Freudyen kuramlar Sigmund Freud'un Psikanalitik Kuramının üç ana problemi üzerine durmuşlardır. Bunlar; erken çocukluk yaşantılarının yetişkin kişiliğinin geliştirilmesindeki baskın rolü, içgüdüsel tepkilerin üzerinde fazlasıyla durulması buna karşılık sosyal ve/veya geleneksel etkilere yeterli derecede yer verilmemesi, kuramın insan kişiliğine olan negatif yaklaşımıdır (Burger, 2006: 121).

2.1.1.5. Ayırıcı Özellik Yaklaşımı

Bu kuram kapsamında ele alınan benlik kavramı kısa süreli bir olgu değil, sürekli bir olgu olarak ele alınmaktadır. Ayırıcı özellik kuramının temel aldığı şey bir bireyin

belirli bir benlik özelliğini hangi aralıklarla sergilediğidir. Ayırıcı özellik kuramında temel olan olağan bir dağılım kapsamında süreklilik gösteren ve ölçülebilen davranım şekilleridir (Costa ve McCrae, 1998)

2.1.1.6. Davranışsal/Sosyal Öğrenme Yaklaşımı

Davranışsal/Sosyal Öğrenme Kuramcıları kişiliği davranışçılık yaklaşımı temelinde tanımlarlar. Bu kurama göre insan psikolojisiyle ilgili kavramların çoğu öğrenme sonucunda oluşmaktadır. Öğrenmenin temelinde klasik koşullanma veya edimsel koşullanma yer almaktadır. Fakat davranışçı yaklaşımın kendi içinde tutarsız kısımları vardır.

Davranışçılığın temelindeki deneysel metotlar, düşünceler ve duyguların incelenmesinde yeterli olmamaktadır. Ayrıca insanların deneme-yanılma yönteminden sürekli olarak yararlanması insanların hayatta kalma şanslarını da tehlikeye atmaktaydı. Bu gibi düşünceler sonucunda sosyal öğrenme kuramı oluşturulmuştur. Sosyal öğrenme kuramının temelinde eylem ve çevre arasındaki ilişki ele alınmaktadır. Yani yalnızca eylemlerimiz çevremizden değil, eylemlerimiz de çevremizi etkiler (Mischel, 2009).

2.1.1.7. İnsancıl/Hümanistik Yaklaşım

Hümanizm kuramının öncüleri Carl Rogers ve Abraham Maslow'dur. Bu kuram 1960'lı yıllarda II. Dünya Savaşından sonraki yıllardan sonra oluşmaya başlamıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonraki döneme denk geldiği için savaşın kişiler üzerinde bıraktığı sosyolojik etkilere odaklanmaktadır. Maslow'a göre hümanizm yaklaşımında dört ana unsur bulunmaktadır. Bu unsurlar bireysel sorumluluk, kişinin zaman ve mekândan bağımsız düşünülmemesi, kişinin her şeyin temelinde yer alması ve kendini gerçekleştirme üzerine durulmasıdır (Deniz, 2018: 365-394). Bu dört ana olguyla bu kuramı geliştiren psikologların kişisel yaklaşımlarında da karşılaşmaktayız.

2.1.1.8. Biyolojik Yaklaşım

Bu kuramın anlaşılır hale gelebilmesi için çeşitli olgu ve konuların, kişilik temelinde, iyi bilinmesi gerekmektedir. Bu olgu ve konular genetik, beynin kişilikle ilişkisi ve evrimsel psikoloji ile ilişkisidir.

Evrimsel biyoloji, evrimsel psikoloji ve bilişsel psikoloji bilimlerinin birleşmesi sonucu oluşmuş yeni bir alandır. Bilişsel psikoloji şöyle tanımlanabilir;

davranışlarımızın sebebi zihinsel süreçlerdir ve zihin bir bilgisayardır (Evans ve Zaramete, 1999). Eğer beyin bilgisayarın donanımı ise zihin de bir yazılımdır. Kişiler çevrelerinden edindikleri verileri farklı şekillerde işleyerek zihinlerine kaydederler ve ihtiyaç duydukları zamanlarda da kaydettikleri bu verileri hatırlayarak eylemlerini yeni duruma uygun hale getirirler. Evrimsel biyoloji ise yeryüzündeki canlıların tamamının kökeninin 4 milyar yıl önce ortaya çıkan tek hücreli bir canlıya dayandığını iddia etmektedir. Evrimsel biyolojiye göre zamanla bu tek hücreli ata çoğalıp birleşerek 600 milyon sene önceki ilk çok hücreli canlıyı ortaya çıkarmıştır. Çok hücreli canlılar atalarının genlerini taşırlar. Süreç içerisinde her canlı bulunduğu ortama uyum sağlayabilmek için biyolojik ve psikolojik yeni özellikler kazanırlar. Bu özelliklerin kazanılmasında mutasyon da etkili olmaktadır. Fakat tüm canlıların buldukları ortama uyum sağlayabilmeleri mümkün değildir. Mutasyon sayesinde kazanılan yeni özellik canlıların hayatta kalmasına yardımcı olmuyorsa ve hatta engel oluyorsa o canlı dünyadaki varlığını sürdüremeyecektir. Bu durum doğal seçim olarak adlandırılmaktadır(Darwin, 1859: 24-51).

2.1.1.9. Eysenck Kişilik Kuramı

Eysenck kişiliği biyolojik yaklaşımı temel alarak tanımlarken, kişiliği insan beyninin işlevleri ile ilişkilendirmeye çalışmıştır. Eysenck'e göre kişilerin sahip oldukları davranış kalıpları, insanların genetik yapılarından ve ait oldukları sosyal çevrenin psikolojisinden etkilenmektedir. Eysenck'in kişilik tanımı varsayımsaldır. Eysenck'e göre merkezi sinir sistemi kişiliğin işlevsel bölgesidir. Ona göre farklı deneysel araştırmalar sonucunda edinilen verilere göre kişilerin kişilik yapısını iki kavramla açıklamak mümkündür. Bunlar; içedönüklük ve dışa dönüklüktür. Bu iki kişilik yapısı beyindeki çeşitli bölgelerin işlevselliği sonucunda oluşur. Bu iki farklı kişilik arasındaki çeşitlilik entelektüel ve duygusal etkinliklerin oluşturduğu iki farklı beyin sistemine sahip olmaktan kaynaklanır (Burger, 1993:132).

Eysenck'in en çok vurgu yaptığı ve kuramının en önemli noktasını oluşturan içedönüklük dışadönüklük ifadelerini psikolojiye kazandıran kişi Jung'tur. Jung'a göre içedönük bireylerin fikirleri ve merakları kendi iç dünyalarına dönüktür. Dışadönük bireylerin merakları ve ilgileri ise dış dünyaya dönüktür. Jung'a göre kişilerde görülen kişilik problemlerinin temelinde de içedönüklük ile dışadönüklük arasındaki dengesizlik yatmaktadır (Cüceloğlu, 1992: 415).

2.1.2. Kişilik İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

2.1.2.1 Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar

Göger (2018) yaptığı araştırmada çocukların sosyal yetenekleri ve sorun yaratan davranışları ile ebeveynlerinin sahip olduğu kişilik özellikleri arasındaki bağlantıyı incelemeyi amaçlamıştır. Sonuçlara göre, çocukların sosyal yetenekleri ve sorun yaratan davranışları ile ebeveynlerin sahip olduğu kişilik özellikleri arasında olumlu bir bağlantı bulunurken, çocukların sorun yaratan davranışları ile sosyal yetenek arasında olumsuz yönde anlamlı bir bağlantı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin sahip olduğu kişilik özellikleri çalışma durumuna, mesleğe, sahip olunan mevcut çocuk sayısına, cinsiyete, bulunduğu coğrafi kesime ve gelir düzeyine göre anlamlı bir düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür. Çocukların sosyal yetenekleri ve sorun yaratan davranışları çalışma durumuna, cinsiyete, annenin gelir seviyesine, ebeveynlerin mesleğine, yaşa ve anaokul türüne göre anlamlı bir düzeyde farklılık gösterirken; anaokuluna devamlılık süresine, ailedeki mevcut çocuk sayısına ve ebeveynlerin yaşadığı coğrafi kesime göre anlamlı bir düzeyde farklılık gösterdiği neticesine ulaşılmıştır.

Erdoğan, Yoleri & Tetik (2017), ebeveyn tutumları ile çocukların mizaç özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 261 okul öncesi dönem çocuğuyla yaptıkları çalışmada, çocukların sebatkarlık ve ritmiklik mizaç özelliğine sahip olmalarının demokratik tutumla pozitif, otoriter tutumla negatif yönlü bir ilişki içerisinde olduğu; sebatkarlık ve ritmiklik mizaç özelliklerinin demokratik tutumu, tepkisellik mizaç özelliğinin de otoriter tutumu pozitif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Güneri-Yöyen’in (2016), yaptığı çalışmada Uluslararası kişilik envanterinin (IPI) kısa versiyonun Türkçe’ye uyarlanmış. Goldberg’in beş faktör kişilik modeli üzerinden geliştirdiği IPI Kısa Versiyonu’nun geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılarak Türkçe’ye uyarlanmıştır. Yapılan çalışmada faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Faktör analizinde kullanılan yöntem varimax yöntemidir. IPI Kısa Versiyonu’nun orijinalinde beş faktör bulunmaktadır fakat Türkçe versiyonunda da altıncı bir faktör oluşturduğu saptanmıştır

Bilge (2013), yaptığı çalışmada Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) ve Dikkat Eksikliği tanısı olan çocukların anne babalarının kişilik özelliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Ebeveynlerin alt boyut olan psikotizim ve dışadönüklük puanlarının

DEHB tanısı olan çocukların davranış problemi ve uyum değişkeni arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Telatar (2012), yaptığı çalışmada İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin demokratik tutumları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucuna göre, Demokratik tutumlarla kişilik özellikleri arasında ilişki bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Kaya (2010), yaptığı çalışmada ilköğretim öğrencilerinin anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının kişilik özelliklerine göre değişkenliğini incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, PARİ ölçeğinin Aşırı koruyucu alt boyutu ile kişilik özellikleri arasında sadece saldırganlık özelliği arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Demokratiklik alt boyutu incelendiğinde kadınsı özellikler ve yakınlık özelliği ile pozitif yönde, Ev kadınlığını reddetme boyutunda yaratıcılık ile negatif, otokontrol ve başarıma özelliği arasında pozitif bir ilişki olduğu elde edilmiştir. Alt boyutlardan olan karı koca geçimsizliği boyutu incelendiğinde başarıma kişilik özelliği ile pozitif ilişki bulunmuştur. Diğer alt boyut olan Baskı ve Disiplin boyutu incelendiğinde liderlik özelliği ile pozitif yönde ilişki başarıma özelliği ile negatif yönde ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aytemiz (2010), yaptığı çalışmada çocuğun cinsiyet değişkenine göre, ebeveyn kişiliği, tutumları ve çocuğun mizacı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlamıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, ebeveyn tutumları ile kişilik özellikleri arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Işık (2010), yaptığı çalışmada ebeveyn kişilik özellikleri, kabul-red/kontrol ve baş etme stratejilerinin psikolojik yakınmalardaki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Yapılan çalışmaya bakıldığında, kişilik özelliklerinin, ebeveyn reddinin ve baş etme stratejilerinin, psikolojik yakınma ile ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Basım ve arkadaşları (2009), yaptıkları çalışmada kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarıyla beş faktör kişilik özelliklerinin ilişkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulgulara göre, kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarıyla uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özelliklerinin ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özdisiplin ve dışadönüklük kişilik özellikleri kişilerarası çatışma çözme süreçlerinde etkili

olurken; nörotiklik özelliğinin kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Durmuş (2006), yaptığı araştırmada 3-6 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile bu özelliklere sahip olan ebeveynlerin sergiledikleri anne baba davranışları arasındaki ilişkiyi çeşitli etkenler açısından saptamayı amaçlamıştır. Elde edilen neticelere göre, aşırı şekilde korumacı ve baskıya sahip olan anne baba davranışlarıyla ebeveynlerin eğitim düzeyleri, yaşları, sahip olduğu liderlik ve düzen özellikleri, medeni halleri ve uyum özellikleri arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Ebeveynlerin davranışları ile sahip olduğu kişilik özellikleri arasındaki bağlantı analiz edildiğinde ise; PARI aşırı koruyucu davranım ile ACL gösteriş, otokontrol, değişiklik, yaratıcılık ve ideal benlik nitelikleri arasında; PARI demokratik ve eşitlik tanıyan davranım ile ACL başarıma, sebat, gösteriş, liderlik, düzen, özgürlük ve nitelikleri arasında; PARI ev hanımlığını kabul etmeme davranımı ile ACL başarıma, sebat, başatlık, özgüven, ideal benlik, danışmaya hazır olma ve ilgi özellikleri arasında; PARI karı koca arasındaki geçimsizlik davranımı ile yakınlık, kendini suçlama, ideal benlik, başarıma, ilgi, yakınlık, kişisel uyum ve özgüven nitelikleri arasında; PARI disiplin ve baskı davranımı ile yakınlık, değişiklik ve gösteriş nitelikleri arasında anlamlı bağlantılar bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yelboğa (2006), yaptığı çalışmada kişilik özellikleri ile iş performansı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda; cinsiyet, yaş, kıdem, eğitim düzeyi ile kişilik özellikleri değişkenleri arasında düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir.

Durna (2005), yaptığı çalışmada A ve B tipi kişilik yapısı ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre, bu değişkenlerden ailenin yeri ve ailenin gelir düzeyi ile A ve B tipi kişilik yapıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet, bitirilen lise türü, üniversitede öğrenim görülen okul gibi çevresel, demografik ve sosyal değişkenler arasında ilişki bulunmamıştır.

Ordun (2005), yaptığı çalışmada çalışanların kişisel farklılıklarını belirleyen beş temel özelliğın performansa olan düzeyi ve etkisini araştırmıştır. Kişilik ve performans arasındaki ilişkilere yönelik yapılan çalışmalarda uyumluluk, dışadönüklük 3ve sorumluluğın nevrotizm boyutunun olumsuz, performans düzeyine ise olumlu etkileyebileceği sorumluluk boyutunun ise performans düzeyi

ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Diğer kişilik boyutlarına bakıldığında ise, farklı görevler için farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır..

Yazıcı (1997), yaptığı çalışmada Karadeniz Teknik Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin Eysenck'in kişilik kuramına dayalı olarak belirlenmesini incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre, fakülte değişkeni ve cinsiyet değişkeni ile dışadönüklük özellikleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yeşilyaprak (1993), yaptığı çalışmada kişilik gelişiminde ailesel faktörlerin etkisini araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre, sosyoekonomik düzeyin, cinsiyetin, annenin çalışıp çalışmamasının kişilik gelişiminde etkili bir faktör olmadığı sonucu elde edilmiştir.

2.1.2.2 Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Kakhnovets'in (2011), yaptığı çalışmada Kişilik özellikleri, danışmanlık becerileri ve psikolojik yardım arama" arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Kadınlarda dışa dönüklük ve deneyime açıklık kişilik özelliklerinin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumla pozitif yönde ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra, erkekler için deneyime açıklık, uyumluluk ve nevrozizm kişilik özelliklerinin psikolojik yardım arama tutumu ile olumlu yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Coplan ve ark. (2009), yaptıkları çalışmada anne de var olan kişilik özellikleriyle ebeveyn tutumu arasında çocuğun etkisinin olup olmadığını incelemeyi amaçlamışlardır. Yapılan çalışma sonucunda demokratik ebeveyn tutumunun, duygusal tutarsızlık kişilik özelliği ile negatif yönde ilişkili olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Smith ve arkadaşları (2007), yaptıkları çalışmada annelerin yumuşakbaşlılık kişilik özelliği ile bebeklerine karşı gösterdikleri olumlu duygulanım ifadesi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Ayrıca annelerin çocuklarıyla ilişkilerindeki olumlu duygulanım ifadelerinin daha fazla ebeveyn duyarlılığı ile ilgili olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Metsapelto ve Pulkkinen (2003), yaptıkları çalışmada duygusal tutarsızlık kişilik özelliğine sahip ebeveynlerin, demokratik ebeveyn tutumunu daha az benimsedikleri sonucu elde edilmiştir.

Costa, Terrecciano ve McCrae'nin (2001), yaptığı çalışmada Kültürlerarası kişilik özelliklerinde cinsiyet farklılıklarını incelemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulgular neticesinde kişiliğin duygusal denge boyutu incelendiğinde, kadınların aldıkları puanların erkeklere oranla daha düşük olduğu sonucu elde edilmiştir.

Losoya ve ark. (1997), yaptıkları araştırmada çocuğu okul çağında olan gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip annelerin, daha fazla olumlu destek bildirdiklerini saptamışlardır.

Belsky (1984), kişilik özelliklerinin anne ve babalığı etkileme süreçleri ve mekanizmalarını inceleyerek, kişilik ve ebeveynlik arasındaki ilişkiye yönelik çalışmaların geliştirilmesini hedeflemişlerdir. Bu çalışmada, kişilik özelliklerinin ebeveynlik biçimleri üstündeki etkisine, geçici duygusal durumun ve günlük sıkıntıların aracılık ettiği hipotezi incelenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda, ebeveyn kişiliği, yumuşak başlılık, duygusal tutarsızlık ve dışadönüklük kendini değerlendirmeye dayalı ölçümler kullanılarak ölçülmüş ve bu ölçümden birkaç ay sonra doğal ortamda aile ile etkileşim gözlemleri yapılmadan önce ebeveynler, geçici duygusal durumlarını ve günlük sıkıntılarını bildirmişlerdir.

2.2.Ebeveyn Tutumları

Ebeveynlerin tutumları çocuklar üzerinde önemli bir rol oynamaktadır çünkü ebeveynin çocuklarına karşı tutumları çocuklar hem o anki hem de geleceklerini etkilemektedir (Öksüz, 2002).

İletişim ve sosyal gelişimin sağlıklı bir şekilde olması için gerekli olan becerilerden biri de empatidir. Çocukların doğumundan beri ebeveynleriyle olan ilişkileri empatiyi öğrenmekte etkilidir bundan dolayı empati becerisinin kazanılmasında ebeveynin önemli bir yer oluşturmaktadır (Kapıkıran, 1998). Empati, sosyal davranışların gelişmesinde önemli bir faktördür ayrıca olumsuz davranışların meydana gelmesini de önler. Empati eksikliği olan kişiler daha saldırgan bir yapıya sahip olabilirler (Hasta ve Güler, 2013; Akt: Çankaya ve Ergin, 2015).

Çocuk yetiştirmede her anne baba kendi tarzına sahiptir ve bundan dolayı her anne baba farklı yollarla kendi çocuklarını yetiştirebilir veya her iki çocuğuna farklı tutumlar gösterebilir. Bu gibi tutarsız tutumlar çocukta karmaşaya sebep olmaktadır. Ailenin tutumları çocuklarda psikososyal gelişimlerinde önemli bir etkiye sahiptir (Senemoğlu, 2009).

2.2.1. Demokratik Anne Baba Tutumu

Sezer' e (2010) göre ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri sevgi, saygı, ilgi, duyarlılık, çocuklarına her konuda yardımcı olan, çocukların düşüncelerini önemseyen tutum demokratik anne baba tutumudur. Çocukların karakteristik gelişiminde en etkili tutum demokratik ebeveyn tutumudur. Ebeveynler çocuklarına karşı hem hoşgörülü hem de kontrolcü bir yapıda olmaktadır. Çocukların belli başlı davranışları hoş görülür ve çocuklarda sorumluluk duygusunun gelişmesine katkıda bulunurlar (Sezer, 2010; Akt: Özdemir, 2012).

2.2.2. Otoriter Anne Baba Tutumu

Sezer' e (2010) göre otoriter ebeveyn tutumu, ailelerin çocuklarını oldukları gibi kabul etmeyip kendi arzuları ile yönetmesi, çocuğun bu duruma karşı çıkması sonucunda ise çocuğa aşırı derece de ceza verilmesi olarak tanımlamıştır. Otoriter ebeveyn tutumu çocukların kişiliklerinde olumsuz bir faktör olduğu ve çocukların öz saygılarını kaybetmelerine sebep olduğu saptanmıştır (Sezer, 2010; Akt: Özdemir, 2012).

Ergenlik döneminde gençlerin ebeveynleri tarafından baskı altında kalmaları, gençlerin kimlik oluşumunda, öz güvenlerinde ve öz değer oluşumunda olumsuz olarak yansımaktadır. Aileler sevgilerini istedikleri davranış doğrultusunda ödül olarak gösterdikleri zaman bu durumun gençlerin kişilerarası iletişimlerini etkilediği görülmüştür (Tuzgöl, 1998).

2.2.3. Koruyucu/İstekçi Anne Baba Tutumu

Sezer'e (2010) göre koruyucu anne baba tutumunda aileler çocuklarına karşı aşırı bir koruma içerisindedir. Tola (2003)'a göre koruyucu ebeveynler çocukları üzerinde aşırı kontrolçüdürler. Böylece çocuklar bağımlı, özgüveni düşük, duygusal problemler yaşıyan bireyler olmaktadır, bu durum da hayatlarını olumsuz olarak etkilemektedir. Bu tutum tek çocuklu ailelerde daha sık görülmektedir. Çocukların

bu tutum ile büyüdükları zaman diğery insanlara karşı bağımlı, güvensiz ve davranış problemleri gösterdikleri görülmektedir (Sezer, 2010; Akt: Özdemir, 2012).

2.2.4. İzin Verici Tutum (Çocuk Merkezli Tutum)

İzin verici tutumda fazla hoşgörölü ve ihmalkâr olmak üzere iki boyuttan meydana gelmektedir (Yavuzer, 2003: 120).

İhmalkâr Tutum: Bu tutumda anne ve baba çocuğuna karşı sorumsuz davranışlar göstermektedir. Anne baba kendi kişisel ve kariyer hayatlarına çocuklarından daha fazla odaklanırlar. Bu koşullar altında yetişen çocuklar kolay kolay bağımsızlığını elde edemez, sosyal tarafı zayıftır ve özdenetimi düşüktür. Çocuklar anne ve babanın kendileriyle ilgilenmesine ihtiyaç duyarlar. Bu tutum sonucunda çocukta saldırganlık gibi davranış problemleri meydana gelip çevresindeki kişilere veya nesnelere zarar verme eğilimindedirler (Yavuzer, 2003:125).

Aşırı Hoşgörölü Tutum: Bu tutum da ise ebeveynler, çocuklarının yanında olduğu gibi davranmaz, çocukların ısrarlı isteklerine boyun eğer, şımartır, aşırı özgürlük verir, kabul edicidir, ılımlı ve dengesiz davranır, farklı konularda çocuklarını ihmal ederler. Her ne kadar çocuklarıyla ilgiliymiş gibi bir tavır takınsalar da, çocuklarını kontrol etmede zorluk çekerler ve oldukça az istekte bulunurlar. Bu durumda çocukların sosyal gelişimlerinde aksamalar meydana gelir ve özdenetim yetersizdir. Aşırı hoşgörölü olan anne babalar çocuklarının her isteğine boyun eğler. Bundan dolayı bu tutuma sahip olan ailelerde çocuklar özdenetimlerini oluşturamazlar. Çocuklar her zaman isteklerinin giderilmesini isterler (Yavuzer, 2003: 140).

2.2.5. Ebeveyn Tutumuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar

2.2.5.1. Türkiye’de Yapılmış Çalışmalar

Saral (2018), yaptığı çalışmada kişilerin çocukluk çağında algıladıkları ebeveyn ilişkisi tutumlarının ve anne babasından kendisine karşı kabul görme, reddedilme, kontrol tutumuyla ilgili olan algılarının, bireyin yetişkinlik döneminde cinsiyetçilik tutumuna etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Elde edilen bulgular sonucunda, Algılanan Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol tutumunun, kişilerin medeni durumuna, cinsiyetine, babalarının eğitim durumuna göre değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir. Algıladıkları Ebeveyn İlişkisi tutumları, kişilerin medeni durumuna, cinsiyetine, ebeveynlerinin evlenme türüne, anne ve babalarının eğitim durumuna göre değişkenlik gösterdiği bulunmuştur. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik tutumlarının ise

kişilerin eğitim seviyelerine, cinsiyetlerine, ebeveynlerinin evlenme türüne, anne ve babalarının eğitim durumlarına, algıladıkları ebeveyn kabul-red/kontrol tutumlarına ve algıladıkları ebeveyn ilişkisi tutumlarına göre değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Eke (2018), yaptığı çalışmada Ankara ili sınırları içerisindeki farklı sosyoekonomik bölgelerde yaşayan 4-6 yaş grubundaki çocukların sosyal davranışlarını belirlemek amacıyla kullanılabilir ve geçerli bir ölçme aracının geliştirilmesini, çocukların sosyal davranışları üzerinde demografik değişkenlerin etkisinin incelenmesini ve çocukların sosyal davranışları ile ebeveyn tutumları, aile algısı ve aile içi örüntüler arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Çocukların sosyal davranışlarının; çocukların yaşına, cinsiyetine, kardeş sayısına, kişilik özelliğine, doğum sırasına, annenin çalışma durumuna, anne-baba öğrenim durumuna ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların sosyal davranışları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde, anne tutumlarının çocukların işbirliği, saldırganlık, liderlik, çekingenlik ve uyum davranışları ile ilişkili olduğu; baba tutumlarının iş birliği, saldırganlık, çekingenlik ve uyum davranışları ile ilişki olduğu belirlenmiştir. Çocukların sosyal davranışları üzerinde, annenin izin verici, otoriter ve demokratik tutumu ile babanın demokratik tutumunun yordayıcılığa sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sadı (2018), yaptığı çalışmada ebeveyn tutumlarının 5-8 yaş çocuklarının sosyal uyum becerileri üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Ayrıca çalışmada seçilmiş alt boyutlara göre ebeveyn çalışma durumunun anne baba tutumu ve sosyal uyum becerileri arasındaki ilişkiyi yordama düzeyine bakılmıştır. Regresyon analizleri sonucunda, sosyal uyum ve becerileri yordayan değişkenlerin ebeveyn tutumları alt boyutlarından, demokratik tutum, otoriter tutum ve izin verici tutum olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte yapılan korelasyon analizi sonucunda ebeveyn tutumu alt boyutlarından olan aşırı koruyucu tutumun, sosyal uyum ve beceri alt boyutlarından herhangi birini yordamadığı görülmüştür. Araştırmada yapılan t-testi sonucunda ise; ebeveyn tutumları alt boyutlarından olan, izin verici tutumun, sosyal uyum ve becerilerin alt boyutlarından olan dikkat ve hareketlilik ile dürtüsellik boyutlarının ebeveynlerin çalışma durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Işık (2018), yaptığı çalışmada çalışan/çalışmayan ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumları ve bu tutumların 5-6 yaş grubu çocukların davranış problemleri ile ilişkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Babaların tamamının çalışmasından dolayı baba tutum farklılığı ve çocuğun davranış problemi ilişkisi değerlendirilememiştir. Davranış problemi ile çocuğun cinsiyeti değişkeni açısından bakıldığında erkeklerin kızlara göre daha sık aşırı hareketli-dikkatsiz davranış problemi sergiledikleri görülmüştür. Ebeveyn tutumu ile davranış problemleri arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Ayrıca babaların annelere oranla daha otoriter, annelerin babalara kıyasla daha demokratik tutuma sahip olduğu da bulgular arasındadır. Ebeveynlerin demografik özellikleri ile ebeveyn tutumları arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur. İlköğretim mezunu anne ve babaların lise ve yüksek öğrenim mezunu anne ve babalara göre daha koruyucu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Babaların yaşı arttıkça demokratik tutumlarının azaldığı ve kız çocuğuna sahip babaların erkek çocuğuna sahip babalardan daha koruyucu bir tutum benimsedikleri çıkan sonuçlar arasındadır. Ebeveyn tutumlarının her iki ebeveyninde ekonomik durumu ve çocuğun kardeş sayısına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çeceli (2018), yaptığı çalışmada 48-60 ay arası çocuklara sahip ebeveynlerin anne babalarından algıladıkları tutumlar, anne babalarına bağlanma stilleri ile kendi anne babalık tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda algılanan aşırı annelik düzeyinin artması ile psikolojik özerklik tutumları, kontrol denetleme tutumları ve saplantılı bağlanma düzeylerinde anlamlı artışlar gözlenmiştir. Ev kadınlığını reddetme düzeyinin artması ile psikolojik özerklik tutumları, saplantılı bağlanma, kayıtsız bağlanma ve korkulu bağlanma düzeylerinde anlamlı artışın olduğu sonucuna varılmıştır. Karı koca geçimsizliği açısından bakıldığında, geçimsizlik arttıkça psikolojik özerklik tutumları, korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma düzeylerinde anlamlı bir artış bulunmuştur. Son olarak kayıtsız bağlanma düzeyleri ele alındığında bu bağlanmadaki artışlar ile ebeveyn tutumu açısından psikolojik özerklik tanıma seviyelerinde de artışın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Börekçi (2017), yaptığı çalışmada DEHB belirtileri gösteren 4-6 yaş aralığındaki çocukların davranışsal, sosyal problemlerini tespit etmeyi, ebeveynlik tutumlarını

ayrıca aile işlevselliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre ebeveyn tutumlarına bakıldığında; DEHB belirtileri gösteren çocukların ebeveynlerinin aşırı hoşgörölü ve otoriter tutumu daha fazla sergilediği görölmüştür.

Yaşar-Ekici (2017), yapmış oldukları araştırmada amaçladıkları şey anne babaların ebeveynlik davranımları ile okul öncesi dönemdeki çocukların değer seviyeleri arasındaki bağlantıyı incelemektir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, anne babaların koruyucu ve demokratik davranımları ile çocuklarının sahip oldukları değer seviyeleri arasında pozitif yönde bir bağlantı bulunurken, otoriter ve izin verici davranımları ile çocuklarının sahip oldukları değer seviyeleri arasında negatif yönde yöndeki ilişki herhangi birinin varlığına göre farklılık göstermezken; ebeveynin cinsiyetine, evlilik süresine, yaşına, ailedeki mevcut çocuk sayısına, çocuğun eğitim aldığı anaokuluna, yaşına ve annenin eğitim düzeyine göre de anlamlı bir düzeyde farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İnanç ve arkadaşları (2017), yaptıkları çalışmada ebeveynlerin kişilik yapıları ile çocuk yetiştirme tutumlarını araştırmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ebeveyn tutumları ile çocuk yetiştirme tutumları arasında ilişki olduğu görölmüştür.

Eryılmaz ve arkadaşları (2011), yaptıkları araştırma da öznel iyi oluşu bazı demografik değişkenlere göre araştırmışlardır. Bu demografik değişkenler yaş grupları, cinsiyet ve kişilik özellikleridir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında öznel iyi oluş ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olduğu görölmektedir.

Kandır ve Alpan (2008), yaptıkları çalışmada ebeveynlerin çocuklarının toplumsal ve duygusal gelişimi açısından onları desteklemeye yönelik tutumları; onların yaratıcı, kendilerine güvenen, uyumlu, bağımsız, kendi haklarını savunmasını bilen, hem kendisiyle hem de çevresiyle barışık, dengeli ve diğer insanlarla iş birliği ve dayanışma içerisinde olabilen bir kişilik yapısı oluşturmalarında etkili olabileceği neticesine varmışlardır.

Özyürek ve Şahin (2005), yaptığı çalışmada ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarını araştırmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre anne-baba tutumlarının, anne-babanın öğrenim düzeyi ve mesleği, çocuğun doğum sırası ve kardeş sayısı ile ailede diğer bireylerin varlığından etkilendiği görölmüştür. Ayrıca

annelerin çocuklarına karşı tutumlarının, babalara göre daha demokratik olduğu sonucu elde edilmiştir.

Yağmurlu, Sanson ve Köymen (2005), yapmış oldukları araştırmada çocuğun karakteri ve anne baba tutumlarının okul öncesi periyottaki çocukların olumlu yönde sosyal tutum gelişimine ve bellek kuramı kabiliyetinin bu bağlantıdaki aracı rolünü incelemeyi hedeflemiştir. Elde edilen bulgulara göre, çocuğun karakteri ile ebeveyndeki stres arasında bir bağlantı olduğu görülmektedir.

Çelenk (2003), yapmış olduğu araştırmada öğrencinin okulda elde ettiği başarı üzerinde aile faktörünün nasıl bir rol oynadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilere göre okul başarısı yüksek olan çocukların eğitimi destekleyici davranışlarda bulunan ailelerden geldiği görülmüştür. Koruyucu aileyle birlikte kalan çocukların uygun bir kurum ve şefkat sağlandığında başarılarının yüksek bir oranda olduğu saptanmıştır. Okul ile belirli bir ortak program üzerinde fikir birliği sağlayan, düzenli bir iletişim içerisinde olan, bu ortak anlayış içerisinde çocuğuna eğitim konusunda destek sağlayan velilerin çocuklarındaki okul başarısının daha da yüksek olduğu neticesine ulaşılmıştır.

Kuzgun (1991), yapmış olduğu çalışmada aşırı derecede koruyucu olan ebeveyn davranışının kültürümüzde gözlemlenen davranışlardan biri olduğu, aşırı derecede koruyucu olan ebeveyn tutumunda ebeveynin aşırı koruması, çocuğu gerektiğinden çok kontrol etmesi ve ona gerektiğinden çok ilgi göstermesinin mevzu bahis olduğu ve bu tutuma sahip ebeveyn tarafından yetiştirilen çocukların toplumsal ilişkilerde çekingen, duygusal anlamda kırıklıkları olan, pasif, başkalarına karşı aşırı bağımlı ve özgüven problemi olan çocuklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuzgun koruyucu bir davranımın çocuklar üzerinde olumlu bir yönünün olmasının yanı sıra olumsuz bir yönünün de olduğunu savunmuştur.

Tuncer (1979), aile davranımıyla birlikte aile dinamiğinin çocukların kişilik yapısı üzerindeki etkisini araştırdığında, çeşitli kültürlerin ve norm yapılarının, çeşitli eğitim türlerinin çocukların özgün nitelikte bir kişilik yapısı oluşturmasında önemli etmenler olduğunu saptamıştır. Ülkemizin de içinde yer aldığı Doğulu ülkelerde, aile bağları güçlü, geleneklere bağlı, sınırlı davranışları olan, kararsız ve girişken olmayan kişiler yetişirken; Amerika da ve Batılı ülkelerde, soyluluğa ve geleneklere bağlı olmayan, aile bağları zayıf, özgürlüğüne düşkün, hareketlerini belli bir kurala

göre düzenlemeyen, başarıya ve paraya önem veren bireylerin çoğunlukta olduğu ifade edilmektedir.

Atabey (2017), okul öncesi eğitime devamlılık sağlayan çocukların annelerinin davranışlarını farklı parametrelere göre inceleme amacıyla yaklaşık 348 anneye yapmış olduğu araştırmada annelerin erkek evlatlarına daha demokratik bir şekilde davrandıkları, eğitim seviyesi ve okul öncesi eğitime devamlılık arttıkça koruyucu davranımın azaldığı, çalışan annelerde koruyucu tutumun daha az olduğu, doğum sırasının, çocuk sayısının ve anne yaşının anne tutumlarına etki etmediği sonucuna varılmıştır.

Eke (2017), yapmış olduğu araştırmada ebeveyn davranışları ile çocukların sahip olduğu öz düzenleme kabiliyetleri arasındaki bağlantıyı incelemeyi hedeflemiştir. 130 çocuk ve onların anneleri ile yapmış olduğu araştırmada, çocukların sahip olduğu öz düzenleme kabiliyetleri ile annelerin gösterdikleri izin verici davranışları arasında istatistiksel anlamda negatif yönlü bir ilişki bulunduğu, annelerin izin verici davranışları fazlaştıkça çocukların öz düzenleme kabiliyetlerinin azaldığı, koruyucu ve demokratik davranışlarının çocukların öz düzenleme kabiliyetleri üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı neticesine ulaşılmıştır.

Karakuş (2017), yaptığı çalışmada çocukların sosyal problem çözme becerileri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemiştir. Okul öncesi eğitime devam eden 500 çocukla yürüttüğü çalışmada çocukların problem çözme becerileri üzerinde ebeveyn tutumlarının bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sirkeci (2017) ,yaptığı çalışmada okul öncesi dönem çocuklarında anksiyete ile ebeveyn tutumları ve anksiyete arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlamıştır. 4-6 yaş aralığındaki 358 çocuğun ebeveyniyle yaptığı çalışmada çocuklarda anksiyetenin yaş ve cinsiyete göre farklılık göstermediği, ancak gelir düzeyine göre farklılık gösterdiği, ebeveynlerce demokratik tutumun diğer ebeveyn tutumlarından daha fazla sergilendiği ancak çocuklardaki anksiyete ile ebeveyn tutumları arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.5.2. Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar

Rinaldi & Howe (2012), yaptığı çalışmada ebeveyn tutumları ile çocuğun içselleştirilmiş, dışsallaştırılmış ve uyum davranışları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada çocukların dışsallaştırılan davranışlarının %44 ünün anne babaların izin verici ve otoriter tutumlarıyla açıklanabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak demokratik ebeveyn tutumunun çocuğun uyumlu davranışlar sergilemesi üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Querido, Warner & Eyberg (2002), yaptıkları çalışmada Afro-Amerikan ailelerdeki ebeveyn tutumları arasındaki ilişki ile okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemlerini incelemeyi amaç edinmişlerdir. 3-6 yaş aralığındaki 108 çocukla yürüttükleri çalışmanın sonucunda çocukların davranış problemlerinin annenin öğrenim düzeyi, ailenin gelir düzeyi ile demokratik, otoriter ve izin verici tutumla ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Hiyerarşik regresyon analizi neticesinde demokratik ebeveyn tutumunun daha az davranış problemini yordadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Cheah, Leung, Tahseen & Schultz (2009), yaptıkları çalışmada annelerin demokratik tutumlarının çocukların üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmalarını 85 göçmen anne ve onların okul öncesi eğitime devam eden çocuklarıyla yürütmüşlerdir. Araştırma sonuçları incelendiğinde annelerin demokratik tutumu sergilemeyi tercih ettikleri, demokratik tutumun çocukların problem davranışlarının azalmasına; davranış, dikkat ve öz düzenleme becerilerinin artmasına katkı sağladığı sonucu elde edilmiştir.

Lopez Turley (2003), yapmış olduğu çalışmada davranış sorunları olan çocuklar üzerindeki ebeveyn etkisini incelemeyi hedeflemiştir. Çocuklardaki bu durumun kaynağının anne olan ebeveynin yaşı olmadığını, sorunun ailevi geçmiş ile alakalı olduğunu gözlemlemiştir. Babaların çocuklarına olan tutumlarının ise yaştan etkilendiği görülmüştür.

Paley ve arkadaşları (2000), yapmış oldukları yaş aralığı 12-14 olan 451 Amerikalı çocuk ve onların ailesinin de katıldığı çalışmada ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki 4 yıl süresince incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda anne ve babalarıyla onaylayıcı ve sıcak ilişkiler içerisine giren çocukların kardeşleriyle ve kendi yaş gruplarıyla ilişkilerinin olumlu yönde geliştiği, dışlanan ve kabul görmeyen çocukların ise kendi

yaş grupları tarafından pek sevilmedikleri ve sosyal ilişkilerinde sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Wolchik ve arkadaşları (2000), yapmış oldukları araştırmada yaş aralığı 8-15 olan 678 çocuk ve onların anneleriyle gerçekleştirilen başka bir araştırmada, annelerin onay ve ret düzeyi ile çocukların toplumsal iletişim kabiliyeti arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu görülmüştür. Tutumları reddedici olan annelerin çocuklarındaki iletişim kabiliyetlerinin güçsüz olduğu, kendine güvenlerinin az olduğu ve hislerini başkalarıyla paylaşma gibi becerilerinde yeterli olmadıkları ifade edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda onay-ret gibi tutumlara sahip olan ebeveynin, bu tutumlarının çocukların iletişim kabiliyetlerindeki etki incelenmiştir.

Jones' in (2000), 2 yıl boyunca yaş aralığı 11-16 olan 52 ergen ve onların anneleriyle yürüttüğü araştırmasında; annelerin onay seviyesi ile ergenlerin sosyal anlamdaki becerileri arasında ilişkinin pozitif olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, annelerin onay seviyesinin artış gösterdiği durumlarda, çocuklardaki sosyal yeterlilik seviyelerinin de yüksek düzeyde olduğu ve başka kişilerle ilişkilerinin daha sağlıklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anne-baba tutumunun çocukların diğer insanlarla iletişim kurmasındaki etkisinin önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Steinberg ve arkadaşları (1993), yapmış oldukları araştırmada ortaya çıkardıkları modelde ebeveynlik davranımının ve tarzının ayrı ayrı incelenmeleri gerektirdiklerini ifade etmişlerdir. Buna göre, ebeveynin hareketleri çocuğu direk etkiler ve çocukta belirli hareketleri gösterme ihtimalini artırır veya azaltır. Ebeveynlik stiline çocuğun hareketlerindeki ve sosyalleşmesindeki etkisi önemli bir yere sahiptir. Dışadönüklük ve içedönüklük gibi bazı kişilik özelliklerinin ve kimliğin oluşumunda ebeveynin sahip olduğu tutumun ne kadar önemli olduğu yapılan bu araştırmada açıkça ifade edilmiştir. Dışadönüklük-ıçedönüklük ve iletişimde kurallara karşı gelmemek arasında oldukça güçsüz ve doğru oranlı bir ilişki vardır. Bireyler dışadönük bir davranım sergiledikleri zaman devamlı insanlarla bir iletişim halinde bulduklarından kurallara uyma konusunda bir sorun yaşamazlar. Yeni bir şeyler öğrenmeye istekli ve paylaşımına açık olduklarından diğer insanlarla olan etkileşimleri ve iletişimleri de bu doğrultudadır. Bu sebeple toplumdaki hukuki ve ahlaki kuralları da bilmektedirler. İçedönük bir kişilik yapısı olan kişiler tutumları içine kapanık

olduğundan toplumda var olan kurallara uyum sağlamakta sorunlar yaşayabilmektedirler.

Oskay (1982) ve Köknel (1986), yaptıkları çalışmada çocukluk çağında ailenin ve çevrenin çocuk üzerinde fazla beklentisi olması ve bu beklentiyi çocuk üzerinde hissettirmesi ve çocuğu bunun için baskı altında bırakmasının çocukların ilerleyen zamanlarda kişilerarası iletişimde problem yaşamalarına sebep olabileceğini belirtmişlerdir..

Campbell (1979), yapmış olduğu araştırmada; ebeveyn davranışları arasındaki bağlantı ile annelerin, bebeklerinin karakterlerini algılayışlarını incelemeyi hedeflemiştir. Araştırmadan toplanan bulgulara göre, ritmiklik karakter özelliği az olan bebeklerin adaptasyon seviyelerinin daha düşük seviyede olduğu görülmüştür. Bunun yanında olumsuz duygulanım göstermelerinin daha yüksek seviyede olduğu ve zor karakter kategorisine girdikleri belirtilmiştir. Mizacı zor olan bebeklere sahip annelerin, olmayan bebeklere sahip annelere oranla, bebekleriyle olan ilişkilerinin az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.3. Çocuklarda İletişim Becerileri

İletişim becerisi tanım olarak, karşıdan taraftan gelen iletilerle onun kişiliği ile ilgili doğru tahmin ve değerlendirmeleri gerçek iletilerden seçerek iletinin ana içeriğini kavrayabilmektir (Özer, 1995: 84). Gelen iletiler veya veriler birer bilgi kaynağı niteliğindedir. Yalnız kesinleşmiş bilgi değildir. Birey gelen iletileri, bu karmaşık süreç içerisinde, önemseyip kavradıklarını ve kullandıkları üzerinden bilgiye dönüştürerek kullanır (Usluata, 1995: 147).

Çoğu becerinin temel yapısını oluşturan iletişim becerileri hem sözel hem de sözel olmayan etkili bir şekilde dinleme, mesajlara olan duyarlılık ve etkili şekilde tepki gösterme olarak özetlenebilir (Korkut, 2004:132). Pek çok toplumda iletişim kabiliyetleri yetersiz olan bireylere rastlanmaktadır. Bazı insanlar fazla saldırgan eğilim içindeyken bazıları ise fazla çekingen bir eğilimde bulunmaktadır. Karşılaşılan şahsi ve kişilerarası problemlerin bir bölümü insanların ilgi ve arzularını kendileri için önemli bir yere sahip olan kişilere aktarmada başarısız olmalarından veya hislerini anlatmalarında problem yaşamalarından kaynaklanmaktadır. Bu durum kişiler arasında, ‘‘iletişimden mahrum kalma’’ ya da ‘‘iletişimde kopukluk’’ meydana getirmektedir. Bu mahrum kalma veya kopukluk sebebiyle birbirlerini

dinlemedikleri ve sözlü tartışma içerisine girdikleri, zaman zaman da birbirleriyle konuşmayı bıraktıkları görülmektedir (Özer, 1995:1986).

İlişkileri dengeli ve sağlam olan kişilerin; duygusal olarak güvende oldukları, çevrelerinde bulunan insanlarla olduğu kadar kendileriyle de iletişimlerinin olumlu olduğu ve vaziyetleri, olayları gerektiği şekilde yorumlayabildikleri ifade edilmektedir (Bilen, 2009). Sağlıklı bir iletişim oluşturabilmek için bireylerin düşünce ve görüş şekilleri, olaylarla alakalı geliştirdikleri bakış açıları ve duygusal tepkileri ve davranışsal tepkileri önemli bir yer tutmaktadır. Gerçekçi olan iletişimde, bir olayla alakalı mesajın tamamıyla hedefine ulaşabilmesi için, bireyin göz önüne çıkan olaya dair bütün yönlerden bir açısı geliştirmesinin gerekli olduğuna inanılmaktadır. Bu sebeple, gerçekçi iletişimi özümsemiş bir bireyin hedefi, çevresinde bulunanlara kendine ait göreceli farklılığını ya da doğrusunu zorla onaylatmak değil, farklılıkları görebilmektedir. İletişimde olan beceri olaylara değişik yönlerden bakabilme kabiliyetini gerektirmektedir. Olayı tek bir açıya dayanarak tanımlamak, başka bir söylemle ‘’açı bağlılığı’’, iletişim kabiliyetini, iletişimsizlik becerisine çevirmektedir (Özer, 1995).

İletişimde olan beceriler gelişim dönemleri tarafından da incelenmiştir. İletişim kabiliyetinin nasıl elde edildiği ve zaman içerisinde nasıl değişim gösterdiği incelenmiştir (Haden vd., 2001). Berglund, Eriksson ve Westerlund (2005), 18 aylık olan 1019 çocuğun annelerinden, onların gelişimsel açıdan iletişim kabiliyetlerine puan vermelerini istemişlerdir. Araştırmada ilk önce dünyaya gelen çocukların daha sonra dünyaya gelen çocuklara, kız evlatların erkek evlatlara göre puanlarının daha fazla olduğu görülmektedir.

İletişim işlevselliği bakımından, insanın yaşamı boyunca hayatındaki önemi konusunda, kolaylaştırıcı ve toplumsallaşmasına katkı sağlayıcı bir olgu olduğudur. İletişim bireylerin çevre ve toplumla iletişimi sırasında ortaya çıkan haksızlıklar, adaletsizlikler, kargaşalar, düzensizlikler vb. yaşanacak her türlü olumsuzluklara engel olmak için kurulmaya çalışılan bir düzenin en temel ögesidir (Baltaş ve Baltaş, 2002: 34-47). Kişilerarası iletişimin en temel anlamı ile bilgi sağlama işlevidir. Bilgi, çevre ile uyumlu olma ve toplumsallaşma için gereklidir. Birey bilgiye iletişim kurarak ulaşır. İletişim, doğru ve yeterli bilgi verme ve karar verme noktasında bireye yardımcı olmaktır. İletişimin bireye sağladığı faydalar arasında etkileme ve

ikna etme becerilerde kazandırmasıdır. Bu becerilerde amaç karşı tarafı değiştirmektir. Burada ikna etme; karşı tarafı duygu ve düşüncelerinden vaz geçirmek olarak tanımlanırken etkileme ise istek ve tutumlarına ters düşmeyecek şekilde değişimi amaçlamaktadır. İletişimin diğer bir amacı, öğretici olmasıdır. İletişim aynı zaman da insanları birleştirme noktasında da etkilidir. Toplumlarda insanların bir arada olmasını sağlayan ve ikili ilişkileri düzenleyen yine iletişimdir (Gürgen, 1997: 121-145).

İletişim konusundaki beceriler, erkek çocukları ve kız çocukları bakımından ele alınmıştır. Gelişim evresinin ilk safhalarında olan çocuklarda bile iletişim kabiliyeti açısından farklılıklar görülmektedir. Anneleri aracılığıyla değerlendirilen 18 aylık çocuklarla yürütülen çalışmalarda, kız evlatların erkek evlatlara oranla iletişim kabiliyetlerinin daha güçlü olduğu görülmüştür (Berglund vd., 2005). Sözel olmayan anlatımlarla ilgili mesajların değerlendirilmesinde, başka bir söylemle kod çözümünde erkeklerin kadınlara oranla daha kötü oldukları ifade edilmiştir. İletişim kabiliyetlerinin eğitime kazandırdığı şeylerin araştırıldığı bir çalışmada kadınların iletişim kabiliyetlerini erkeklere oranla daha olumlu yönde algılayıp eğitimde de olumlu bir hareket sergilediklerini ifade etmiştir (Korkut, 2005).

Çocuğun iletişim davranımlarını yaklaşık altı yaşından önce elde etmesi önemli oranda dilin gelişimiyle alakalıdır. Fakat iletişim dilin ilerlemesiyle sınırlandırılmış değildir. Jest ve mimikler, bedenin duruşu, aktif dinleme, dokunma, mesaj sırasını gözleme, bakış açısı elde etme (başka bir bireyin bakış açısını sahiplenme ve hislerinin neler olduğunu bilme) iltifat, yüz ifadeleri, göz kontağı, kişiler arasındaki mesafe, sessizlik, empati, iletişime davet, şifre değiştirme (konuşma üslubunu başka bireylere göre ayarlama) de iletişim davranımları arasında yer edinmektedir. Dil ve iletişim kabiliyetleri; kognitif, psikomotor, duygusal ve sosyal gelişim ile birlikte ele alındığında daha sağlıklı kişilerin yetiştirilmesine katkıda bulunacaktır (Görgülü, 2009:12). Okul öncesi evrede toplumsal ilişkiler, tecrübeleri biçimlendirmenin yanı sıra kişinin ilerleyen senelerdeki toplumsal-duygusal uyumunu da etkileyebilmektedir (Gülay, 2009). Toplumsal ilişkilerin sağlanabilmesi için iletişim kabiliyetlerinin sağlıklı olması gerekmektedir.

2.3.1. Çocuklarda İletişim İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

2.3.1.1. Türkiye’ de Yapılmış Çalışmalar

Yaşar-Ekici (2018), yapmış olduğu araştırmada okul öncesindeki eğitimde bulunan çocuklardaki iletişim kabiliyetlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre okul öncesi eğitimdeki yaş aralığı 5-6 olan çocukların “ aktif şekilde iletişimde kalabilme, iletişimde başkalarını dikkate alma kabiliyetleri ve genel iletişim kabiliyetleri” yaşla orantılı olarak farklılık olmazken, “ aktif şekilde iletişimde kalabilme ve karşısındaki insana gösterdiği tepkilerin olumlu olma kabiliyetleri” ebeveynlerin beraber olma haline göre anlamlı derecede farklılık arz etmezken, “ iletişim esnasında kuralları uygulayabilme kabiliyetleri, genel iletişim kabiliyetleri ve iletişimde diğer insanları dikkate alma kabiliyetleri” ebeveynlerin beraber olma haline göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Okul öncesi eğitimdeki yaş aralığı 5-6 olan çocukların “ aktif şekilde iletişimde kalabilme, iletişim kabiliyetleri, iletişim esnasında başkalarını dikkate alma, karşısındaki insana gösterdiği tepkilerin olumlu olma becerileri ve iletişimde kuralları uygulayabilme becerileri” ailenin gelir seviyesine göre anlamlı derecede farklılık arz etmektedir. Okul öncesi eğitimdeki yaş aralığı 5-6 olan çocukların “ aktif şekilde iletişimde kalabilme, iletişim kabiliyetleri, iletişim esnasında başkalarını dikkate alma, karşısındaki insana gösterdiği tepkilerin olumlu olma becerileri ve iletişimde kuralları uygulayabilme becerileri” ailedeki mevcut çocuk sayısına, doğum sırasına ve anaokulundaki devam süresine göre anlamlı derecede farklılık göstermediği neticelerine ulaşılmıştır.

Önder ve arkadaşları (2016), yaptıkları çalışmada ebeveyn çocuk yetiştirme tarzlarının 5-6 yaş çocukların iletişim becerileri üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırmada yaş ve cinsiyet farkı, anne ve babanın eğitim durumu, çocuğun yetiştirme tutumundaki farklılıklar da sosyodemografik değişken olarak ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre anne ve babanın eğitim durumunun çocuğun iletişim becerileri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Ancak diğer değişkenlerde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Uluyurt’un (2012), yapmış olduğu çalışmada okul öncesi eğitimdeki yaş aralığı 5-6 olan çocukların kendi yaşlılarıyla olan ilişkileri çeşitli parametreler bakımından ele

alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre erkek evlatların kendi yaşıtlarına karşı saldırganlık, yaşıtlarının şiddetine maruz kalma, dışlanma ve aşırı hareketlilik puanları kız evlatların puanlarına oranla daha fazladır. Kız çocukların kendi yaşıtlarına karşı bir toplumsal davranış olan yardım etme puanlarının, erkek evlatların kendi yaşıtlarına karşı yardım etme puanlarına kıyasla daha fazla olduğu gözlenmektedir. Ebeveyn eğitim seviyesi artış gösterdikçe kendi yaşıtlarına karşı toplumsal bir davranış olan yardım etme puanları da artış göstermektedir. Annenin eğitim seviyesi düşü gösterdikçe, kendi yaşıtlarına karşı aşırı derecede hareketlilik, korkulu-üzüntülü olma ve yaşıtları tarafından dışlanma puanının yükseldiği, babanın eğitim seviyesi artış gösterdikçe de yaşıtlarının şiddetine karşı maruz kalma, aşırı derecede hareketlilik ve dışlanma puanının düşüş gösterdiği görülmüştür.

Aslan ve Cansever (2007), yapmış oldukları çalışmada çocuğun okulda olan sosyal aktivitelere katılımı çocuk ve ebeveyn arasında olan etkileşimin etkisini incelemiştir. Araştırmada Hollanda ve Türkiye'deki ilköğretim okullarındaki yaşları 11 olan çocuklar ve onların ebeveynleriyle çalışma yürütülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, çocuğun okulda olan sosyal aktivitelere katılımında ebeveyn ile ilişkinin aktivitelere katılımının destekleyici tarafta olduğu fakat Türkiye'deki ailelerin bu konuyu genellikle okulun mesuliyetine bıraktığı; Hollanda'daki ailelerin ise bu durumu öncelikli bir sorumluluk olarak kabullendiği ve aile içindeki boş zamanı etkinliklerle değerlendirdikleri ve okulda olan etkinlikleri de destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ergin (2004), yapmış olduğu çalışmada okul öncesi periyotta bulunan çocukların iletişim kabiliyetlerini hangi parametrelerin etkilediğini incelemek, onların iletişim beceri seviyelerini ölçmek amacıyla göz teması kurma, dinleme, hisleri ifade etme ve hisleri tanıma gibi dört iletişim kabiliyetini kapsayan ölçeklerin geçerlilik, norm ve güvenilirlik araştırmasını yapmıştır. Elde edilen bulgulara göre okula başlamadan önceki evrede kuruma devamlılık hali, annenin ve babanın eğitim seviyesi ve ailenin kazanç durumu ile alakalı parametrelerin hepsinde hisleri ifade edebilme alt niteliği ile aralarındaki farklılığın anlamlı seviyede olduğu görülmüştür

Höl (2017), yapmış olduğu çalışmada annelerin evlatlarına yönelik iletişim kabiliyetlerinin yaş aralığı 5-6 olan çocuklarının iletişim kabiliyetleri üzerindeki yardım edici etkisi incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre annenin

iletişiminin konuşma, empati, dinleme ve mesaj gibi sözlü olmayan iletişim alt nitelikleri ile çocuğun iletişiminin aktif şekilde iletişimde kalabilme, iletişim esnasında başkalarını dikkate alma, karşısındaki insana gösterdiği tepkilerin olumlu olma becerileri ve iletişimde kuralları uygulayabilme becerileri alt nitelikleri arasında pozitif bir yönde ve anlamlı seviyede yardım edici bir etkiye sahip olduğu neticesine ulaşılmıştır.

2.3.1.2 Yurtdışında yapılmış çalışmalar

Kempe (2003), araştırmasında dramanın konuşma ve dinleme kabiliyetlerinin desteklenmesindeki yerinin önemli olduğunu dile getirmiştir.

Yassa (1997), çalışmasında toplumsal etkileşim yeteneklerini geliştirmek amacıyla öğrencilere drama konusunda eğitim vermiş ve verdiği bu eğitimde öğrencilerin haklarını savunma, empati ve özgüven gibi hislerini kontrol altında tutma ve grupta çeşitli fikirleri görebilme gibi kabiliyetleri kazandırdığını ifade etmiştir.

Jackson ve Bynum (1997), davranım ve duygusal anlamda bozukluğa sahip olan çocukların toplumsal etkileşimlerine drama eğitimi vermenin olumlu yönde katkılar sağladığı neticesini ortaya koymuşlardır.

Dupper ve Krishep (1993), yapmış oldukları çalışmada diğer insanlarla olan başarılı ilişkileri belirleyici nitelikte olan toplumsal becerilerin, kişinin hem kendisine hem de diğer insanlara karşı gelebilecek zararı en alt seviyeye indirirken, toplumsal etkileşimlerden olumlu destek elde etme şansını en yüksek seviyeye çıkarmakta olduğu neticesine ulaşılmıştır.

Berglund, Eriksson ve Westerlund (2005), yaklaşık 18 aylık olan 1019 çocukla yürüttükleri çalışmada annelerinden gelişimsel açıdan çocuklarının iletişim kabiliyetlerine puan vermelerini istemişlerdir. Araştırmada kız çocuklarının erkek evlatlara göre, ilk dünyaya gelen çocukların daha sonra dünyaya gelen çocuklara kıyasla daha fazla puana sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Brody ve Zimmerman (1975), yapmış oldukları çalışmada çocukların sözlü olmayan iletişimde erişkinlerin etkilendiği gibi yaşlılarından da etkilenmiş olabileceği neticesine varmışlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının çocuklarının iletişim becerileri ile ilişkisi incelendiğinden tarama modellerinden “ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modelinde ise; iki ya da daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığı, derecesi belirlenmeye çalışılır. (Karasar, 1999:81).

3.2.Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul İli Avrupa Yakası’ndaki devlete bağlı ilkokul ve ortaokul bünyesindeki anasınıflarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubundaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini ise; 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul İlinin 3 ilçesindeki (Avcılar, Küçükçekmece, Esenler) devlete bağlı 2 ortaokul ve 2 ilkokul bünyesindeki anasınıflarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubu 300 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Örneklemin demografik yapısına ilişkin frekans yüzde dağılımları Tablo 1 ve Tablo 2’ de yer almaktadır.

Tablo 1. Örnekleme Yer Alan Çocukların Özelliklerine İlişkin Frekans Yüzde Dağılımları

Anasınıfı türü	F	%
Devlet Anaokulu/Anasınıfı	300	100
Yaş	F	%
60-66 ay	131	43,7
67-72 ay	169	56,3
Cinsiyet	F	%
Kız	152	50,7
Erkek	148	49,3
Anaokuluna devam süresi	F	%
6 ay	106	35,3
1 yıl	134	44,7
2 yıl	53	17,7
3 yıl	7	2,3

Tablo 1’de görüldüğü üzere, örnekleme yer alan çocukların tamamı (%100) devlet anasınıfında eğitim görmektedir. Çocukların 131’i (%43.7) 60-66 aylık, 169’u (%56.3) 67-72 aylıktır. Çocukların 152’si (%50.7) kız, 148’i (%49.3) erkektir. Anaokuluna devam süresine bakıldığında çocukların 106’sı (%35.3) 6 ay, 134’ü (%44.7) 1 yıl, 53’ü (%17.2) 2 yıl, 7’si (%2.3) 3 yıl süreyle anaokuluna devam etmektedir.

Tablo 2. Örnekleme Yer Alan Ebeveynlerin Özelliklerine İlişkin Frekans Yüzde Dağılımları

Ebeveyn Cinsiyet	F	%
Kadın	241	80,3
Erkek	59	19,7
3yıl	7	2,3
Sahip Olunan Çocuk Sayısı	F	%
1 çocuk	48	16,0
2 çocuk	184	61,3
3 çocuk	53	17,7
4 çocuk	15	5,0
İçinde Yetiştikleri Coğrafi Bölge	f	%
Akdeniz	8	2,7
Doğu Anadolu	32	10,7
Ege	11	3,7
Güneydoğu Anadolu	11	3,7
İç Anadolu	18	6,0
Marmara	194	64,7
Karadeniz	26	8,7
Birliktelik Durumu	f	%

Evli	283	94,3
Ayrı yaşıyor	10	3,3
Boşanma	7	2,3
Gelir Durumu	f	%
Düşük	50	16,7
Orta	243	81,0
Yüksek	7	2,3
Annenin Çalışma Durumu	f	%
Çalışıyor	70	23,3
Çalışmıyor	230	76,7
Annenin Eğitim Durumu	f	%
Okuma yazma bilmiyor	5	1,7
İlkokul	73	24,3
Ortaokul	57	19,0
Lise	96	32,0
Üniversite	69	23,0
Babanın Eğitim Durumu	f	%
İlkokul	56	18,7
Ortaokul	42	14,0
Lise	123	41,0
Üniversite	79	26,3

Tablo 2’de görüldüğü üzere ebeveynlerin 241’inin (%80.3) kadın, 59’u (%19.7) erkektir. Ebeveynlerin 48’i (%16.0)1 çocuğa, 184’ü (%61.3) 2 çocuğa, 53’ü (%17.7) 3 çocuğa, 15’i (%5.0) 4 çocuğa sahiptir. Ebeveynlerin 8’i(%2.7) Akdeniz Bölgesi’nde, 32’si (%10.7) Doğu Anadolu Bölgesi’nde, 11’i(%3.7) Ege Bölgesi’nde, 11’i (%3.7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde, 18’i (%6.0) İç Anadolu Bölgesi’nde, 194’ü (%64.7) Marmara Bölgesi’nde, 26’sı (%8.7) Karadeniz Bölgesi’nde yetişmişlerdir. Ebeveynlerin birliktelik durumuna bakıldığında; 283’ünün (%94.3) evli, 10’unun (%3.3) ayrı, 7’sinin (%2.3) boşanmış olduğu görülmektedir. Ebeveyn gelir durumuna bakıldığında ise; 50’sinin (% 16.7) düşük, 243’ünün (%81.0) orta, 7’sinin (%2.3) yüksek gelir olduğu görülmektedir. Annenin çalışma durumuna bakıldığında; 70’i (%23.3) çalışmakta, 230’u (%76.7), çalışmamaktadır. Annenin eğitim durumuna bakıldığında; 5’inin (%1.7) okuma yazma bilmediği, 73’ünün (%24.3) ilkokul, 57’sinin (%19.0) ortaokul, 96’sının (%32) lise, 69’unun (%23) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Babanın eğitim durumuna bakıldığında ise; 56’sının (%18.7) ilkokul, 42’sinin (%14.0) ortaokul, 123’ünün (%41) lise, 79’unun (%26.3) üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan veri toplama araçları; Ebeveyn Bilgi Formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği, 5-6 Yaş Çocukları İçin İletişim Becerileri Ölçeği ve Uluslararası Kişilik Envanteri'dir.

Ebeveyn Bilgi Formu; çocukları okul öncesi periyotta bulunan anne-babalar ve çocukları ile alakalı verileri toplamak hedefiyle araştırmacı vasıtasıyla yapılandırılmış biçimde bir form orta çıkmıştır. Formda; mevcut çocuk sayısı, ebeveynlerin beraber olma durumu, anaokuluna giden çocuğun yaşı ile süresi, ailenin ekonomik durumu, cinsiyet, annenin eğitim seviyesi ve çalışma durumu, içinde bulunulan coğrafi kesim ve babanın eğitim seviyesini kapsayan sorular yer edinmektedir. Tez danışmanının yapmış olduğu düzenlemelerle form son biçimini almıştır (Ek-1). Bu form, okula başlamadan önceki periyotta bulunan çocukları olan aileler tarafından doldurulmuştur.

Ebeveyn Tutumu Ölçeği(ETÖ); Bu çalışmada Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılarak anne-babaların ebeveynlik davranımlarını test etmek amaçlanmıştır. Bu ölçek 2008 senesinde Karabulut-Demir ve Şendil aracılığıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımına dair izin mail yazışmaları EK-2' de belirtilmektedir. Ölçek 46 maddeli olup, 'koruyucu, demokratik, izin verici ve otoriter' özelliklere sahip 4 boyuta sahip 5'li likert şeklinde bir ölçektir. Ölçek maddeleri davranım şekilleri tarzında olup, her bir davranım şeklinin karşısında uygunluk oranlarına göre değişen 5 alternatif bulunmaktadır. Bunlar: "Her zaman böyledir"; "Çoğunlukla böyledir"; "Bazen böyledir"; "Nadiren böyledir" ve "Hiçbir zaman böyle değildir" biçiminde oluşturulmuştur. Böylelikle soru maddelerini cevaplayan ebeveynlerin, bahsedilen hareketi yapma sıklıklarını açıklamaları sağlanmıştır. Her bir madde için bu alternatiflerden biri seçilmektedir. Maddelere puan verilirken "Her zaman böyledir" 5 puan, "Hiçbir zaman böyle değildir" 1 puan almaktadır. Ölçekte ters biçimde puanlanan bir madde yer almamaktadır. Her boyuttan elde edilen puanlar ayrı bir biçimde hesaplanmaktadır ve her boyut için elde edilen puan 1 olmaktadır. Alınan puanın yüksek olması boyutun simgelediği davranış biçimini özümsemek anlamına gelmektedir. ETÖ' nün geçerlilik çözümlemesi neticesinde etken yüklerinin demokratik davranış boyutunda 35 ile 62 arasında, otoriter davranış boyutunda 33 ile 67 arasında, izin verici davranış boyutunda 42 ile 66 arasında ve koruyucu davranış boyutunda 38 ile 73 arasında puanlar aldığı saptanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini tespit

etmek amacıyla iç tutarlılık katsayıları analiz edilmiş ve her boyutun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları hesaplamaya alınmıştır. Boyutların Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları şu şekildedir: Demokratik boyut 83, izin verici boyut 74, otoriter boyut 76 ve aşırı koruyucu boyut 75 (Karabulut, Demir ve Şendil, 2008)

5-6 yaş Çocukları İçin İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ); Bu ölçek Önder ve diğerleri (2015a) aracılığıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımına dair izin yazışmaları EK-3'te belirtilmektedir. Ölçeğin toplam madde sayısı 46'dır ve "Her zaman (5), genellikle (4), bazen (3), nadiren (2), hiçbir zaman (1)" şeklinde 5'li likert şeklindedir.

Ölçeğin 4 alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar:

- Aktif İletişimde Bulunma (15 madde)
- İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma (13 madde)
- Kurallara Uyma (16 madde)
- Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme (2 madde)

Ölçek puanlaması yapılırken alt boyutlardan alınan puanların ortalaması yapılmaktadır. Ölçekten toplam puan elde edilmekte ve genel iletişim kabiliyetleri puanlaması yapılabilmektedir. Ters kullanılan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik araştırmaları Önder ve diğerleri (2015a) aracılığıyla yapılmıştır. Bu sonuçlara göre elde edilen Cronbach Alfa değerleri, ölçek genelinde .98, Aktif İletişimde Bulunma alt boyutunda .98, İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutunda .97, İletişimde Kurallara Uyma alt boyutunda .97 ve karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutunda .87 olarak hesaplanmıştır. Maddelerin toplam çözümlene neticelerine göre bütün boyutların korelasyon sonuçları 0,01 seviyesinde anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlar baz alındığında ölçek yaş aralığı 5-6 olan çocukların iletişim kabiliyetlerinin ölçülerek analiz edilmesi ve takip edilmesinde, çocukların iletişim kabiliyetlerindeki yetersizliklerin bulunmasında güvenilir ve geçerli bir araç olarak yer alabilir.

Uluslararası Kişilik Envanteri Kısa Formu (IPISV); Bu çalışmada, anne babaların kişilik niteliklerini ölçmek gayesiyle 'Uluslararası Kişilik Envanteri Kısa Formu (IPISV)' kullanılmıştır. Kullanıma dair izin, ölçeğin dilinin Türkçeye uyarlanması ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Güneri-Yöyen' den alınmıştır. IPISV Türkçe formunun kullanıma dair izin mail yazışmaları Ek-4'de yer almaktadır. IPI,

beş etmen kişilik modeli örnek alınarak yapılandırılmış bir dökümdür. Robert McCrae aracılığıyla 1985'te geliştirilen beş etmen kişilik modeli, 1992 yılında Costa ve McCrae tarafından düzeltilmiştir. Beş etmen kişilik modeli; dışa dönüklük, uyumluluk, duygusal denge, sorumluluk ve açıklık alt boyutlarından oluşmaktadır. (Costa, Bush, Zonderman ve McCrae, 1986; Costa ve McCrae, 1995; McCrae, Costa, Martin, 2004; Akt: Güneri-Yöyen,2016,s.1311). Goldberg; Robert McCrae tarafından geliştirilen, Costa ve McCrae tarafından yenilenen beş etmen kişilik modeli üzerinde, Uluslararası Kişilik Envanter Havuzu Projesi (International Personality Item Pool- IPIP) çerçevesinde, Uluslararası Kişilik Envanteri Kısa Versiyonunu (International Personality Inventory Short Form-IPISV) ortaya çıkarmış ve kısa olan bu versiyonun geçerlilik ve güvenilirlik araştırmalarını yapmıştır (Goldberg, 1999; Goldberg ve ark., 2006). Ölçeğin kısa versiyonu kişinin kendi kendisini değerlendirdiği beşli likert tipinde 50 sorudan oluşmaktadır. IPISV'in orijinal formunda tüm ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .89, olarak tespit edilmiştir (Tabak, Basım, Tatar ve Çetin, 2010, s.545). Bu ölçeğin Türkçeye uyarlanması ve güvenilirlik ve geçerlilik araştırması Güneri-Yöven aracılığıyla yapılmıştır. IPISV, dil konusunda geçerliği için Güneri-Yöven haricinde İngilizce ve Türkçeye hakim olan bu konuda üç uzmanın düşüncesine danışılmış ve ölçek çevrilerek Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek çevrilirken orijinaline de bağlı kalmış fakat maddelerin türk toplumu için anlaşılabilir ve açık olmasına dikkat edilmiştir. Sonrasında iki dilde de yeterli bir uzman aracılığıyla tekrar İngilizceye çevrilen ölçek son halini almıştır. (Güneri-Yöyen,2016,s.1311). ölçeğin Türkçe uyarlaması 40 maddedir ve beşli likert biçimindedir. Ölçeğin alt boyutları şu şekildedir: yumuşak başlılık-düşmanlık, duygusal denge, yeniliğe açık olma-yeniliğe kapalı olma ve sorumluluk-dağımlık 'tır. Ölçek hesaplanırken genel güvenilirliği 0.810 çıkmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini göstermek amacıyla tanımlayıcı faktör çözümlene yöntemi kullanılmıştır. Bütün ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .82 olarak gözlenmiştir. Ölçeği oluşturan etmenlerin cronbach alfa değerleri .550 ile .758 arasında, varyans oranları %6.055 ile %7.605 arasında değişiklik göstermektedir. Bu değerler ölçeğin sağlam bir etmen yapısında olduğunu göstermiştir. Ayrıca bu modele ait iyiliği indeksleri Ki-kare/SD= 2,40; RMSEA=,051; RMR=0,099; CFI= 0,77; GFI= 0,85; AGFI= 0,86 olarak saptanmıştır. Güvenirliliğe dair bulunan alfa ve tanımlanan varyans sonucuna göre IPI Kısa Versiyonu ölçeğinin güvenilir ve geçerli bir uygulama olduğu görülmüştür. (Güneri-Yöyen,2016,s.1312-1313).

3.4 Verilerin Toplanması

Veri toplama aşamasında öncelikle İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır (EK-5). Veri toplama araçları, örnekleme yer alan okul öncesi dönem çocuklarının eğitim görmekte oldukları kurumlardaki öğretmenler ve öğretmenler aracılığıyla ebeveynlerine ulaştırılarak uygulanmıştır. Ebeveynler tarafından doldurulan formlar yine öğretmenler aracılığıyla geri toplanmıştır. Toplam 450 adet veri toplama aracı 04 Ocak 2018'de dağıtılıp 10 Şubat 2018'de toplanmıştır. 550 adet formdan 330'u geri toplanabilmiştir. Toplanan 330 formdan eksik doldurulanlar geçersiz veri olarak kabul edilmiş ve ayıklanmıştır. Sonuç olarak 300 veri toplama aracı analize dahil edilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama araçları ile elde edilen veriler bilgisayar ortamına sayısal ifade olarak girilmiş ve bu veriler sosyal bilimler için istatistik paket programı (SPSS 18) kullanılarak istatistiksel sonuçlara dönüştürülmüştür.

Analizlere başlamadan önce veriler normal dağılım açısından incelenmiştir. 5-6 yaş Çocukları için iletişim becerileri ölçeği için yapılan Shapiro- Wilk testinde dağılımın normal olmadığı saptanmıştır (S-W=.956; sd=300; $p<.000$). Ebeveyn tutum ölçeği için yapılan Shapiro- Wilk testinde dağılımın normal olmadığı saptanmıştır (S-W=.934; sd=300; $p<.000$). Uluslararası kişilik envanteri kısa formu için yapılan Shapiro-Willk testinde dağılımın normal olmadığı saptanmıştır (S-W=.930; sd=300; $p<.000$).

Analiz sonuçlarında, anlamlılık düzeyleri en az $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Sonuçlar, SPSS programının hesapladığı değer 0.05'den küçükse anlamlıdır, 0.05'den büyükse anlamsızdır ilkesine göre değerlendirilmiştir.

Normallik dağılımlarına uygun şekilde yapılmış olan istatistik analizleri alt amaç sıralamasına göre aşağıdaki şekildedir:

1.Ebeveynlerin kişilik özellikleri ile çocuklarının iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki olup olmadığını test etmek için Spearman'sRho Korelasyon Katsayı Testi kullanılmıştır.

2.Ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarının iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki olup olmadığını test etmek için Spearman'sRho Korelasyon Katsayı Testi kullanılmıştır.

3.Ebeveynlerin kişilik özellikleri ile ebeveynlik tutumları arasında anlamlı ilişki olup olmadığını test etmek için Spearman'sRho Korelasyon Katsayı Testi kullanılmıştır.

4.Ebeveynlerin kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Ebeveynlerin kişilik özelliklerinin içinde yetişilen coğrafi bölgeye, birliktelik durumuna ve eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testi sonrası anlamlı fark çıktığında farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

5.Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının çocuğun cinsiyetine ve annenin çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının sahip olunan çocuk sayısına, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, birliktelik durumuna, gelir durumuna, annenin eğitim durumuna ve babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testi sonrası anlamlı fark çıktığında farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

6.Çocukların iletişim becerilerinin yaşa ve annenin çalışma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Çocukların iletişim becerilerinin anaokuluna devam süresine, ebeveyn birliktelik durumuna, ailenin gelir durumuna, annenin eğitim durumuna ve babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testi sonrası anlamlı fark çıktığında farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı ebeveynlerin kişilik özellikleri ile çocuklarının iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. Birinci alt amacına ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. UKE ve İBÖ'den Alman Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Rho Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

İBÖ						
UKE		AİB	İDDA	İKU	KOTG	İBÖ Genel
Dışadönüklük	r	,093	-,047	,109	,006	,071
	p	,109	,417	,060	,917	,219
İçedönüklük	r	,019	,095	,050	,110	,076
	p	,744	,100	,392	,058	,189
Yumuşakbaşlılık	r	-,003	-,034	,035	,030	-,006
	p	,962	,557	,546	,603	,916
Düşmanlık	r	,021	-,020	-,020	-,099	,031
	p	,714	,730	,730	,088	,588
Sorumluluk	r	,035	-,001	,071	-,048	,060
	p	,549	,986	,218	,404	,297
Dağınıklık	r	,043	,059	,036	,073	,007
	p	,457	,311	,537	,208	,899
Duygusal Dengesizlik	r	,070	,050	,089	,074	,044
	p	,226	,388	,124	,202	,451
Gelişime Açıklık	r	,081	-,016	,074	-,038	,058
	p	,161	,777	,201	,517	,313
Gelişime Kapalılık	r	-,086	-,091	-,116*	-,038	-,147*
	p	,140	,118	,046	,517	,011

Tablo 3'te görüldüğü üzere; UAE'nin Dışadönüklük alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .093, p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = -.047, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .109, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = .006, p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = .071, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin İçedönüklük alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .019, p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = .095, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .050, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = .110, p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = .076, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin Yumuşakbaşlılık alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = -.003, p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = -.034, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .035, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = .030, p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = -.006, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin Düşmanlık alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .021, p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = -.020, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = -.020, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = -.099, p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = .031, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin Sorumluluk alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .035, p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = -.001, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .071, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = -.048, p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = .060, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin Dağınıklık alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .043, p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = .059, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .036, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = .073, p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = .007, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin Duygusal Dengesizlik alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .070$, $p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = .050$, $p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .089$, $p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = .074$, $p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = .044$, $p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin Gelişime açıklık alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .081$, $p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = -.016$, $p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .074$, $p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = -.038$, $p > .05$), İletişim Becerileri genel puan ($r = .058$, $p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

UKE'nin Gelişime Kapalılık alt boyutu ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = -.086$, $p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = -.091$, $p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = -.038$, $p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Bundan farklı olarak Gelişime Kapalılık alt boyutu puanı ile İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre, ebeveynlerin ($r = -.116$, $p < .05$) Yeniliğe Kapalılık alt boyutu puanları artıkça çocukların İletişimde Kurallara Uyma boyutundan aldıkları puanları azalmaktadır. Gelişime Kapalılık alt boyutu ile İletişim Becerileri genelinden alınan puanlar arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = -.147$, $p < .05$). Buna göre, ebeveynlerin Gelişime Kapalılık alt boyutu puanları artıkça çocuklarının İletişim Becerileri Ölçeği genelinden aldıkları puanlar azalmaktadır.

4.2.İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı ebeveynlerin ebeveynlik tutumları ile çocuklarının iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. İkinci alt amacına ilişkin bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: ETÖ ve İBÖ'den Alman Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Rho Korelasyon Analizi Sonuçları

ETÖ		AİB	İDDA	İKU	KOTG	İBÖ Genel
Demokratik	r	,236*	,227*	,198*	,137*	,247*
	p	,000	,000	,001	,018	,000
Otoriter	r	-,026	-,046	-,048	-,034	-,058
	p	,656	,429	,407	,561	,316
Aşırı Koruyucu	r	,164*	,046	,020	,037	,080
	p	,004	,430	,733	,520	,165
İzin Verici	r	,053	,070	,040	-,029	,042
	p	,358	,226	,494	,614	,465

Tablo 4'de görüldüğü üzere ETÖ'nün Demokratik Tutum alt boyut puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu ($r = .236, p < .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = .227, p < .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .198, p < .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = .137, p < .05$), İletişim Becerileri Ölçeği genelinde puan ($r = .247, p < .05$), pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre ebeveynlerin Demokratik Tutumu arttıkça çocuklarının Aktif İletişimde Bulunma, İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma, İletişim de Kurallara Uyma, Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme ve Genel İletişim Becerileri artmaktadır.

ETÖ'nün Otoriter Tutum alt boyutu puanı ile İBÖ'nün Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = -.026, p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = -.046, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = -.048, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = -.034, p > .05$), Genel İletişim Becerileri Ölçeği puanı ($r = -.058, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ile İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = .046, p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .020, p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = .037, p > .05$), Genel İletişim Becerileri Ölçeği puanı ($r = .080, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Bundan farklı olarak Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ile Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .164,$

$p < .05$). Buna göre ebeveynlerin Aşırı Koruyucu Tutumu artıkça çocuklarının Aktif İletişimde Bulunma Becerileri artmaktadır.

İzin Verici Tutum alt boyutu puanı ile Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu puanı ($r = .053$, $p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu puanı ($r = .070$, $p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu puanı ($r = .040$, $p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu puanı ($r = -.029$, $p > .05$), Genel İletişim Becerileri Ölçeği puanı ($r = .042$, $p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

4.3.Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı ebeveynlerin kişilik özellikleri ile ebeveynlik tutumları arasında anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemeye yöneliktir. Üçüncü alt amacına ilişkin bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. UKE ve ETÖ’den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Sonuçları

UKE		Demokratik	Otoriter	İzin Verici	AşırıKoruyucu
Dışadönüklük	r	,145*	-,134*	,151*	,023
	p	,012	,020	,009	,687
İçedönüklük	r	,071	,101	,013	-,003
	p	,221	,081	,828	,965
Yumuşakbaşlılık	r	,181*	-,015	,062	-,069
	p	,002	,800	,287	,233
Düşmanlık	r	,012	-,013	,131*	,100
	p	,830	,829	,023	,085
Sorumluluk	r	,085	-,016*	,007	,045
	p	,143	,778	,909	,440
Dağımlık	r	-,059	,077	-,010	,115*
	p	,312	,182	,869	,047
Duygusal Dengesizlik	r	,056	,256*	,074	,140*
	p	,331	,000	,202	,016
Gelişime Açıklık	r	,262*	-,177*	,127*	,046
	p	,000	,002	,028	,428
Gelişime Kapallık	r	-,087	,073	,015	-,138*
	p	,134	,209	,790	,017

Tablo 5’te görüldüğü üzere UKE’nin Dışadönüklük alt boyutu puanı ile Koruyucu Tutum alt boyutu puanı arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır ($r = .023, p > .05$).

Bundan farklı olarak Dışadönüklük alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r = .145, p < .05$), İzin Verici Tutum alt boyutu puanı ($r = .151, p < .05$) arasında pozitif yönlü, Otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r = -.134, p < .05$) arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre ebeveynlerin Dışadönüklük kişilik özellikleri arttıkça Demokratik ve İzin Verici Ebeveynlik Tutumları artmaktadır. Ebeveynlerin dışadönüklük kişilik özellikleri arttıkça otoriter tutumları azalmaktadır.

İçedönüklük alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r = .071, p > .05$), Otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r = .101, p > .05$), İzin Verici Tutum alt boyutu puanı ($r = .013, p > .05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ($r = -.003, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Yumuşakbaşlılık alt boyutu puanı ile Otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r = -.015, p > .05$), İzin verici Tutum alt boyutu puanı ($r = .062, p > .05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ($r = -.069, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Bundan farklı olarak Yumuşakbaşlılık alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .181, p < .05$). Buna göre Ebeveynlerin Yumuşakbaşlılık kişilik özellikleri arttıkça Demokratik Ebeveynlik tutumları artmaktadır.

Düşmanlık alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r = .012, p > .05$), Otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r = -.013, p > .05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ($r = .100, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Bundan farklı olarak Düşmanlık alt boyutu puanı ile İzin verici Tutum alt boyutu puanı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = .131, p < .05$). Buna göre ebeveynlerin Düşmanlık Kişilik özelliği arttıkça izin verici Ebeveynlik Tutumları artmaktadır.

Sorumluluk alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r = .085, p > .05$), otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r = -.016, p > .05$), İzin Verici Tutum alt boyutu puanı ($r = .007, p > .05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ($r = .045, p > .05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Dağınıklık alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r=-.059$, $p>.05$), Otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r= .077$, $p>.05$), İzin Verici Tutum alt boyutu puanı ($r= -.010$, $p>.05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Bundan farklı olarak Dağınıklık alt boyutu puanı ile Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($r= .115$, $p<.05$). Buna göre ebeveynlerin Dağınıklık Kişilik özelliği arttıkça, Koruyucu Ebeveynlik Tutumu artmaktadır.

Duygusal Dengesizlik alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r= .056$, $p>.05$), İzin verici Tutum alt boyutu puanı ($r= .074$, $p>.05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak Duygusal denge alt boyutu puanı ile Otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r= .256$, $p<.05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ($r= .140$, $p<.05$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre Ebeveynlerin Duygusal Dengesizlik kişilik özellikleri arttıkça Otoriter Tutum ve Koruyucu Tutumları artmaktadır.

Gelişime Açıklık alt boyutu puanı ile Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı ($r= .046$, $p>.05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak Gelişime Açıklık alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r= .262$, $p<.05$), İzin Verici Tutum alt boyutu puanı ($r= .127$, $p<.05$) arasında pozitif yönlü; otoriter tutum alt boyutu puanı ($r= -.177$, $p<.05$) arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre ebeveynlerin Gelişime Açıklık Kişilik özelliği arttıkça; Demokratik ve İzin Verici Tutumları artmakta, Otoriter Ebeveyn Tutumları azalmaktadır.

Gelişime Kapalılık alt boyutu puanı ile Demokratik Tutum alt boyutu puanı ($r= -.087$, $p>.05$), Otoriter Tutum alt boyutu puanı ($r= .073$, $p>.05$), İzin verici Tutum alt boyutu puanı ($r= .015$, $p>.05$) arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak Gelişime Kapalılık alt boyutu puanı ile Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutu puanı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r= -.138$, $p<.05$). Buna göre ebeveynlerin Gelişime Kapalılık kişilik özellikleri arttıkça Aşırı Koruyucu Ebeveynlik Tutumları azalmaktadır.

4.4.Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı ebeveynlerin kişilik özelliklerinin cinsiyete, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, birliktelik durumuna, annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Dördüncü alt amaca ilişkin bulgular Tablo 6.1, Tablo 6.2, Tablo 6.3 ve Tablo 6.4 ve Tablo 6.5’te sunulmuştur.

Tablo 6.1. UKE’den Alınan Puanların Ebeveyn Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Dışadönüklük	Kadın	241	152,90	36848,00	6532,000	-,971	,332
	Erkek	59	140,71	8302,00			
İçedönüklük	Kadın	241	153,98	37108,00	6272,000	-1,408	,159
	Erkek	59	136,31	8042,00			
Yumuşakbaşlılık	Kadın	241	154,96	37345,00	6035,000	-1,802	,071
	Erkek	59	132,29	7805,00			
Düşmanlık	Kadın	241	154,96	37346,50	6033,500	-1,820	,069
	Erkek	59	132,26	7803,50			
Sorumluluk	Kadın	241	150,80	36343,00	7037,000	-,122	,903
	Erkek	59	149,27	8807,00			
Dağınıklık	Kadın	241	151,28	36458,00	6922,000	-,315	,753
	Erkek	59	147,32	8692,00			
Duygusal Dengesizlik	Kadın	241	151,61	36539,00	6841,000	-,450	,653
	Erkek	59	145,95	8611,00			
Gelişime Açıklık	Kadın	241	154,26	37176,50	6203,500	-1,520	,128
	Erkek	59	135,14	7973,50			
Gelişime Kapalılık	Kadın	240	143,86	34527,50	5607,500	-2,606	,009*
	Erkek	59	174,96	10322,50			

*p<.05

Tablo 6.1 incelendiğinde cinsiyete göre ebeveynlerin UKE’nin Dışadönüklük alt boyutundan (U=6532.000, p> .05), İçedönüklük alt boyutundan (U=6272.000, p> .05), Yumuşakbaşlılık alt boyutundan (U=6035.000, p> .05), Düşmanlık alt boyutundan (U=6033.500, p> .05), Sorumluluk alt boyutundan (U=7037.000, p> .05), Dağınıklık alt boyutundan (U=6922.000, p> .05), Duygusal Dengesizlik alt boyutundan (U=6841.000, p> .05), Gelişime Açıklık alt boyutundan (U=6203.500,

p>.05) aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak cinsiyete göre ebeveynlerin UKE'nin Gelişime Kapalılık alt boyutundan (U=5607.500, p< .05) aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında erkeklerin (sıra ort.=174.96) kadınlara (sıra ort.= 143.86) oranla Gelişime Kapalılık alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 6.2. UKE'den Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis HTesti Sonucu

Ölçek	C.Bölge	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Dışadönüklük	Akdeniz	8	150,38	6	8,846	,182
	Doğu Anadolu	32	186,44			
	Ege	11	180,00			
	GüneydoğuAnadolu	11	149,00			
	İç Anadolu	18	130,44			
	Marmara	194	146,73			
	Karadeniz	26	136,50			
İçedönüklük	Akdeniz	8	119,44	6	9,917	,128
	Doğu Anadolu	32	121,25			
	Ege	11	117,36			
	GüneydoğuAnadolu	11	147,23			
	İç Anadolu	18	140,19			
	Marmara	194	161,09			
	Karadeniz	26	139,62			
Yumuşakbaşlılık	Akdeniz	8	175,50	6	4,749	,576
	Doğu Anadolu	32	139,17			
	Ege	11	152,45			
	GüneydoğuAnadolu	11	131,27			
	İç Anadolu	18	119,14			
	Marmara	194	153,94			
	Karadeniz	26	160,10			
Düşmanlık	Akdeniz	8	137,00	6	2,841	,828
	Doğu Anadolu	32	151,58			
	Ege	11	172,59			
	GüneydoğuAnadolu	11	167,00			
	İç Anadolu	18	169,61			
	Marmara	194	148,53			

	Karadeniz	26	138,46			
	Akdeniz	8	149,13			
	Doğu Anadolu	32	156,67			
Sorumluluk	Ege	11	139,36	6	1,628	,951
	Güneydoğu Anadolu	11	162,95			
	İç Anadolu	18	133,28			
	Marmara	194	152,23			
	Karadeniz	26	141,79			
	Akdeniz	8	180,31			
	Doğu Anadolu	32	125,69			
Dağımlılık	Ege	11	127,77	6	5,159	,524
	Güneydoğu Anadolu	11	156,82			
	İç Anadolu	18	166,81			
	Marmara	194	152,39			
	Karadeniz	26	153,44			
	Akdeniz	8	176,44			
	Doğu Anadolu	32	164,67			
Duygusal Dengesizlik	Ege	11	144,59	6	4,238	,644
	Güneydoğu Anadolu	11	162,36			
	İç Anadolu	18	141,14			
	Marmara	194	150,99			
	Karadeniz	26	125,35			
	Akdeniz	8	108,75			
	Doğu Anadolu	32	151,06			
Gelişime Açıklık	Ege	11	157,77	6	3,749	,711
	Güneydoğu Anadolu	11	155,91			
	İç Anadolu	18	125,61			
	Marmara	194	153,77			
	Karadeniz	26	150,12			
	Akdeniz	8	167,19			
	Doğu Anadolu	32	140,16			
Gelişime Kapallık	Ege	11	164,86	6	1,819	,936
	Güneydoğu Anadolu	11	145,23			
	İç Anadolu	18	164,86			
	Marmara	194	149,36			
	Karadeniz	26	152,85			

*p<.05

Tablo 6.2 incelendiğinde; ebeveynlerin içinde yetiştiği coğrafi bölgeye göre Dışadönüklük alt boyutundan ($x^2 = 8.846$, $p > .05$), İçedönüklük alt boyutundan ($x^2 = 9.917$, $p > .05$), Yumuşakbaşlılık alt boyutundan ($x^2 = 4.749$, $p > .05$), Düşmanlık alt boyutundan ($x^2 = 2,841$, $p > .05$), Sorumluluk alt boyutundan ($x^2 = 1.628$, $p > .05$),

Dağınıklık alt boyutundan ($\chi^2 = 5.159$, $p > .05$), Duygusal Dengesizlik alt boyutundan ($\chi^2 = 4.238$, $p > .05$), Gelişime Açıklık alt boyutundan ($\chi^2 = 3.749$, $p > .05$), Gelişime Kapalılık alt boyutundan ($\chi^2 = 1.189$, $p > .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Dışadönüklük alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 150.38, Doğu Anadolu olanların sıra puanları ortalaması 186.44, Ege olanların sıra puan ortalaması 180.00, Güneydoğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 149.00, İç Anadolu olanların sıra puan ortalaması 130.44, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 146.73, Karadenizli olanların sıra puan ortalaması 136.50 'dir.

İçedönüklük alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 119.44, Doğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 121.25, Ege olanların sıra puan ortalaması 117.36, Güneydoğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 147.23, İç Anadolu olanların sıra puan ortalaması 140.19, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 161.09, Karadenizli sıra puan ortalaması 139.62 'dir.

Yumuşakbaşlılık alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 175.50, Doğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 139.17, Ege olanların sıra puan ortalaması 152.45, Güneydoğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 131.27, İç Anadolu olanların sıra puanları ortalaması 119.14, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 153.94, Karadenizli olanların sıra puanları ortalaması 160.10 'dir.

Düşmanlık alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 137.000, Doğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 151.58, Ege olanların sıra puan ortalaması 172.59, Güneydoğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 167.000, İç Anadolu sıra puanları ortalaması 169.61, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 148.53, Karadenizli olanların sıra puan ortalaması 138.46 'dir.

Sorumluluk alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 149.13, Doğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 156.67, Ege olanların sıra puan ortalaması 139.36, Güneydoğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 162.95, İç Anadolu olanların sıra puan ortalaması 133.28,

Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 152.23, Karadenizli olanların sıra puan ortalaması 141.79 ‘dir.

Dağınıklık alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 180.31, Doğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 125.69, Egeli olanların sıra puan ortalaması 127.77, Güneydoğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 156.82, İç Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 166.81, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 152.39, Karadenizli olanların sıra puan ortalaması 153.44 ‘dür.

Duygusal Dengesizlik alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 176.44, Doğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 164.67, Egeli olanların sıra puan ortalaması 144.59, Güneydoğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 162.36, İç Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 141.14, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 150.99, Karadenizli olanların sıra puan ortalaması 125.35 ‘dir.

Gelişime Açıklık alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 108.75, Doğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 151.06, Egeli olanların sıra puan ortalaması 157.77, Güneydoğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 155.91, İç Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 125.61, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 153.77, Karadenizli olanların sıra puan ortalaması 150.12 ‘dir.

Gelişime Kapalılık alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdenizli olanların sıra puan ortalaması 167.19, Doğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 140.16, Egeli olanların sıra puan ortalaması 164.86, Güneydoğu Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 145.23, İç Anadolu lu olanların sıra puan ortalaması 164.86, Marmaralı olanların sıra puan ortalaması 149.36, Karadenizli olanların sıra puan ortalaması 152.85 ‘dir.

Tablo 6.3. UKE'den Alınan Puanların Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Birliktelik Durumu	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Dışadönüklük	Evli	283	147,64	2	5,603	,061
	Ayrı yaşıyor	10	192,05			
	Boşanma	7	206,86			
İçedönüklük	Evli	283	152,22	2	2,012	,366
	Ayrı yaşıyor	10	124,40			
	Boşanma	7	118,07			
Yumuşakbaşlılık	Evli	283	150,01	2	1,757	,415
	Ayrı yaşıyor	10	180,90			
	Boşanma	7	127,00			
Düşmanlık	Evli	283	150,56	2	,103	,950
	Ayrı yaşıyor	10	143,95			
	Boşanma	7	157,36			
Sorumluluk	Evli	283	149,17	2	1,719	,423
	Ayrı yaşıyor	10	185,55			
	Boşanma	7	154,14			
Dağımlık	Evli	283	150,70	2	,888	,641
	Ayrı yaşıyor	10	130,90			
	Boşanma	7	170,50			
Duygusal Dengesizlik	Evli	283	149,60	2	,711	,701
	Ayrı yaşıyor	10	172,75			
	Boşanma	7	155,21			
Gelişime Açıklık	Evli	283	150,62	2	,218	,897
	Ayrı yaşıyor	10	140,45			
	Boşanma	7	159,93			
Gelişime Kapalılık	Evli	283	151,43	2	,677	,713
	Ayrı yaşıyor	10	138,00			
	Boşanma	7	130,57			

*p<.05

Tablo 6.3 incelendiğinde; ebeveynlerin birliktelik durumuna göre Dışadönüklük alt boyutundan ($x^2 = 5.603$, $p>.05$), İçedönüklük alt boyutu ($x^2 = 2.012$, $p>.05$), Yumuşakbaşlılık alt boyutundan ($x^2 = 1.757$, $p>.05$), Düşmanlık alt boyutu ($x^2 = .103$, $p>.05$), Sorumluluk alt boyutundan ($x^2 = 1.719$, $p>.05$), Dağımlık alt boyutu ($x^2 = .888$, $p>.05$), Duygusal Dengesizlik alt boyutundan ($x^2 = .711$, $p>.05$), Gelişime Açıklık alt boyutundan ($x^2 = .218$, $p>.05$), Gelişime Kapalılık alt boyutundan ($x^2 = .677$, $p>.05$)aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Dışadönüklük alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 147.64, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 192.05, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 206.86'dır.

İçe dönüklük alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 152.22, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 124.40, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 118.07'dir.

Yumuşakbaşlılık alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 150.01, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 180.90, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 127.00'dir.

Düşmanlık alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 150.56, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 143.95, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 157.36'dir.

Sorumluluk alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 149.17, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 185.55, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 154.14'dir.

Dağınıklık alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 150.70, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 130.90, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 170.50'dir.

Duygusal Dengesizlik alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 149.60, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 172.75, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 155.21'dir.

Gelişime Açıklık alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 150.62, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 140.45, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 159.93'dir.

Gelişime Kapalılık alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 151.43, ayrı yaşayan ebeveynleri sıra puan ortalaması 138.00, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 130.57'dir.

Tablo 6.4.UKE'den Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis HTesti Sonucu

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Fark
Dışadönüklük	1.Okuma yazma bilmiyor	5	80,50	4	9,598	,048*	1-2
	2.İlkokul	73	164,38				
	3.Ortaokul	57	138,82				1-5
	4.Lise	96	140,02				
	5.Üniversite	69	165,12				
İçedönüklük	Okuma yazma bilmiyor	5	138,80	4	2,919	,571	----
	İlkokul	73	140,03				
	Ortaokul	57	159,89				
	Lise	96	157,99				
	Üniversite	69	144,25				
Yumuşakbaşlılık	Okuma yazma bilmiyor	5	97,40	4	2,366	,669	----
	İlkokul	73	149,65				
	Ortaokul	57	145,98				
	Lise	96	155,29				
	Üniversite	69	152,31				
Düşmanlık	Okuma yazma bilmiyor	5	128,80	4	4,769	,312	----
	İlkokul	73	139,93				
	Ortaokul	57	154,44				
	Lise	96	144,87				
	Üniversite	69	167,83				
Sorumluluk	Okuma yazma bilmiyor	5	81,60	4	7,557	,109	----
	İlkokul	73	154,68				
	Ortaokul	57	137,33				
	Lise	96	146,45				
	Üniversite	69	167,59				
Dağımıklık	Okuma yazma bilmiyor	5	185,70	4	2,036	,729	----
	İlkokul	73	151,20				
	Ortaokul	57	160,15				
	Lise	96	145,34				
	Üniversite	69	146,42				
DuygusalDengesizlik	Okuma yazma bilmiyor	5	100,20	4	3,059	,548	----
	İlkokul	73	157,58				
	Ortaokul	57	152,35				
	Lise	96	153,21				
	Üniversite	69	141,36				
Gelişime Açıklık	Okuma yazma bilmiyor	5	129,10	4	13,158	,011*	2-5

	İlkokul	73	135,34					3-5
	Ortaokul	57	137,59					4-5
	Lise	96	148,01					
	Üniversite	69	182,22					
	Okuma yazma bilmiyor	5	169,90					
Yeniliğe Kapalılık	İlkokul	73	150,45	4	7,271	,122	----	
	Ortaokul	57	168,87					
	Lise	96	153,00					
	Üniversite	69	130,50					

*p<.05

Tablo 6.4 incelendiğinde; annelerin eğitim durumuna göre İçedönüklük alt boyutundan ($x^2 = 2.919$, $p>.05$), Yumuşakbaşlılık alt boyutundan ($x^2 = 2.366$, $p>.05$), Düşmanlık alt boyutundan ($x^2 = 4.769$, $p>.05$), Sorumluluk alt boyutundan ($x^2 = 7.557$, $p>.05$), Dağınıklık alt boyutundan ($x^2 = 2.036$, $p>.05$), Duygusal Dengesizlik alt boyutundan ($x^2 = 3.059$, $p>.05$), Yeniliğe Kapalılık alt boyutundan ($x^2 = 7.271$, $p>.05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

İçedönüklük alt boyutunda annenin eğitim durumu; okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 138.80, İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 140.93, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 159.89, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 157.99, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 144.25 ‘dir.

Yumuşakbaşlılık alt boyutunda annenin eğitim durumu; okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 97.40, İlkokul mezunu olanların sıra ortalaması puanları 149.65, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 145.98, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 155.29, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 152.31 ‘dir.

Düşmanlık alt boyutunda annenin eğitim durumu; okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 128.80, İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 139.93, Ortaokul mezunu olanların sıra puan 145.89, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 155.29, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 167.83 ‘dür Sorumluluk alt boyutunda annenin eğitim durumu; okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 81.60, İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 154.68, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 137.33, Lise mezunu olanların sıra

puan ortalaması 146.45, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 167.59 ‘dır.

Dağınıklık alt boyutunda annenin eğitim durumu; okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 185.70, İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 151.20, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 160.15, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 145.34, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 146.42 ‘dır.

Duygusal Dengesizlik alt boyutunda annenin eğitim durumu; okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 100.20, İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 157.58, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 152.35, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 153.21, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 141.36 ‘dır.

Gelişime Kapalılık alt boyutunda annenin eğitim durumu; okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 169.90, İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 150.45, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 168.87, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 153.00, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 130.50 ‘dır.

Annenin eğitim durumuna Dışadönüklük alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu görülmektedir ($\chi^2 = 9.598$, $p < .05$).

Annenin eğitim durumuna göre Gelişime Açıklıkalt boyutu aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu görülmektedir ($\chi^2 = 13.158$, $p < .05$).

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, Tablo 6.4.1 ve Tablo 6.4.2’ de sunulmuştur.

Tablo 6.4.1. Dışadönüklük Alt Boyutundan Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Dışadönüklük	1.Okuma yazma bilmiyor	5	20,40	102,00	87,000	-1.959	,050*
	2.İlkokul	73	40,81	2979,00			
Dışadönüklük	1.Okuma yazma bilmiyor	5	16,90	84,50	69,500	-2,227	,023*
	5.üniversite	69	38,99	2690,50			

Tablo 6.4.1 incelendiğinde annenin eğitim durumuna göre; Dışadönüklük alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; ilkokul mezunu olanların (sıra ort.= 40,81) okuma yazma bilmeyenlere (sıra ort.=20,40) oranla Dışadönüklük alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Üniversite mezunu olanların (sıra ort.=38,99) okuma yazma bilmeyenlere oranla (sıra ort.=16,90) oranla Dışadönüklük alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 6.4.2.Gelişime Açıklık Alt Boyutundan Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Gelişime Açıklık	2. ilkokul	73	60,49	4415,50	1714,500	-3,291	,001*
	5.üniversite	69	83,15	5737,50			
Gelişime Açıklık	3.ortaokul	57	53,37	3042,00	1389,000	-2,840	,005*
	5.üniversite	69	71,87	4959,00			
Gelişime Açıklık	4.lise	96	75,16	7215,50	2559,500	-2,494	,013*
	5.üniversite	69	93,91	6479,50			

Tablo 6.4.2 incelendiğinde anne eğitim durumuna göre; Gelişime Açıklık alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre

sıra ortalamalarına bakıldığında; Üniversite mezunu olanların (sıra ort.=83,15) ilkokul mezunu olanlara (sıra ort.=60,49) oranla Gelişime Açıklık alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Üniversite mezunu olanların (sıra ort.=71,87) ortaokul mezunu olanlara (sıra ort.=53,37) oranla Gelişime Açıklık alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Üniversite mezunu olanların (sıra ort.=93,91) lise mezunu olanlara (sıra ort.=75,16) oranla Gelişime Açıklık alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 6.5. UKE'den Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P
Dışadönüklük	İlkokul	56	148,68	3	1,426	,699
	Ortaokul	42	152,94			
	Lise	123	144,80			
	Üniversite	79	159,37			
İçedönüklük	İlkokul	56	145,98	3	1,019	,797
	Ortaokul	42	142,81			
	Lise	123	156,08			
	Üniversite	79	149,11			
Yumuşakbaşlılık	İlkokul	56	163,21	3	6,292	,098
	Ortaokul	42	124,36			
	Lise	123	157,67			
	Üniversite	79	144,23			
Düşmanlık	İlkokul	56	136,56	3	3,130	,372
	Ortaokul	42	160,26			
	Lise	123	147,44			
	Üniversite	79	159,95			
Sorumluluk	İlkokul	56	155,75	3	7,702	,053
	Ortaokul	42	117,46			
	Lise	123	152,17			
	Üniversite	79	161,73			
Dağınıklık	İlkokul	56	148,91	3	,921	,820
	Ortaokul	42	162,17			
	Lise	123	149,40			
	Üniversite	79	147,14			
Duygusal Dengesizlik	İlkokul	56	144,54	3	2,342	,504
	Ortaokul	42	135,63			
	Lise	123	157,61			
	Üniversite	79	151,55			

Gelişime Açıklık	İlkokul	56	141,09	3	2,362	,501
	Ortaokul	42	138,12			
	Lise	123	154,02			
	Üniversite	79	158,27			
Gelişime Kapalılık	İlkokul	56	160,01	3	1,109	,775
	Ortaokul	41	149,45			
	Lise	123	148,50			
	Üniversite	79	145,53			

*p<.05

Tablo 6.5 incelendiğinde babaların eğitim durumuna göre Dışadönüklük alt boyutundan ($x^2 = 1.426$, $p > .05$), İçedönüklük alt boyutundan ($x^2 = 1.019$, $p > .05$), Yumuşakbaşlılık alt boyutundan ($x^2 = 6.292$, $p > .05$), Düşmanlık alt boyutundan ($x^2 = 3.130$, $p > .05$), Sorumluluk alt boyutundan ($x^2 = 7.702$, $p > .05$), Dağınıklık alt boyutundan ($x^2 = .921$, $p > .05$), Duygusal Dengesizlik alt boyutundan ($x^2 = 2.342$, $p > .05$), Gelişime Açıklık ($x^2 = 2.362$, $p > .05$), Gelişime Kapalılık ($x^2 = 1.109$, $p > .05$) alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Dışadönüklük alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 148.68, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 152.94, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 144.80, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 159.37 'dir.

İçedönüklük alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 145.98, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 142.81, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 156.08, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 149.11 'dir.

Yumuşakbaşlılık alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 163.21, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 124.36, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 157.67, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 144.23 'dür.

Düşmanlık alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 136.56, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 160.26, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 147.44, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 159.95 'dir.

Sorumluluk alt boyutunda baba eğitim durumu; ilkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 155.75, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 117.46, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 152.17, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 161.73' dür.

Dağınıklık alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 144.54 Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 135.63, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 157.61, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 151.55' dir.

Duygusal Dengesizlik alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 144.54, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 135.63, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 157.61, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 151.61' dir.

Gelişime Açıklık alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 141.09, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 138.12, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 154.02, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 158.27' dir.

Gelişime Kapalılık alt boyutunda baba eğitim durumu; İlkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 160.01, Ortaokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 149.45, Lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 148.50, Üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 145.53' dir.

4.5.Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt amacı ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının cinsiyete, sahip olunan çocuk sayısına, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, birliktelik durumuna gelir düzeyine, annenin çalışma durumuna, annenin eğitim durumuna, özelliklerinin cinsiyete, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, birliktelik durumuna, babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Beşinci alt amaca ilişkin bulgular Tablo 7.1, Tablo 7.2, Tablo 7.3, Tablo 7.4, Tablo 7.5, Tablo 7.6, Tablo 7.7, Tablo 7.8' de sunulmuştur.

Tablo 7.1. ETÖ'den Alınan Puanların Çocukların Cinsiyetlerine göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Çocuğun Cinsiyeti	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Demokratik	Kız	152	155,38	23618,00	10506,000	-,989	,323
	Erkek	148	145,49	21532,00			
Otoriter	Kız	152	143,22	21769,00	10141,000	-1,476	,140
	Erkek	148	157,98	23381,00			
Aşırı Koruyucu	Kız	152	154,25	23446,50	10677,500	-,760	,447
	Erkek	148	146,65	21703,50			
İzin Verici	Kız	152	157,45	23933,00	10191,000	-1,409	,159
	Erkek	148	143,36	21217,00			

*p<.05

Tablo 7.1 incelendiğinde çocukların cinsiyetlerine göre ebeveynlerin Demokratik Tutum alt boyutundan (U=10506.00, p> .05), Otoriter Tutum alt boyutundan (U=10141.000, p> .05), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan (U=10677.500, p> .05), İzin Verici Tutum alt boyutundan (U=10191.000, p> .05) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Tablo 7.2. ETÖ'den Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Sahip Olunan Çocuk S.	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P	Fark
Demokratik	1.1 çocuk	48	174,67	3	8,281	,041*	1-4
	2.2 çocuk	184	147,74				
	3.3 çocuk	53	151,42				
	4.4 çocuk	15	103,83				
Otoriter	1.1 çocuk	48	149,36	3	4,523	,210	----
	2.2 çocuk	184	143,83				
	3.3 çocuk	53	166,80				
	4.4 çocuk	15	178,33				
Aşırı Koruyucu	1.1 çocuk	48	158,31	3	,826	,843	----
	2.2 çocuk	184	148,79				
	3.3 çocuk	53	146,26				
	4.4 çocuk	15	161,40				
İzin Verici	1.1 çocuk	48	184,26	3	14,372	,002*	1-2
	2.2 çocuk	184	148,20				

3.3 çocuk	53	121,52	1-3
4.4 çocuk	15	173,07	2-3

*p<.05

Tablo 7.2 incelendiğinde çocuk sayısına göre ebeveynlerin Otoriter Tutum alt boyutundan ($x^2 = 1.484$, $p>.05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan ($x^2 = 8.064$, $p>.05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Otoriter Tutum alt boyutunda 1 çocuğu olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 149.36, 2 çocuğu olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 143.83, 3 çocuğu olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 166.80, 4 çocuğu olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 178.33 'dir.

Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutunda 1 çocuğu olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 158.31, 2 çocuğu olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 148.79, 3 çocuğu olanların sıra puan ortalaması 146.26, 4 çocuğu olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 161.40 'dir

Çocuk Sayısına göre ebeveynlerin Demokratik Tutum alt boyutundan ($x^2 = 8.281$, $p<.05$), İzin Verici Tutum alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu saptanmıştır. ($x^2 = 14.372$, $p<.05$).

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 7.2.1. Demokratik Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Sahip Olunan Çocuk S.	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Demokratik	1.1çocuk	48	35,96	1726,00	170,000	-3.071	,002*
	4.4çocuk	15	19,33	290,00			

Tablo 7.2.1 incelendiğinde sahip olunan çocuk sayısına göre ebeveynlerin Demokratik Tutum alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında 1 çocuğa sahip olanların (sıra ort.= 35.96), 4 çocuğa sahip olan ebeveynlere (sıra ort.=19.33) oranla Demokratik Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.2.2. İzin Verici Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Sahip Olunan Çocuk S.	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
İzin Verici	1.1çocuk	48	139,33	6688,00	3320,000	-2,651	,008*
	2.2çocuk	184	110,54	20340,00			
İzin Verici	1.1çocuk	48	61,07	2931,50	788,500	-3,292	,001*
	3.3çocuk	53	41,88	2219,50			
İzin Verici	2.2çocuk	184	124,03	22822,00	3950,000	-2,109	,035*
	3.3çocuk	53	101,53	5381,00			

Tablo 7.2.2 incelendiğinde sahip olunan çocuk sayısına göre ebeveynlerin İzin Verici Tutum alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; 1 çocuğa sahip olanların (sıra ort.= 139.33), 2 çocuğa sahip olan ebeveynlere (sıra ort.=110.54) oranla, İzin Verici Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

1 çocuğa sahip olan ebeveynlerin (sıra ort.= 61.07), 3 çocuğa sahip olan ebeveynlere (sıra ort.=41.88) oranla, İzin Verici Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

2 çocuğa sahip olan ebeveynlerin (sıra ort.= 124.03), 3 çocuğa sahip olan ebeveynlere (sıra ort.=101.53) oranla izin Verici Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.3. ETÖ'den Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye göre Farklaşıp Farklılaşmasını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi

Sonucu

Ölçek	Coğrafi Bölge	N	Sıra Ort.	S d	X ²	P	Fark
Demokratik	Akdeniz	8	173,44	6	2,442	,875	----
	Doğu Anadolu	32	149,77				
	Ege	11	168,86				
	Güneydoğu Anadolu	11	149,59				
	İç Anadolu	18	164,17				
	Marmara	194	145,97				
	Karadeniz	26	161,31				
Otoriter	1.Akdeniz	8	183,25	6	14,681	,023*	3-5 5-6
	2.Doğu Anadolu	32	170,31				
	3.Ege	11	120,86				
	4.Güneydoğu Anadolu	11	187,32				
	5.İç Anadolu	18	197,61				
	6.Marmara	194	139,82				
	7.Karadeniz	26	160,10				
Aşırı Koruyucu	Akdeniz	8	137,69	6	7,132	,309	----
	Doğu Anadolu	32	163,56				
	Ege	11	198,18				
	Güneydoğu Anadolu	11	161,00				
	İç Anadolu	18	170,44				
	Marmara	194	146,36				
	Karadeniz	26	130,85				
İzin Verici	1.Akdeniz	8	180,56	6	17,183	,009*	2-6 4-6 5-6
	2.Doğu Anadolu	32	186,47				
	3.Ege	11	134,23				
	4.Güneydoğu Anadolu	11	201,50				
	5.İç Anadolu	18	185,61				
	6.Marmara	194	139,15				
	7.Karadeniz	26	142,63				

*p<.05

Tablo 7.3 incelendiğinde İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye göre ebeveynlerin Demokratik Tutum alt boyutundan ($\chi^2 = 2.442, p > .05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan ($\chi^2 = 7.132, p > .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Demokratik Tutum alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdeniz olanların sıra puan ortalaması 173.44, Doğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 149.77, Ege olanların sıra puan ortalaması 168.86, Güneydoğu olanların sıra puan ortalaması 149.59, İç Anadolu olanların sıra puan ortalaması 164.17, Marmara olanların sıra puan ortalaması 145.97, Karadeniz olanların sıra puan ortalaması 161.31 ‘dir.

Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutunda içinde yetişilen coğrafi bölge; Akdeniz olanların sıra puan ortalaması 137.69, Doğu Anadolu olanların sıra puan ortalaması 163.56, Ege olanların sıra puan ortalaması 198.18, Güneydoğu olanların sıra puan ortalaması 161.00, İç Anadolu olanların sıra puan ortalaması 170.44, Marmara olanların sıra puan ortalaması 146.36, Karadeniz olanların sıra puan ortalaması 130.85 ‘dir.

İçinde Yetiştirdiği Coğrafi Bölgeye göre ebeveynlerin Otoriter Tutum alt boyutundan ($\chi^2 = 14.681, p < .05$), İzin Verici Tutum alt boyutundan ($\chi^2 = 17.183, p < .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, Tablo 7.3.1 ve Tablo 7.3.2’de sunulmuştur.

Tablo 7.3.1. Otoriter Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşmış Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	İçinde Yetişilen Coğrafi B.	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Otoriter	3.Ege	11	10,95	120,50	54,500	-2,005	,045*
	5.İç Anadolu	18	17,47	314,50			
Otoriter	3.İç Anadolu	18	144,47	2600,50	1062,500	-2,749	,006*
	6.Marmara	194	102,98	19977,50			

Tablo 7.3.1 incelendiğinde içinde yetişilen coğrafi bölgeye göre Otoriter Tutum alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; İç Anadolu bölgesinde yetişenlerin (sıra ort.=17,47), Ege Bölgesinde yetişenlere (sıra ort.=10.95) oranla Otoriter Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

İç Anadolu Bölgesinde yetişenlerin (sıra ort.=144.47), Marmara bölgesinde yetişenlere (sıra ort.=102.98) oranla Otoriter Tutumdan alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.3.2. İzin Verici Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	İçinde Yetişilen Coğrafi B.	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
İzin Verici	2.Doğu Anadolu	32	143,86	4603,50	2132,500	-2,840	,005*
	6.Marmara	194	108,49	21047,50			
İzin Verici	4.Güneydoğu Anadolu	11	144,09	1585,00	615,000	-2,366	,018*
	6.Marmara	194	100,67	19530,00			
İzin Verici	5.İç Anadolu	18	138,11	2486,00	1177,000	-2,290	,022*
	6.Marmara	194	103,57	20092,00			

Tablo 7.3.2 incelendiğinde içinde yetişilen coğrafi bölgeye göre İzin Verici alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; Doğu Anadolu Bölgesinde yetişenlerin (sıra ort.= 143.86), Marmara Bölgesinde yetişenlere (sıra ort.=108.49) oranla İzin Verici alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetişenlerin (sıra ort.= 144.09), Marmara Bölgesinde yetişenlere (sıra ort.=100.67) oranla İzin Verici Tutumdan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. İç Anadolu Bölgesinde yetişenlerin (sıra ort.= 138.11), Marmara Bölgesinde yetişenlere (sıra ort=103.57) İzin Verici Tutumdan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.4. ETÖ’den Alınan Puanların Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan “Kruskal Wallis H” Testi Sonucu

Ölçek	Birliktelik Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p
Demokratik	Evli	283	151,50	2	1,579	,454
	Ayrı yaşıyor	10	150,55			
	Boşanma	7	109,86			
Otoriter	Evli	283	150,36	2	,337	,845
	Ayrı yaşıyor	10	162,90			
	Boşanma	7	138,64			
Aşırı Koruyucu	Evli	283	151,89	2	1,298	,523
	Ayrı yaşıyor	10	125,05			
	Boşanma	7	130,79			
İzin Verici	Evli	283	149,52	2	2,004	,367
	Ayrı yaşıyor	10	146,25			
	Boşanma	7	196,14			

*p<.0

Tablo 7.4 incelendiğinde birliktelik durumuna göre ebeveynlerin Demokratik Tutum alt boyutundan ($x^2 = 1.579$, $p>.05$), Otoriter Tutum alt boyutundan ($x^2 = ,337$, $p>.05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan ($x^2 = 1.298$, $p>.05$), İzin Verici Tutum alt boyutundan ($x^2 = 2.004$, $p>.05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Demokratik Tutum alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 151.50, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 150.55, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 109.86’dir.

Otoriter Tutum alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 150.36, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 162.90, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 138.64’dir.

Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 151.89, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 125.05, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 130.79’dir.

İzin Verici Tutum alt boyutunda evli olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 149.52, ayrı yaşayan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 146.25, boşanmış olan ebeveynlerin sıra puan ortalaması 196.14'dir.

Tablo 7.5. ETÖ'den Alınan Puanların Gelir Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Gelir Durumu	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark
Demokratik	Düşük	50	143,00	2	4,684	,096	----
	Orta	243	150,09				
	Yüksek	7	218,43				
Otoriter	1.Düşük	50	177,15	2	6,908	,032*	1-2
	2.Orta	243	146,20				
	3.Yüksek	7	109,36				
Aşırı Koruyucu	1.Düşük	50	176,71	2	6,337	,042*	1-2
	2.Orta	243	144,40				
	3.Yüksek	7	174,93				
İzin Verici	Düşük	50	176,41	2	5,767	,056	----
	Orta	243	145,91				
	Yüksek	7	124,93				

*p<.05

Tablo 7.5 incelendiğinde gelir durumuna göre ebeveynlerin Demokratik Tutum alt boyutundan ($x^2 = 4.684$, $p > .05$), İzin Verici Tutum alt boyutundan ($x^2 = 5.767$, $p > .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Demokratik Tutum alt boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin sıra puan ortalaması 143.00, orta gelirli ebeveynlerin sıra puan ortalaması 150.09, yüksek gelirli ebeveynlerin sıra puan ortalaması 218.43'dir.

İzin Verici Tutum alt boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin sıra puan ortalaması 176.41, orta gelirli ebeveynlerin sıra puan ortalaması 145.91, yüksek gelirli ebeveynlerin sıra puan ortalaması 124.93'dir.

Ebeveynlerin Otoriter Tutum alt boyutundan ($x^2=6.908$, $p < .05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan($x^2=6.337$, $p < .05$) gelir durumuna göre aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 7.5.1. Otoriter Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Gelir Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Gelir Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Otoriter	1.Düşük	50	172,15	8607,50	4817,500	-2,308	,021*
	2.Orta	243	141,83	34463,50			

Tablo 7.5.1 incelendiğinde gelir durumuna göre ebeveynlerin Otoriter Tutum alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; düşük gelirli ebeveynlerin (sıra ort.= 172.15), orta gelirli ebeveynlere (sıra ort.=141.83) oranla Otoriter Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.5.2. Koruyucu Tutum Alt Boyutundan Gelir Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Gelir Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Aşırı Koruyucu	1.Düşük	50	173,18	8659,00	4766,000	-2,402	,016*
	2.Orta	243	141,61	34412,00			

Tablo 7.5.2 incelendiğinde gelir durumuna göre Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; düşük gelirli ebeveynlerin (sıra ort.=173.18), orta gelirli ebeveynlere (sıra ort.=141.61) oranla Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir

Tablo 7.6. ETÖ'den Alınan Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Anne Çalışma Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Demokratik	Çalışıyor	70	151,80	10626,00	7959,000	-,143	,886
	Çalışmıyor	230	150,10	34524,00			
Otoriter	Çalışıyor	70	127,10	8897,00	6412,000	-2,581	,010*
	Çalışmıyor	230	157,62	36253,00			
Aşırı Koruyucu	Çalışıyor	70	139,71	9779,50	7294,500	-1,190	,234
	Çalışmıyor	230	153,78	35370,50			
İzin Verici	Çalışıyor	70	149,48	10463,50	7978,500	-,113	,910
	Çalışmıyor	230	150,81	34686,50			

*p<.05

Tablo 7.6 incelendiğinde annenin çalışma durumuna göre ebeveynlerin Demokratik Tutum alt boyutundan (U=7959.000, p>.05), İzin Verici Tutum alt boyutundan (U=7978.500, p>.05), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan (U=7294.500, p>.05) aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Bundan farklı olarak annenin çalışma durumuna göre Otoriter Tutum alt boyutundan (U=6412.000, p>.05) aldıkları puanlarda grup arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; çalışmayan annelerin (sıra ort.=157.62) çalışan annelere (sıra ort.=127.10) oranla Otoriter Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.7. ETÖ'den Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P	Fark
Demokratik	Okuma Yazma Bilmiyor	5	128,40	4	3,802	,434	----
	İlkokul	73	145,40				
	Ortaokul	57	146,36				
	Lise	96	145,51				
	Üniversite	69	167,87				
Otoriter	1.Okuma Yazma Bilmiyor	5	220,60	4	16,755	,002*	1-5
	2.İlkokul	73	177,94				2-3
	3.Ortaokul	57	142,53				2-4
	4.Lise	96	148,50				2-5
	5.Üniversite	69	125,76				
Aşırı Koruyucu	1.Okuma Yazma Bilmiyor	5	153,80	4	16,943	,002*	2-3
	2.İlkokul	73	184,60				2-4
	3.Ortaokul	57	152,67				2-5
	4.Lise	96	134,20				
	5.Üniversite	69	135,07				
İzin Verici	Okuma Yazma bilmiyor	5	207,30	4	9,221	,056	----
	İlkokul	73	171,77				
	Ortaokul	57	150,02				
	Lise	96	140,37				
	Üniversite	69	138,37				

*p<.05

Tablo 7.7 incelendiğinde Anne Eğitim Durumuna göre Demokratik Tutum alt boyutundan ($x^2 = 3.802$, $p > .05$), İzin Verici Tutum alt boyutundan ($x^2 = 9.221$, $p > .05$) alınan puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Demokratik Tutum alt boyutunda okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 128.40, ilkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 145.40, ortaokul mezunu olanlar puanları ortalaması 146.36, lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 145.51, üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 167.87 'dir.

İzin Verici Tutum alt boyutunda okuma yazma bilmeyenlerin sıra puan ortalaması 207.30, ilkokul mezunu olanların sıra puan ortalaması 171.77, ortaokul mezunu

olanların sıra puan ortalaması 150.02, lise mezunu olanların sıra puan ortalaması 140.37, üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 138.37 'dir.

Annenin eğitim durumuna göre Otoriter Tutum alt boyutundan ($\chi^2 = 16.755$, $p < .05$), Koruyucu Tutum alt boyutundan ($\chi^2 = 16.943$, $p < .05$) alınan puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu saptanmıştır.

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, Tabla 7.7.1 ve Tablo 7.7.2'de sunulmuştur.

Tablo 7.7.1. Otoriter Tutum Alt Boyutundan Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Otoriter	Okuma YazmaBilmiyor	5	58,00	290,00	70,000	-2,215	,027*
	Üniversite	69	36,01	2485,00			
Otoriter	İlkokul	73	72,66	5304,50	1557,500	-2,457	,014*
	Ortaokul	57	56,32	3210,50			
Otoriter	İlkokul	73	94,30	6884,00	2825,000	-2,158	,031*
	Lise	96	77,93	7481,00			
Otoriter	İlkokul	73	83,23	6076,00	1662,000	-3,501	,000*
	Üniversite	69	59,09	4077,00			

Tablo 7.7.1 incelendiğinde anne eğitim durumuna göre Otoriter Tutum alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; okuma yazma bilmeyen annelerin (sıra ort.=58.00), üniversite mezunu olan annelere (sıra ort.=36.01) oranla Otoriter Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

İlkokul mezunu olan annelerin (sıra ort.=72.66), ortaokul mezunu olan annelere (sıra ort.=56.32) oranla Otoriter Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir

İlkokul mezunu olan annelerin (sıra ort.=94.30), lise mezunu olan annelere (sıra ort.=77.93) oranla Otoriter Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

İlkokul mezunu olan annelerin (sıra ort.=83.23), üniversite mezunu olan annelere (sıra ort.=59.09) oranla Otoriter Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.7.2. Koruyucu Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Aşırı Koruyucu	İlkokul	73	71,55	5223,00	1639,000	-2,075	,038*
	Ortaokul	57	57,75	3292,00			
Aşırı Koruyucu	İlkokul	73	101,23	7390,00	2319,000	-3,767	,000*
	Lise	96	72,66	6975,00			
Aşırı Koruyucu	İlkokul	73	82,86	6049,00	1689,000	-3,393	,001*
	Üniversite	69	59,48	4104,00			

Tablo 7.7.2 incelendiğinde anne eğitim durumuna göre Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; ilkokul mezunu olan annelerin (sıra ort.=71.55), ortaokul mezunu olan annelere (sıra ort.=57.75) oranla Koruyucu Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

İlkokul mezun olan annelerin (sıra ort.= 101.23), lise mezunu olan annelere (sıra ort.=72.66) oranla Koruyucu Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

İlkokul mezunu olan annelerin (sıra ort.= 82.86), üniversite mezunu olan annelere (sıra ort.=59.48) oranla Koruyucu Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 7.8. ETÖ’den Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P	Fark
Demokratik	1.İlkokul	56	137,01	3	10,982	,012*	1-3
	2.Ortaokul	42	125,01				2-3
	3.Lise	123	169,05				
	4.Üniversite	79	144,73				
Otoriter	İlkokul	56	154,04	3	1,136	,768	----
	Ortaokul	42	145,40				
	Lise	123	145,95				
	Üniversite	79	157,78				
Aşırı Koruyucu	İlkokul	56	139,28	3	3,928	,268	----
	Ortaokul	42	163,10				
	Lise	123	158,06				
	Üniversite	79	139,99				
İzin Verici	İlkokul	56	142,19	3	1,097	,778	----
	Ortaokul	42	144,65				
	Lise	123	152,86				
	Üniversite	79	155,83				

*p<.05

Tablo 7.8 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre babaların Otoriter Tutum alt boyutundan($x^2 = 16.755$, $p > .05$), Aşırı Koruyucu Tutum alt boyutundan ($x^2 = 16.943$, $p > .05$), İzin Verici Tutum alt boyutundan ($x^2 = 9.221$, $p > .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Otoriter Tutum alt boyutunda ilkokul mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 139.28, ortaokul mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 163.10, lise mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 158.06, üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 139.99 ‘dır.

Koruyucu Tutum alt boyutunda ilkokul mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 139.28, ortaokul mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 163.10, lise mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 158.06, üniversite mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 139.99 ‘dır.

İzin Verici Tutum alt boyutunda ilkokul mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 142.19, ortaokul mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 144.65, lise mezunu

olan babaların sıra puan ortalaması 152.86, üniversite mezunu olan babaların sıra puan ortalaması 155.83 'dır.

Baba Eğitim durumuna göre babaların Demokratik Tutum alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu görülmektedir ($\chi^2 = 10.982, p < .05$).

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, Tablo 7.8.1'de sunulmuştur.

Tablo 7.8.1. Demokratik Tutum Alt Boyutundan Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Demokratik	İlkokul	56	77,40	4334,50	2738,500	-2,199	,028*
	Lise	123	95,74	11775,50			
Demokratik	Ortaokul	42	64,24	2698,00	1795,000	-2,953	,003*
	Lise	123	89,41	10997,00			

Tablo 7.8.1 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre Demokratik Tutum alt boyutlarından alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; lise mezunu olan babaların (sıra ort.= 95.74), ilkokul mezunu olan babalara (sıra ort.=77.40) oranla Demokratik Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Lise mezunu olan babaların (sıra ort.= 89.41), ortaokul mezunu olan babalara (sıra ort.=89.41) oranla Demokratik Tutum alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt amacı çocukların iletişim becerilerinin yaşa, anaokuluna devam süresine, ebeveynin birliktelik durumuna, ailenin gelir düzeyine, annenin çalışma durumuna, annenin eğitim durumuna, babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yöneliktir. Altıncı alt amaca ilişkin bulgular Tablo 8.1, Tablo 8.2, Tablo 8.3, Tablo 8.4, Tablo 8.5, Tablo 8.6, Tablo 8.7’de sunulmuştur.

Tablo 8.1. İBÖ’den Alınan Puanların Yaşa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Yaş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Aktif İletişimde Bulunma	30-66 ay	131	150,95	19774,50	11010,500	-,079	,937
	67-72 ay	169	150,15	25375,50			
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	30-66 ay	131	151,30	19820,00	10965,000	-,140	,888
	67-72 ay	169	149,88	25330,00			
İletişimde Kurallara Uyma	30-66 ay	131	160,96	21085,50	9699,500	-1,840	,066
	67-72 ay	169	142,39	24064,50			
Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme	30-66 ay	131	155,35	20351,00	10434,000	-,868	,385
	67-72 ay	169	146,74	24799,00			
İletişim Becerileri Genel	30-66 ay	131	155,13	20322,50	10462,500	-,815	,415
	67-72 ay	169	146,91	24827,50			

*p<.05

Tablo 8.1 incelendiğinde çocukların Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu (U=11010.500, p> .05), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu (U=10965,000, p> .05), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu (U=9699,500, p> .05), Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu (U=10434,000, p> .05), İletişim Becerileri ölçeği genel (U=10462.500, p> .05) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur

Tablo 8.2. İBÖ'den Alınan Puanların Anaokuluna Devam Etme Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Anaokuluna Devam Süresi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P	Fark
Aktif İletişimde Bulunma	1.6 ay	106	135,63	3	7,862	,049*	1-3
	2.1 yıl	134	151,70				
	3.2yıl	53	171,96				
	4.3yıl	7	190,21				
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	1.6 ay	106	145,49	3	10,037	,018*	1-3
	2.1 yıl	134	140,53				
	3.2yıl	53	179,97				
	4.3yıl	7	194,21				
İletişimde Kurallara Uyma	6 ay	106	145,22	3	5,641	,130	---
	1 yıl	134	145,59				
	2yıl	53	165,76				
	3yıl	7	208,86				
Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme	6 ay	106	140,72	3	2,512	,473	---
	1 yıl	134	153,43				
	2yıl	53	161,01				
	3yıl	7	162,93				
İletişim Becerileri Genel	6 ay	106	141,41	3	7,692	,053	---
	1 yıl	134	145,78				
	2yıl	53	174,26				
	3yıl	7	198,57				

*p<.05

Tablo 8.2 incelendiğinde çocukların İletişimde Kurallara Uyma Alt boyutundan ($x^2 = 5.641$, $p>.05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme Alt boyutundan ($x^2 = 2.512$, $p>.05$), İletişim Becerileri alt boyutundan ($x^2 = 7.692$, $p>.05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

İletişimde Kurallara Uyma alt boyutunda anaokuluna devam süresi; 6 ay olan çocukların sıra puan ortalaması 145.22, 1 yıl olan çocukların sıra puan ortalaması 145.59, 2 yıl olan çocukların sıra puan ortalaması 165.76, 3 yıl devam edenlerin sıra puan ortalaması 208.86 'dır.

Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutunda anaokuluna devam süresi; 6 ay olan çocukların sıra puan ortalaması 140.72, 1 yıl olan çocukların sıra puan

ortalaması 153.43, 2 yıl olan çocukların sıra puan ortalaması 161.01, 3 yıl devam edenlerin sıra puan ortalaması 162.93 'dır.

İletişim Becerileri ölçeği genel puanında anaokuluna devam süresi; 6 ay olan çocukların sıra puan ortalaması 141.41, 1 yıl olan çocukların sıra puan ortalaması 145.78, 2 yıl olan çocukların sıra puan ortalaması 174.26, 3 yıl olan çocukların sıra puan ortalaması 198.57 'dır.

Çocukların Anaokuluna devam etme süresine göre Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan($x^2 = 7.862$, $p < .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan ($x^2 = 10.037$, $p < .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu saptanmıştır.

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 8.2.1. Aktif İletişimde Bulunma Alt Boyutundan Alınan Puanların Anaokuluna Devam Etme Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Anaokuluna Devam Süresi	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Aktif İletişimde Bulunma	6 ay	106	73,56	7797,00	2126,000	-2,498	,012*
	2yıl	53	92,89	4923,00			

Tablo 8.2.1 incelendiğinde anaokuluna devam etme süresine göre Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; 2 yıl anaokuluna devam edenlerin (sıra ort.=92.89), 6 anaokuluna devam edenlere (sıra ort.=73.56) oranla Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 8.2.2. İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma Alt Boyutundan Alınan Puanların Anaokuluna Devam Etme Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Anaokuluna Devam Süresi	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	6 ay	106	73,60	7802,00	2131,000	-2,480	,013*
	2yıl	53	92,79	4918,00			
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	1 yıl	134	87,26	11693,00	2648,000	-2,710	,007*
	2yıl	53	111,04	5885,00			

Tablo 8.2.2 incelendiğinde anaokuluna devam etme süresine İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; 2 yıl anaokuluna devam edenlerin (sıra ort.=92.79), 6 ay anaokuluna devam edenlere (sıra ort.=73.60) oranla İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. 2 yıl anaokuluna devam edenlerin (sıra ort.= 111.04), 2 yıl anaokuluna devam edenlere (sıra ort.=87.26) oranla İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 8.3. İBÖ'den Alınan Puanların Ebeveyn Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Birliktelik Durumu	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
Aktif İletişimde Bulunma	Evli	283	150,07	2	2,951	,229
	Ayrı yaşıyor	10	128,10			
	Boşanma	7	199,93			
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	Evli	283	149,78	2	1,044	,593
	Ayrı yaşıyor	10	147,75			
	Boşanma	7	183,50			
İletişimde Kurallara Uyma	Evli	283	149,74	2	1,438	,487
	Ayrı yaşıyor	10	145,00			
	Boşanma	7	188,93			
Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme	Evli	283	150,58	2	1,190	,551
	Ayrı yaşıyor	10	130,35			
	Boşanma	7	176,07			
İletişim Becerileri Genel	Evli	283	149,55	2	1,195	,369
	Ayrı yaşıyor	10	145,40			

*p<.0

Tablo 8.3 incelendiğinde çocukların Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan ($\chi^2 = 2.951$, $p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan ($\chi^2 = 1.044$, $p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutundan ($\chi^2 = 1.438$, $p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutundan ($\chi^2 = 1.190$, $p > .05$), İletişim Becerileri ölçeği genelinden ($\chi^2 = 1.195$, $p > .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Aktif İletişimde Bulunma alt boyutunda; ebeveyni evli olan çocukların sıra puan ortalaması 150.07, ebeveyni ayrı yaşayan çocukların sıra puan ortalaması 128.10, ebeveyni boşanmış olan çocukların sıra puan ortalaması 199.93'dir.

İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutunda ebeveyni evli olan çocukların sıra puan ortalaması 149.78, ebeveyni ayrı yaşayan çocukların sıra puan ortalaması 147.75, ebeveyni boşanmış olan çocukların sıra puan ortalaması 183.50'dir.

İletişimde Kurallara Uyma alt boyutunda ebeveyni evli olan çocukların sıra puan ortalaması 149.74, ebeveyni ayrı yaşayan çocukların sıra puan ortalaması 145.000, ebeveyni boşanmış olan çocukların sıra puan ortalaması 188.93'dür.

Karşısındakine Olumlu Tepki Geliştirme alt boyutunda ebeveyni evli olan çocukların sıra puan ortalaması 150.58, ebeveyni ayrı yaşayan çocukların sıra puan ortalaması 130.35, ebeveyni boşanmış olan çocukların sıra puan ortalaması 176.07'dir.

İletişim Becerileri ölçeği genelinde ebeveyni evli olan çocukların sıra puan ortalaması 149.55, ebeveyni ayrı yaşayan çocukların sıra puan ortalaması 145.40, ebeveyni boşanmış olan çocukların sıra puan ortalaması 196.00'dir.

Tablo 8.4. İBÖ'den Alınan Puanların Aile Gelir Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Aile Gelir Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P
Aktif İletişimde Bulunma	Düşük	50	161,97	2	3,707	,157
	Orta	243	146,69			
	Yüksek	7	200,86			
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	Düşük	50	150,00	2	1,090	,580
	Orta	243	149,63			
	Yüksek	7	184,29			
İletişimde Kurallara Uyma	Düşük	50	150,26	2	,001	1,00
	Orta	243	150,56			
	Yüksek	7	150,21			
Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme	Düşük	50	146,55	2	,691	,708
	Orta	243	151,98			
	Yüksek	7	127,50			
İletişim Becerileri Genel	Düşük	50	154,67	2	1,007	,604
	Orta	243	148,80			
	Yüksek	7	179,79			

*p<.05

Tablo 8.4 incelendiğinde aile gelir durumuna göre çocukların Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan ($x^2 = 3.707$, $p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan ($x^2 = 1.090$, $p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutundan ($x^2 = .001$, $p > .05$), Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme alt boyutundan ($x^2 = .691$, $p > .05$), İletişim Becerileri alt boyutundan ($x^2 = 1.007$, $p > .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Aktif İletişimde Bulunma alt boyutunda aile gelir durumu düşük olan çocukların sıra puan ortalaması 161.97, orta olan çocukların sıra puan ortalaması 146.69, yüksek olan çocukların sıra puan ortalaması 200.86'dır.

İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutunda aile gelir durumu düşük olan çocukların sıra puan ortalaması 150.00, orta olan çocukların sıra puan ortalaması 149.63, yüksek olan çocukların sıra puan ortalaması 184.29'dur.

İletişimde Kurallara Uyma alt boyutunda aile gelir durumu düşük olan çocukların sıra puan ortalaması 150.26, orta olan çocukların sıra puan ortalaması 150.56, yüksek olan çocukların sıra puan ortalaması 150.21'dir.

Karşısındakine Olumlu Tepki Geliştirme alt boyutunda aile gelir durumu düşük olan çocukların sıra puan ortalaması 146.55, orta olan çocukların sıra puan ortalaması 151.98, yüksek olan çocukların sıra puan ortalaması 127.50'dir.

İletişim Becerileri ölçeği genelinde aile gelir durumu düşük olan çocukların sıra puan ortalaması 154.67, orta olan çocukların sıra puan ortalaması 148.80, yüksek olan çocukların sıra puan ortalaması 179.79'dur.

Tablo 8.5. İBÖ'den Alınan Puanların Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Anne Çalışma Durumu	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	P
Aktif İletişimde Bulunma	Çalışıyor	70	154,83	10838,00	7747,000	-,477	,633
	Çalışmıyor	230	149,18	34312,00			
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	Çalışıyor	70	154,71	10830,00	7755,000	-,465	,642
	Çalışmıyor	230	149,22	34320,00			
İletişimde Kurallara Uyma	Çalışıyor	70	150,03	10502,00	8017,000	-,052	,959
	Çalışmıyor	230	150,64	34648,00			
Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme	Çalışıyor	70	159,06	11134,50	7450,500	-,961	,337
	Çalışmıyor	230	147,89	34015,50			
İletişim Becerileri Genel	Çalışıyor	70	154,11	10787,50	7797,500	-,397	,691
	Çalışmıyor	230	149,40	34362,50			

*p<.05

Tablo 8.5 incelendiğinde anne çalışma durumuna göre çocukların Aktif İletişimde Bulunma alt boyutu (U=7747,000, p> .05), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutu (U=7755,00, p> .05), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutu (U=8017.000, p> .05), Olumlu Tepki Gösterme alt boyutu (U=7450.500, p> .05), İletişim Becerileri ölçeği genel (U=7797.500, p> .05) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Tablo 8.6. İBÖ'den Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmasını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P
Aktif İletişimde Bulunma	OkumaYazmaBilmiyor	5	206,00	4	4,273	,370
	İlkokul	73	162,44			
	Ortaokul	57	146,50			
	Lise	96	145,97			
	Üniversite	69	143,46			
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	OkumaYazmaBilmiyor	5	227,00	4	6,182	,186
	İlkokul	73	153,95			
	Ortaokul	57	146,17			
	Lise	96	156,05			
	Üniversite	69	137,16			
İletişimde Kurallara Uyma	OkumaYazmaBilmiyor	5	188,60	4	1,952	,743
	İlkokul	73	158,30			
	Ortaokul	57	146,87			
	Lise	96	145,78			
	Üniversite	69	149,06			
Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme	OkumaYazmaBilmiyor	5	180,70	4	4,531	,339
	İlkokul	73	157,48			
	Ortaokul	57	154,56			
	Lise	96	154,19			
	Üniversite	69	132,43			
İletişim Becerileri Genel	OkumaYazmaBilmiyor	5	211,40	4	3,745	,442
	İlkokul	73	157,96			
	Ortaokul	57	146,98			
	Lise	96	149,74			
	Üniversite	69	142,16			

*p<.05

Tablo 8.6 incelendiğinde Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan ($x^2 = 4.273$, $p > .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan ($x^2 = 6.182$, $p > .05$), İletişimde Kurallara Uyma alt boyutundan ($x^2 = 1.952$, $p > .05$), Olumlu Tepki Gösterme alt boyutundan ($x^2 = 4.531$, $p > .05$), İletişim Becerileri ölçeği genel puanından ($x^2 = 3.745$, $p > .05$)aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

Aktif İletişimde Bulunma alt boyutunda annesi okuma yazma bilmeyen çocukların sıra puan ortalaması 206.00, annesi ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 162.44, annesi ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması

146.50, annesi lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 145.97, üniversite mezunu olanların sıra puan ortalaması 143.46 ‘dır.

İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutunda annesi okuma yazma bilmeyen çocukların sıra puan ortalaması 227.000, annesi ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 153.95, annesi ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 146.17, annesi lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 156.05, annesi üniversite mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 137.16 ‘dır.

İletişimde Kurallara Uyma alt boyutunda annesi okuma yazma bilmeyen çocukların sıra puan ortalaması 188.60, annesi ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 158.30, annesi ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 146.87, annesi lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 145.78, annesi üniversite mezunu olan çocukların sıra puanları ortalaması 149.06 ‘dır.

Karşısındakine Olumlu Tepki Geliştirme alt boyutunda annesi okuma yazma bilmeyen çocukların sıra puan ortalaması 180.70, annesi ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 157.48, annesi ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 154.56, annesi lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 154.19, annesi üniversite mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 132.43 ‘dür.

İletişim Becerileri Genel ölçeğinde annesi okuma yazma bilmeyen çocukların sıra puan ortalaması 211.40, annesi ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 157.96, annesi ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 146.98, annesi lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 149.74, annesi üniversite mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 142.16 ‘dır.

Tablo 8.7. İBÖ'den Alınan Puanların Baba Eğitim Durumuna Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Ölçek	Baba Eğitim D.	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark
Aktif İletişimde Bulunma	1.İlkokul	56	131,97	3	9,364	,025*	1-3
	2.Ortaokul	42	135,35				2-3
	3.Lise	123	168,16				
	4.Üniversite	79	144,20				
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	1.İlkokul	56	124,21	3	14,094	,003*	1-3
	2.Ortaokul	42	141,75				2-3
	3.Lise	123	171,86				3-4
	4.Üniversite	79	140,54				
İletişimde Kurallara Uyma	İlkokul	56	137,88	3	4,771	,189	----
	Ortaokul	42	140,32				
	Lise	123	163,29				
	Üniversite	79	144,94				
Karşısındakine Olumlu Tepki Gösterme	İlkokul	56	143,81	3	6,157	,104	----
	Ortaokul	42	135,69				
	Lise	123	164,88				
	Üniversite	79	140,73				
İletişim Becerileri Genel	İlkokul	56	131,73	3	11,022	,012*	1-3
	Ortaokul	42	133,42				2-3
	Lise	123	169,87				3-4
	Üniversite	79	142,73				

*p<.05

Tablo 8.7 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre çocukların İletişimde Kurallara Uyma alt boyutundan ($x^2 = 4.771$, $p > .05$), Olumlu Tepki Gösterme alt boyutundan ($x^2 = 6.157$, $p > .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre sıra puan ortalamalarına bakıldığında;

İletişimde Kurallara Uyma alt boyutunda babası ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 137.88, babası ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 140.32, babası lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 163.29, babası üniversite mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 144.94 'dür.

Karşısındakine Olumlu Tepki Geliştirme alt boyutunda babası ilkokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 131.73, babası ortaokul mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 133.42, babası lise mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 169.87, babası üniversite mezunu olan çocukların sıra puan ortalaması 142.73 'dür.

Babanın eğitim durumuna göre çocukların Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan ($x^2 = 9.364$, $p < .05$), İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan ($x^2 =$

14.094, $p < .05$), İletişim Becerileri ölçeği Genelinden ($\chi^2 = 11.022$, $p < .05$) aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu saptanmıştır.

Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve gruplar arasında tek tek karşılaştırmaya gidilmiştir. Elde edilen bulgular, aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 8.7.1. Aktif İletişimde Bulunma Alt Boyutundan Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Baba Eğitim D.	N	Sıra Ort	Sıra Toplam	U	Z	p
Aktif İletişimde Bulunma	İlkokul	56	74,86	4192,00	2596,000	-2,641	,008
	Lise	123	96,89	11918,00			
Aktif İletişimde Bulunma	Ortaokul	42	70,29	2952,00	2049,000	-2,000	,046*
	Lise	123	87,34	10743,00			

Tablo 8.7.1 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; babası lise mezunu olan çocukların (sıra ort.=96.89), babası ilkokul mezunu olan çocuklara (sıra ort.=74.86) oranla Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Babası Lise mezunu olan çocukların (sıra ort.= 87.34), babası ortaokul mezunu olan çocuklara (sıra ort.=70.29) oranla Aktif İletişimde Bulunma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 8.7.2. İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma Alt Boyutundan Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Baba Eğitim D.	N	Sıra Ort	Sıra Toplam	U	Z	p
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	İlkokul	56	70,23	3933,00	2337,000	-3,448	,001*
	Lise	123	99,00	12177,00			

İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	Ortaokul	42	70,15	2946,50	2043,500	-2,021	,043*
	Lise	123	87,39	10748,50			
İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma	Lise	123	109,47	13465,00	3878,000	-2,421	,015*
	Üniversite	79	89,09	7038,00			

P* < .05

Tablo 8.7.2 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; babası lise mezunu olan çocukların (sıra ort.= 99.00), babası ilkokul mezunu olan çocuklara (sıra ort.=70.23) oranla İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Babası lise mezunu olan çocukların (sıra ort.=87.39), babası ortaokul mezunu olan çocuklara (sıra ort.=70.15) oranla İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Babası lise mezunu olan çocukların (sıra ort.= 109.47), babası üniversite mezunu olan çocuklara (sıra ort.=89.09) oranla İletişimde Diğerlerini Dikkate Alma alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 8.7.3. İletişim Becerileri Ölçeği Genelinden Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonucu

Ölçek	Baba Eğitim D.	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
İletişim Becerileri Genel	İlkokul	56	73,71	4127,50	2531,500	-2,840	,005*
	Lise	123	97,42	11982,50			
İletişim Becerileri Genel	Ortaokul	42	67,86	2850,00	1947,00	-2,380	,017*
	Lise	123	88,17	10845,00			
İletişim Becerileri Genel	Lise	123	108,28	13318,50	4024,500	-2,058	,040*
	Üniversite	79	90,94	7184,50			

*p < .05

Tablo 8.7.3 incelendiğinde baba eğitim durumuna göre İletişim Becerileri Genelinden alınan puanlarda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında; babası lise mezunu olan çocukların (sıra ort= 97.42), babası ilkokul mezunu olan çocuklara (sıra ort=73.71) oranla İletişim Becerileri Genelinden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Babası lise mezunu olan çocukların (sıra ort= 88.17), babası ortaokul mezunu olan çocuklara (sıra

ort=67.86) oranla İletişim Becerileri Genelinden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Babası lise mezunu olan çocukların (sıra ort.= 108.28), babası üniversite mezunu olan çocuklara (sıra ort=90.84) oranla İletişim Becerileri Ölçeği Genelinden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu kısımda elde edilen sonuçlar alt amaçlar sıralamasında konu ile ilgili yapılmış diğer araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1.1 Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ebeveynlerin dışadönüklük, içedönüklük, yumuşakbaşlılık, düşmanlık, sorumluluk, dağınıklık, duygusal dengesizlik ve gelişime açıklık kişilik özellikleri ile çocuklarının aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik ve karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin gelişime kapalılık kişilik özellikleri ile genel iletişim becerileri ve iletişimde kurallara uymaya yönelik iletişim becerileri arasında negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin gelişime kapalılık kişilik özellikleri arttıkça çocuklarının genel iletişim becerileri ve iletişimde kurallara uymaya yönelik iletişim becerileri azalmaktadır.

Losoya ve ark. (1997), yaptıkları çalışmada çocuğu okul çağında olan gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip annelerin, daha fazla olumlu destek bildirdiklerini saptamışlardır.

Smith ve arkadaşları (2007), yaptıkları çalışmada annelerin yumuşakbaşlılık kişilik özelliği ile bebeklerine karşı gösterdikleri olumlu duygulanım ifadesi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Ayrıca annelerin çocuklarıyla ilişkilerindeki olumlu duygulanım ifadelerinin, daha fazla ebeveyn duyarlılığı ile ilgili olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Yapılan araştırmaların bulguları incelendiğinde, bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin gelişime kapalı olmasının çocuklarının genel iletişim becerilerini yani insanlarla kurdukları iletişimi olumsuz etkilediği söylenebilir. Ayrıca bu kişilik özelliğine sahip olan ebeveynlerin çocuklarının iletişimde kurallara uyma konusunda da benzer şekilde zorluklar yaşayabildiği ifade edilebilir.

5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ebeveynlerin otoriter ve izin verici tutumları ile çocuklarının genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik ve karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumu ile çocuklarının genel iletişim becerileri, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumu ile çocuklarının aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumu arttıkça çocuklarının aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri artmaktadır.

Ebeveynlerin demokratik tutumu ile çocuklarının genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin demokratik tutumu arttıkça çocuklarının genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerinin dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri artmaktadır.

Steinberg ve arkadaşları (1993), yaptıkları araştırmada ebeveynlik tarzı ve davranışının ayrı ayrı ele alınmalarını gerektiğini savunmuş ve bununla ilgili bir model ortaya koymuştur. Dışadönüklük- içedönüklük gibi kişilik özellikleri ve karakterin oluşumunda ebeveyn tutumunun ne kadar etkili olduğu bu araştırmada açıkça belirtilmiştir. Dışadönüklük-içedönüklük ile İletişimde Kurallara Uyma arasında çok zayıf ve doğru orantılı ilişki vardır. Kişiler dışadönük bir tutum içerisinde oldukları zaman sürekli insanlarla iletişim halinde olduklarından kurallara uymada bir problem yaşayacakları düşünülmez. Paylaşım ve yeni şeyler öğrenmeye açık olduklarından insanlarla iletişimi ve etkileşimi de bu yönde olabilir ve bundan dolayı toplumun ahlaki ve hukuki kurallarının da farkındadırlar. İçedönük kişilik yapısına sahip insanlar daha çok içine kapanık bir tutum içerisinde olabilecekleri için

ve bundan dolayı iletişimde problem yaşayacakları için toplumsal kurallara uymakta sıkıntı yaşayabilirler.

Paley ve arkadaşlarının (2000), çocuk ve ailelerinin 4 yıl boyunca ebeveyn- çocuk ilişkileri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda kabul edici ebeveyn tutumlarına sahip olan çocukların kardeşleriyle ve akranlarıyla olumlu ilişkiler kurdukları görülmüştür. Red edici tutuma sahip olan çocuklarda ise sosyal ilişkilerinde problemler yaşadıkları, akranları tarafından sevilmedikleri belirlenmiştir.

Wolchik ve arkadaşları (2000), yaptıkları araştırmada, sekiz-on beş yaş arası 678 çocuk ve anneleriyle gerçekleştirilen diğer bir araştırmada, annelerin kabul- red düzeyi ile çocuklarının sosyal iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya konulmuştur. Reddedici tutuma sahip annelerin çocuklarının özgüvenlerinin düşük olduğu, iletişim becerilerinin zayıf olduğu ve duygularını paylaşma gibi duygusal becerilerde de yetersizlikler gösterdikleri ifade edilmiştir. Bu araştırmaya göre kabul-red gibi ebeveynin tutumları çocukların iletişim becerilerindeki etkiyi ortaya koymuştur.

Özkafacı (2012), yaptığı çalışmada annenin çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre annenin demokratik tutum ile çocuğun sosyal beceri düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu elde edilmiştir. Otoriter, aşırı koruyucu, izin verici çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun sosyal beceri düzeyi ile negatif yönde ilişki olduğu elde edilmiştir.

Börekçi (2017), yaptığı çalışmada DEHB belirtileri gösteren 4-6 yaş aralığındaki çocukların sosyal, davranışsal problemlerini tespit etmeyi, aile işlevselliklerini ve ebeveynlik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgulara göre ebeveyn tutumlarına bakıldığında; DEHB belirtileri gösteren çocukların ebeveynlerinin otoriter ve aşırı hoşgörülü tutumu daha fazla sergilediği görülmüştür.

Yapılan araştırmaların bulguları incelendiğinde, ebeveyn tutumlarının arkadaş çevresine, sosyal beceri düzeyine, davranış problemlerine ve sosyal iletişim becerisine olan etkisi görülmektedir. Ebeveyn tutumları ile çocuklarının iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi yönüyle bu araştırmayla paralellik göstermektedir. İletişimin ilk olarak öğrenildiği ve şekil aldığı yerin aile olduğu düşünüldüğünde ailenin tutumu iletişimde son derece öneme sahip olduğu

söylenbilir. Dolayısıyla ebeveynlerin çocukları yetiştirirken kurdukları iletişim ve çocuklara karşı tutumları çocukların iletişimlerinin gelişiminde en etkili etmendir denilebilir. Anne-babanın koruyucu tutumunun çocuklarının aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerilerini, demokratik tutumlarının ise çocuklarının iletişimdeki özgüvenlerini artırabileceği ve toplumda da kendini ifade etmekte başarılı olabileceği söylenebilir.

5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ebeveynlerin içedönüklük ve sorumluluk kişilik özellikleri ile demokratik, otoriter, izin verici ve aşırı koruyucu tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Ebeveynlerin dışadönüklük kişilik özellikleri ile aşırı koruyucu tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin dışadönüklük kişilik özellikleri ile demokratik ve izin verici tutumları arasında pozitif yönde; otoriter tutumları arasında ise negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre, ebeveynlerin dışadönüklük kişilik özellikleri arttıkça demokratik ve izin verici tutumları artmakta, otoriter tutumları azalmaktadır.

Ebeveynlerin yumuşakbaşlılık kişilik özellikleri ile otoriter, izin verici ve aşırı koruyucu tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin yumuşakbaşlılık kişilik özellikleri ile demokratik tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin yumuşakbaşlılık kişilik özellikleri arttıkça demokratik tutumları artmaktadır.

Ebeveynlerin düşmanlık kişilik özellikleri ile demokratik, otoriter ve aşırı koruyucu tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin düşmanlık kişilik özellikleri ile izin verici tutumları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; düşmanlık kişilik özellikleri arttıkça izin verici tutumları da artmaktadır.

Ebeveynlerin ‘duygusal dengesizlik’ kişilik özellikleri ile demokratik ve izin verici tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin ‘duygusal dengesizlik’ kişilik özellikleri ile otoriter ve aşırı koruyucu tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin ‘duygusal denge’ kişilik özellikleri arttıkça otoriter ve koruyucu tutumları artmaktadır.

Ebeveynlerin gelişime açıklık kişilik özellikleri ile aşırı koruyucu tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin gelişime açıklık kişilik özellikleri ile demokratik ve izin verici tutumları arasında pozitif yönde; otoriter tutumları arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin gelişime açıklık kişilik özellikleri arttıkça demokratik ve izin verici tutumları artmakta otoriter tutumları azalmaktadır.

Ebeveynlerin gelişime kapalılık kişilik özellikleri ile otoriter ve izin verici tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin gelişime kapalılık kişilik özellikleri ile aşırı koruyucu tutumları arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre; gelişime kapalılık kişilik özellikleri arttıkça aşırı koruyucu tutumları azalmaktadır.

Metsapelto ve Pulkkinen (2003), yaptıkları çalışmada duygusal tutarsızlık kişilik özelliğine sahip ebeveynlerin, demokratik ebeveyn tutumunu daha az benimsediklerini bulmuşlardır.

Coplan ve ark. (2009), yaptıkları çalışmada demokratik ebeveyn tutumunun, duygusal tutarsızlık kişilik özelliği ile negatif yönde ilişkili olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Aytemiz (2010), yaptığı çalışmada çocuğun cinsiyet değişkenine göre, ebeveyn kişiliği, ebeveyn tutumları ve çocuğun mizacı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlamıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, ebeveyn tutumları ile kişilik özellikleri arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

İnanç ve arkadaşları (2017), yaptıkları çalışmada ebeveynlerin kişilik yapıları ile çocuk yetiştirme tutumlarını araştırmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ebeveyn tutumları ile çocuk yetiştirme tutumları arasında ilişki olduğu görülmüştür.

Yapılan araştırmaların bulgularına bakıldığında, bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Duygusal dengesizlik kişilik özelliğine sahip ebeveynlerin çocukları üzerinde gerektiğinden daha fazla kontrolcü tutum sergiledikleri söylenebilir. Bu durum çocuğun sevgiyi hissetse bile, kendisini yetersiz hissedeceği anlamına gelebilir. Öte yandan gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip

ebeveynlerin gelişime katkı sağlayacağını düşündüğü tutum ve davranışları sergilemeye ve desteklemeye çalışarak, demokratik bir tutum sergiledikleri fakat izin verici tutumla çocuğa sınır konulmadığı zaman da çocuğun özdenetimini sağlayamayabileceği düşünülebilir.

5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ebeveynlerin dışadönüklük, içedönüklük, yumuşakbaşlılık, düşmanlık, sorumluluk, dağınıklık, duygusal dengesizlik ve gelişime açıklık kişilik özellikleri *cinsiyete* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin gelişime kapalılık kişilik özellikleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Buna göre; erkeklerin gelişime kapalılık kişilik özellikleri kadınlara göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin dışadönüklük, içedönüklük, yumuşakbaşlılık, düşmanlık, sorumluluk, dağınıklık, duygusal dengesizlik, gelişime açıklık, gelişime kapalılık kişilik özellikleri *içinde yetişilen coğrafi bölgeye* göre farklılaşmamaktadır.

Ebeveynlerin dışadönüklük, içedönüklük, yumuşakbaşlılık, düşmanlık, sorumluluk, dağınıklık, duygusal dengesizlik, gelişime açıklık, gelişime kapalılık kişilik özellikleri, *birliktelik durumuna* göre farklılaşmamaktadır.

Annelerin içedönüklük, yumuşakbaşlılık, düşmanlık, sorumluluk, dağınıklık, duygusal dengesizlik, gelişime kapalılık, kişilik özellikleri *eğitim durumuna* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; annelerin dışadönüklük kişilik özellikleri eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; ilkokul ve üniversite mezunu olan annelerin dışadönüklük kişilik özellikleri, okuma yazma bilmeyenlere göre daha fazladır.

Annelerin gelişime açıklık kişilik özellikleri eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; üniversite mezunu olan annelerin gelişime açıklık kişilik özellikleri ilkokul, ortaokul, lise mezunu olan annelere göre daha fazladır.

Babaların dışadönüklük, içedönüklük, yumuşakbaşlılık, düşmanlık, sorumluluk, dağınıklık, duygusal dengesizlik, gelişime açıklık, gelişime kapalılık, kişilik özellikleri *eğitim durumuna* göre farklılaşmamaktadır.

Yeşilyaprak (1993), yaptığı çalışmada kişilik gelişiminde ailesel faktörlerin etkisini araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre, sosyoekonomik düzeyin, cinsiyetin,

anneninin çalışıp çalışmamasının kişilik gelişiminde etkili bir faktör olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Durna (2005), yaptığı çalışmada A ve B tipi kişilik yapısı ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre, bu değişkenlerden ailenin gelir düzeyi ve ailenin yeri ile A ve B tipi kişilik yapıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet, bitirilen lise türü, üniversitede öğrenim görülen okul gibi demografik, çevresel ve sosyal değişkenler arasında ilişki bulunmamıştır.

Literatürde bu araştırmaya yönelik yapılmış benzer araştırmaların yer aldığı görülmektedir. Araştırmalarda kişilik özellikleri ile cinsiyet, yaş, kıdem, eğitim düzeyi, ailesel faktörler, performans, çevresel ve sosyal değişkenler gibi çeşitli değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışma bulgularıyla ilgili olarak; ebeveynlerin gelişime kapalılık kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılaştığı, bu doğrultuda erkeklerin gelişime daha kapalı oldukları söylenebilir. Bundan farklı olarak kişilik özelliklerinin içinde yetişilen coğrafi bölge ve birliktelik durumuna göre farklılaşmadığı görülmektedir. Bireyin eğitim seviyesi arttıkça dünyaya ve hayata dair fikir ve görüşlerinde de farklı pencerelere sahip olacağından eğitim seviyesi artan kişilerin dış dünyaya bakışı daha farklı olabilmekle beraber dış dünyaya dahil olma isteğinin de artacağı söylenebilir. Bunun yanında bireylerin kişilik özellikleri iş yaşamlarına ve performanslarına da yansiyabilir. Nitekim;Ordun (2005) yaptığı çalışmada çalışanların kişisel farklılıklarını belirleyen beş temel özelliğin performans üzerindeki etkisini araştırmıştır. Kişilik ve performans arasındaki ilişkilere yönelik yapılan çalışmalarda dışadönüklük, uyumluluk ve sorumluluk kişilik özelliğinin performans düzeyine olumlu, nevroitik kişilik özelliği boyutunun ise olumsuz etkileyebileceği, sorumluluk kişilik özelliğinin ise performans düzeyi ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Yelboğa (2006) yaptığı çalışmada ise; kişilik özellikleri ile iş performansı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre; cinsiyet, yaş, kıdem, eğitim düzeyi ile kişilik özellikleri değişkenleri arasında düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ebeveynlerin demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici ebeveynlik tutumları çocuğun *cinsiyetine* göre farklılaşmamaktadır.

Ebeveynlerin otoriter ve aşırı koruyucu tutumları *sahip oldukları çocuk sayısına* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin demokratik tutumları sahip olunan çocuk sayısına göre farklılaşmaktadır. Buna göre; 1 çocuğu olan ebeveynlerin demokratik tutumları, 4 çocuğu olanlara göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin izin verici tutumları *sahip oldukları çocuk sayısına* göre farklılaşmaktadır. Buna göre; 2 ve 3 çocuğu olan ebeveynlerin izin verici tutumları, 1 çocuğu olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Bunun yanında 3 çocuğu olan ebeveynlerin izin verici tutumları, 2 çocuğu olanlara göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin demokratik ve aşırı koruyucu tutumları *içinde yetişilen coğrafi bölgeye* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumları içinde yetişilen coğrafi bölgeye göre farklılaşmaktadır. Buna göre; içinde yetişilen coğrafi bölge İç Anadolu olan ebeveynlerin otoriter tutumları, içinde yetişilen coğrafi bölge Marmara olanlara göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin izin verici tutumları *içinde yetişilen coğrafi bölgeye* göre farklılaşmaktadır. Buna göre; içinde yetişilen coğrafi bölge Marmara olan ebeveynlerin izin verici tutumları, içinde yetişilen coğrafi bölge Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu olanlara göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutumları *birliktelik durumuna* göre farklılaşmamaktadır.

Ebeveynlerin demokratik ve izin verici tutumları *gelir durumuna* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin otoriter ve aşırı koruyucu tutumları gelir durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; düşük gelirli olan ebeveynlerin otoriter ve aşırı koruyucu tutumları, orta gelirli olan ebeveynlere oranla daha yüksektir.

Ebeveynlerin demokratik, izin verici ve aşırı koruyucu tutumları *annenin çalışma durumuna* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin otoriter tutumları annenin çalışma durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; anne çalışma

durumu “hayır” olan ebeveynlerin otoriter tutumu, anne çalışma durumu “evet” olan ebeveynlere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin demokratik ve izin verici tutumları *annenin eğitim durumuna* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin otoriter tutumları annenin eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; anne eğitim durumu “okuma yazma bilmiyor” olan ebeveynlerin otoriter tutumları, anne eğitim durumu üniversite olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Anne eğitim durumu ilkokul olan ebeveynlerin otoriter tutumları, anne eğitim durumu ortaokul, lise, üniversite olan ebeveynlere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumları *annenin eğitim durumuna* göre farklılaşmaktadır. Buna göre; anne eğitim durumu ilkokul olan ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumları, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan ebeveynlere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutumları *babanın eğitim durumuna* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; ebeveynlerin demokratik tutumları babanın eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; baba eğitim durumu lise olan ebeveynlerin demokratik tutumları, baba eğitim durumu ilkokul ve ortaokul olan ebeveynlere göre daha yüksektir.

Tuncer (1979), aile tutumuyla beraber aile yapısının çocukların kişilik yapısına olan etkisini incelediği araştırmada; farklı kültür, norm yapıları, farklı eğitim tiplerinin çocukların özgün bir kişilik oluşturmada önemli etkenler olduğunu saptamıştır.

Özyürek ve Şahin (2005), yaptığı çalışmada ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarını araştırmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre anne-baba tutumlarının, anne-babanın öğrenim düzeyi ve mesleği, çocuğun doğum sırası ve kardeş sayısı ile ailede diğer bireylerin varlığından etkilendiği görülmüştür. Ayrıca annelerin çocuklarına karşı tutumlarının, babalara göre daha demokratik olduğu sonucu elde edilmiştir.

Yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular bu araştırmanın bulgularından farklılık göstermektedir. Yapılan araştırma bulgularına bakıldığında bu araştırma ile paralel olsa da, bulguların sonuçları açısından farklılık göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre ebeveynlerin demokratik tutumlarının babanın eğitim durumuna göre

farklılaştığı, annenin eğitim durumuna göre ise farklılaşmadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra kişinin yaşadığı coğrafya ve kültür her şeyini etkileyebileceği gibi davranış ve tutumunu da etkilemesi de son derece olası bir durumdur. Ayrıca çocuk sayısı arttıkça ilginin bölünmesi ve çocukların idare edilebilmesi için ebeveynlerin otoriter tutuma sahip olma olasılıklarının arttığı söylenebilir.

5.1.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çocukların genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri *yaşa* göre farklılaşmamaktadır.

Çocukların genel iletişim becerileri, iletişimde kurallara uymaya yönelik, karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri *anaokuluna devam etme süresine* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; çocukların aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri anaokuluna devam etme süresine göre farklılaşmaktadır. Buna göre; 2 yıldır anaokuluna devam eden çocukların aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri, 6 aydır anaokuluna devam eden çocuklara göre daha yüksektir.

Çocukların iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik iletişim becerileri anaokuluna devam süresine göre farklılaşmaktadır. Buna göre; 2 yıldır anaokuluna devam eden çocukların iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik iletişim becerileri 6 aydır ve 1 yıldır anaokuluna devam eden çocuklara göre daha yüksektir.

Çocukların genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri ebeveynin *birliktelik durumuna* göre farklılaşmamaktadır.

Çocukların genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri *gelir durumuna* göre farklılaşmamaktadır.

Çocukların genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, olumlu tepki

göstermeye yönelik iletişim becerileri *anne çalışma durumuna* göre farklılaşmamaktadır.

Çocukların genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunmaya yönelik, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik, iletişimde kurallara uymaya yönelik, olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri *annenin eğitim durumuna* göre farklılaşmamaktadır.

Çocukların iletişimde kurallara uymaya yönelik ve karşısındakine olumlu tepki göstermeye yönelik iletişim becerileri *babanın eğitim durumuna* göre farklılaşmamaktadır. Bundan farklı olarak; çocukların genel iletişim becerileri, iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik iletişim becerileri ve aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri babanın eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır. Buna göre; babası lise mezunu olan çocukların genel iletişim becerileri ve iletişimde diğerlerini dikkate almaya yönelik iletişim becerileri, babası ilkokul, ortaokul ve üniversite mezunu olanlara göre daha yüksektir. Bunun yanında; babası lise mezunu olan çocukların aktif iletişimde bulunmaya yönelik iletişim becerileri, babası ilkokul ve ortaokul mezunu olan çocuklara göre daha yüksektir.

Ergin (2004) yaptığı araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerilerini hangi değişkenlerin etkilediğini belirlemek, okul öncesi dönem çocuklarının iletişim beceri düzeylerini ölçmek için 'duyguları tanıma, göz kontağı kurma, dinleme ve duyguları ifade etme' olmak üzere dört iletişim beceri alanını içeren ölçeklerin geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışmasını yapmıştır. Elde edilen bulgulara göre okul öncesi kuruma devam etme durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve ailenin ekonomik durumu ile ilgili değişkenlerin tümünde duyguları ifade etme alt boyutu ile aralarında anlamlı düzeyde farklılık olduğu saptanmıştır.

Akran ilişkileri çocukların iletişim becerilerin etki eden bir önemli unsurdur. Nitekim; Uluyurt (2012), yaptığı araştırmada okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkilerini farklı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre erkek çocukların akranlarına karşı saldırganlık, dışlanma, aşırı hareketlilik, akranların şiddetine maruz kalma puanları, kız çocuklarının puanlarından yüksektir. Kız çocukların akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranış gösterme puanlarının, erkek çocukların

akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranış gösterme puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Anne-baba eğitim düzeyi arttıkça akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranış gösterme puanları artmaktadır. Anne eğitim düzeyi düştükçe akranları tarafından dışlanma, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma ve aşırı hareketlilik puanının arttığı, baba eğitim düzeyi artıkça da dışlanma, aşırı hareketlilik, akran şiddetine maruz kalma puanının azaldığı görülmektedir.

Önder ve arkadaşları (2016) ,yaptıkları çalışmada ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzlarının 5-6 yaş çocukların iletişim becerileri üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırmada yaş ve cinsiyet farkı, anne ve babanın eğitim durumu, çocuğun yetiştirme tutumundaki farklılıklar da sosyodemografik değişken olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre; anne ve babanın eğitim durumunun çocuğun iletişim becerileri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Ancak diğer değişkenlerde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Yaşar-Ekici (2018), yaptığı çalışmada okul öncesi eğitime devam eden çocukların iletişim becerilerini araştırmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının ‘genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunma ve iletişimde diğerlerini dikkate alma becerileri’ yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmazken, ‘iletişimde kurallara uyma ve karşısındakine olumlu tepki gösterme becerileri’ yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının ‘aktif iletişimde bulunma ve karşısındakine olumlu tepki gösterme becerileri’ ebeveyn birliktelik durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmazken, ‘genel iletişim becerileri, iletişimde diğerlerini dikkate alma ve iletişimde kurallara uyma becerileri’ ebeveyn birliktelik durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının ‘genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunma, iletişimde diğerlerini dikkate alma, iletişimde kurallara uyma ve karşısındakine olumlu tepki gösterme becerileri’ ailenin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının ‘genel iletişim becerileri, aktif iletişimde bulunma, iletişimde diğerlerini dikkate alma, iletişimde kurallara uyma ve karşısındakine olumlu tepki gösterme becerileri’ anaokulunda bulunma süresine, ailedeki çocuk sayısına ve doğum sırasına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Literatürde bu araştırmaya yönelik benzer araştırmaların yer aldığı görölmektedir. Yapılan bu araştırma bulgularında çocukların iletişim becerilerinin yaşa, ebeveynlerin birliktelik durumu ve gelir durumuna, anne çalışma ve eğitim durumuna göre farklılık göstermediği görölmektedir. Okul öncesi eğitim çocukların iletişim becerilerini geliştireceği en önemli ortamlardan biridir. Çocuğun aktif ve sağlıklı bir iletişimde bulunma ve kendini daha iyi ifade edebilmesinin anaokuluna devam etme süresine göre değiştiği elde edilen bulgulara dayanarak söylenebilir. Yine çalışma bulgularına dayanarak, babanın eğitim durumunun çocuklarının genel iletişim becerilerine etkisi görölmektedir. Ayrıca babanın eğitim seviyesi yükseldikçe çocukla olan iletişim kalitesinin artacağı ve dolayısıyla çocuğun iletişim becerisinin de daha çok gelişeceği söylenebilir. Nitekim, Kandır ve Alpan (2008) yaptığı araştırmada anne babaların çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimini desteklemeye yönelik davranışlarının; onların kendilerine güvenen, yaratıcı, bağımsız ve kendi haklarını korumasını bilen, başkalarıyla işbirliği ve dayanışma içerisine girebilen, kendisiyle ve çevresiyle barışık, dengeli ve uyumlu bir kişilik yapısı geliştirmelerinde etkili olduğunu saptamıştır. Bu araştırmadan hareketle çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesi neticesinde geliştirdikleri kişilik yapısı ile birlikte, iletişimde daha aktif ve etkin bir biçimde katılımda bulunabilecekleri söylenebilir. Anne babanın desteklemesinin yanı sıra anaokuluna devam süresinde de çocukların duygularını tanıma, duygularını ve kendini ifade etmelerine yönelik çeşitli etkinlik ve grup çalışmalarıyla iletişim becerilerinin güçlendirilebileceği ifade edilebilir. Bu doğrultuda da akranlarıyla daha sağlıklı ve etkili bir iletişim kurabilecekleri söylenebilir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, uygulayıcılara ve araştırmacılara sunulan öneriler şunlardır:

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Mesleki eğitimde edinilen bilgilerin sürekli güncel kalabilmesi ve mesleki gelişmelerini sürdürebilmelerine yönelik yeni bilgilerin okulöncesi öğretmenlerine aktarılabilmesi için ebeveyn tutumu ve çocukların iletişim becerileri konularında hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların iletişim becerilerine yönelik çalışmalarında okul rehber öğretmenlerinden destek alınması, çalışmanın etkinliğini ve verimliliğini artırabilir. Özellikle oyun terapisi eğitimi almış rehber öğretmenlerle çocuğun duygularını anlaması ve ifade etmesi sağlanabilir. Bu sayede rehber öğretmenlerin, çocukların iletişim becerileri konusunda öğretmeni ve aileyi doğru yönlendirmeleri sağlanabilir.

Okul öncesi öğretmenleri tarafından ailelere yönelik, aile içi iletişim ve ebeveyn tutumları ve kişilik özelliklerinin ebeveynlik tutumları üzerindeki etkileri konulu eğitimler düzenlenebilir. Okul öncesi öğretmeni ve okul yönetimi de işbirliğine girerek, konuyla alakalı uzman kişiler davet edilerek aile eğitim çalışmaları düzenlenebilir.

Eğitim Kurumları, Halk Eğitim Merkezleri, Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları tarafından halka açık ve ücretsiz olarak kişilik özellikleri, kişilik bozuklukları ve bunların aile ve çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin eğitimler düzenlenebilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışmanın evrenini İstanbul'un üç ilçesinde bulunan devlet anaokuluna devam eden 5-6 yaş çocukların öğretmenleri ve aileleri oluşturmuştur. Elde edilen bilgilerin daha geniş bir evrene genellenebilmesi için, daha çok sayıda il ve ilçe ile bu il ve ilçelerde yer alan özel ve devlet okul öncesi eğitim

kurumlarında eğitim gören çocukların ve ailelerinin yer aldığı geniş bir örneklem grubuyla yeni bir araştırma yapılabilir.

Bu araştırmada, ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının çocuklarının iletişim becerisi ile ilişkisi incelenmiştir. Bu araştırmada ortaya çıkan bulgulardan yola çıkılarak, ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarının; çocuğun benlik algısı, sosyal beceri düzeyi ve okula uyumuna etkisine ilişkin yeni araştırmalar yapılabilir.

Ebeveynlerin kişilik özelliklerini, ebeveynlik tutumlarını ve çocuğun iletişim becerilerini ölçen farklı ölçeklerin kullanıldığı benzer çalışmalar yapılabilir ve elde edilecek bulgular birbirleriyle karşılaştırılabilir. .

Çocukların iletişim becerilerinin geliştirilmesi amacıyla okul öncesi öğretmenleri tarafından uygulanabilecek nitelikte iletişim becerileri programları geliştirilebilir.

Ebeveynlerin kişilik özellikleri, ebeveynlik tutumları ve çocukların iletişim becerileri ile ilgili Türkiye’de ve yurt dışında yapılmış çalışmalar karşılaştırılmalı olarak incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G.,& Avciođlu, H. (2005). Sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin (7-12 yaş) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 7(2).
- Aslan, N.,& Cansever, B. A. (2007). Okuldaki Sosyal Etkinliklere Katılımda Ebeveyn Çocuk Etkileşimi Kólturelerarası Bir Karşılaştırma. *Ege Eğitim Dergisi*, 8(1).
- Atabey, D. (2017). Anasınıfına devam eden çocukların annelerinin anne tutumlarının incelenmesi (Çorum İli örneği). *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (1), 145-168.
- Atkinson RL, Atkinson RC, Smith EE Bem DJ, Hoeksema SN. (1999). Psikolojiye Giriş.çev: Yavuz, A. İstanbul: Arkadaş Yayınları
- Avşar, Z.,& Kuter, F. Ö. (2007). Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi (Uludağ Üniversitesi örneği). *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(2), 197-206.
- Aytemiz, T. (2010). *Ebeveyn Kişiliği, Çocuğun Mizacı ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bacanlı, H., İlhan, T., & Aslan, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT). *Journal of Turkish Educational Sciences*, 7(2).
- Baltaş, Z. ve Baltaş, A. (2002). *Beden Dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Basım, H.N., Çetin, F. ve Tabak, A.(2009). Beş faktör kişilik özelliklerinin kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarıyla ilişkisi. *Türk Psikolojisi Dergisi*,24 (63).
- Baymur, F. (1993). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
- Belsky, J. (1984) The Determinants of Parenting: A Process Model. *Child Development*, 55, 83-96.

- Berglund, E. V. A., Eriksson, M., & Westerlund, M. (2005). Communicative skills in relation to gender, birth order, childcare and socioeconomic status in 18-month-old children. *Scandinavian journal of psychology*, 46(6), 485-491.
- Bilen, M. (2009). *Sağlıklı İnsan İlişkileri*. Anı Yayıncılık.
- Bilge, R.(2013). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) tanısı olan çocukların anne babalarının kişilik özelliklerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Börekçi B. (2017). *Okul öncesi çocuklarda dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu belirtilerinin, davranışsal, sosyal problemler, aile işlevselliği ve ebeveyn tutumları ile ilişkilerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Burger, J. M. (1993). *Personality*. Pacific Grove, CA: Brooks.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. Kaknüs Yayınları.
- Campbell, S. B. G. (1979). Mother-infant interaction as a function of maternal ratings of temperament. *Child Psychiatry and Human Development*, 10(2), 67-76.
- Cheah, C.S., Leung, C.Y., Tahseen, M. &Schultz, D. (2009). Authoritative parenting among immigrant Chinese mothers of preschoolers. *Journal of Family Psychology*, 23(3), 311-20.
- Coplan, R.J., Reichel, M. Rowan K. (2009) Exploring the associations between maternal personality, child temperament, and parenting: A focus on emotions. *Personality and Individual Differences*, 46, 241-246.
- Costa, Jr, P.T., Terrecciano, A., and McCrae, R.R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings. *Journal of Personality and Social Psychology*. 81(2), 322-331.

- Costa Jr, P. T., and McCrae, R. R. (1995). Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of personality assessment*, 64(1), 21-50.
- Costa Jr, P. T., and McCrae, R. R. (1992). Four ways five factors are basic. *Personality and individual differences*, 13(6), 653-665.
- Costa Jr, P. T., and McCrae, R. R. (1986). Personality, coping, and coping effectiveness in an adult sample. *Journal of personality*, 54(2), 385-404.
- Cüceloğlu, D. (1992). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çankaya, G. ve Ergin, H. (2015). *Çocukların oynadıkları oyunlara göre empati ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Sözel Bildiri, Hacettepe Üniversitesi Kültür Merkezi, Sözel Bildiriler XI, Ankara, 283-297.
- Çeceli E. (2018). *48-60 Ay Arası Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Anne Babalarından Algıladıkları Tutumlar, Anne Babalarına Bağlanma Stilleri İle Kendi Anne Babalık Tutumları Arasındaki İlişkiler*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim online*, 2(2).
- Darwin, C. (1859). *The Origin of Species; And, the Descent of Man*. Modern library.
- Deniz, M. E. (2018). *Eğitim psikolojisi*. İstanbul: Pegem Atf İndeksi.
- Dupper, D. R. & Krishef; C. H. (1993). School-based social-cognitive skills training for middle school students with school behavior problems. *Children and Youth Services Review*, 15, 131-142.
- Durmuş, R. (2006). *Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri İle Anne- Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Durna, U. (2005). A ve B Tipi Kişilik Yapılarını ve Bu Kişilik Yapılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Bir Araştırma. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*.19.1. 276- 290.
- Eke, K. (2018). *4-6 Yaş Sosyal Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Çocukların Sosyal Davranışları İle Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eke, K. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*,8 (28).
- Ergin, H. (2004). Okul öncesi dönem çocukları için iletişim becerileri ölçeklerinin geçerlik, güvenirlik ve norm çalışması. *HAYEF: Journal of Education*, 1(2), 181-199.
- Erikson, E. H. (1984). *İnsanın Sekiz Çağı*. çev. B. Üstün - V. Şar. Ankara: Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Eroğlu, E. (1996). İletişim Sürecinde Medya Mesaj Yöntem İlişkisi ve Geleneksel Eğitimden Uzaktan Öğretim Sistemlerine Geçiş Süreci. *Kurgu Dergisi*. S:14,275-294,1996
- Eryılmaz, A.,& Ercan, L. (2011). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 139-149.
- Freud, S. (1986). *The Essentials of Psychoanalysis*. London: Pelican Books
- Goldberg, L. R. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment*. 4. 26-42.
- Greenberg, J. (1999), *Managing Behavior in Organizations*, 2. Edition, Prentice Hall New Jersey. ABD
- Göger, G. (2018). Ebeveynlerin kişilik özellikleri ile çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Görgülü, F. (2009). *Drama destekli kabaşık öğrenme etkinliklerinin okul öncesi 5-6 yaş çocuklarının iletişim becerilerine etkisi*. (Master thesis, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gülay, H. (2009). 5-6 yaş çocuklarının sosyal konumlarını etkileyen çeşitli değişkenler. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 104- 121.
- Güneri-Yöyen, E. (2016). Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Çocukluk Çağı Travması. *Journal of Current Researches on Social Sciences*.
- Güneri-Yöyen, E.(2016).Uluslararası kişilik envanteri(IPI) kısa versiyonunun türkçe'ye uyarlanması: Güvenirlilik ve geçerlilik analizi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*. 2(4),1311-1313.
- Gürgen, H. (1997). *Örgütlerde iletişim kalitesi*. Der Yayınevi.
- Haden, Catherine A., et al. "Mother–child conversational interactions as events unfold: Linkages to subsequent remembering." *Child Development* 72.4 (2001): 1016-1031.
- Hasta, D. ve Güler, M. E. (2013). Saldırganlık: Kişilerarası ilişki tarzları ve empati açısından bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4.(1).
- Höl, Ş. (2017). Annelerin Çocuklarına Yönelik İletişim Becerilerinin 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının İletişim Becerileri Üzerindeki Yordayıcı Etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*. 4(13), 351-381
- Işık, B.(2010). *Ebeveyn kabul-red/kontrol, kişilik özellikleri ve baş etme stratejilerinin psikolojik yakınmalar üzerindeki rolünün incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Işık, H.K. (2018). *Çalışan/Çalışmayan Ebeveynlerin Çocuklarına Karşı Tutumları Ve Bu Tutumların 5-6 Yaş Grubu Çocukların Davranış Problemleri İle İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- İnanç, L., Altıntaş, M., & Barış, T. (2017). Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ile kişilik yapıları arasındaki ilişki. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5 S), 1731-1745.
- Jackson, J.T., & Bynum, N. (1997). Drama: teaching tool for culturally diverse children. *Journal Of Instructional Psychology*, 24(3), 158-168.
- Jones, D. J., Forehand, R., & Beach, S. R. (2000). Maternal and paternal parenting during adolescence: Forecasting early adult psychosocial adjustment. *Adolescence*, 35(139), 513-513.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Üskül, A. (2006). *Yeni insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. Evrim Yayınevi.
- Kakhnovets, R. (2011). Relationships among personality, expectations about counseling and help-seeking attitudes. *Journal of Counseling & Development*, 89(1) , 11-19.
- Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 14(4).
- Kapıkıran, N. A. (2005). Üniversite öğrencilerinde ahlaki davranışın empatik eğilim ve kendini ayarlama açısından incelenmesi. VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Denizli.
- Karakuş, N. (2017). *60-72 ay çocukların sosyal problem çözme becerilerinin anne tutumları açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kaya, A. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin anne - babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının kişilik özelliklerine göre değişkenliğinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kempe, A. (2003). The role of drama in the teaching of speaking and listening as the basis for social capital. *Research in Drama Education*, 8 (1), 65-78.
- Kochanska, G., Clark, L.A., Goldman, M.S.: 1997 “Implications of mothers’ personality for their parenting and their young children’s developmental outcomes’’. *Journal of Personality*, 65.
- Korkut,F.(2005). Yetişkinlere y6nelik iletişim becerileri eğitimi. *Communication Skills Training Program For Adults*, 28(28), 143-149.
- Korkut, F. (2004). *Okul Temelli 6nleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma*.Ankara: Anı Yayıncılık.
- K6knel, 6. (1986). *İnsanı Anlamak*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- K6knel, 6. (2005). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik (17. Basım). İstanbul: Akdeniz Yayıncılık.
- Kuzgun, Y.(1991). *Ana Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Geręekleřtirme D6zeyine Etkisi*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Yayınları
- Lopez Turley, N. R. (2003). Are children of young mothers disadvantaged because of their mother’s age or family back ground? *Child Development*, 74(2), 465– 474.
- Losoya, S.H., Callor, S., Rowe, D.C., Goldsmith, H.H. (1997).“Origins of FamilialSimilarity in Parenting: A Study of Twins and Adoptive Siblings’’. *Developmental Psychology*, 33, (6), 1012-1023.
- Luthans, F. 2010. Organizational Behaviour. An Evidence Based Approach. *Mcgrow Hill. N.Y.*
- McAdams DP. Olson BD. (2010). Personality development: continuity and change over the life course. *Annu Rev Psycho*. 61:517-542.
- McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., Del Pilar, G. H., Rolland, J. P., & Parker, W. D. (1998). Cross-cultural assessment of the five-factor model: The Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 29(1), 171-188.

- McCrae, R. and Costa, P. (2006). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective*. New York: Guilford Press.
- Merdan, E. (2013). Beş faktör kişilik kuramı ile iş değerleri ilişkisinin incelenmesi: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 4(7).
- Metsapelto R., Pulkkinen L. (2003).“Personality Traits and Parenting: Neuroticism, Extra version and Openness to Experience as Discriminative Factors”. *European Journal of Personality*, 17, 59-78.
- Millon T, Davis, R. O. (1996). *Disorders of personality DSMIV and beyond*. New York: John Wiley & Sons.
- Mischel, W. (2009). From personality and assessment (1968) to personality science, 2009. *Journal of Research in Personality*, 43(2), 282-290.
- Morsünbül, Ü. (2014). Hızlı büyük beşli kişilik testi Türkçe versiyonu geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, Düşünen Adam. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 27. 316-322
- Ordun, G. (2005). Kişilik faktörleri ve satış temsilcilerinin performansı arasındaki ilişkiler üzerine bir çalışma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi*, 16(51), 56-68.
- Oskay G., (1982). Değer Yargıları Yönünden Ana-Baba Ergen Çatışması. *Psikoloji Dergisi*, 14,(148).
- Öksüz, Y. (2002). Ergenin kişilik gelişiminde ebeveynin rolü. *Milli Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 31.
- Önder, A., Balaban-Dağal, A., Şallı, D. (2015). 5-6 Yaş Çocukları İçin İletişim Becerileri Ölçeği Geçerlik-Güvenirlik Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-13.
- Özdemir, A. D. (2012). *Bazı değişkenler açısından okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerinin ve ailelerinin ebeveynliğe yönelik tutumları*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Özer, A.K. (1995). *Duygusal Gerilimle Baş edebilme*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Özer, K. (1995). *İletişimsizlik Becerisi*. Varlık Yayınları, İstanbul
- Özkafacı, A. (2012). *Annenin çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özsoy, E. ve Yıldız, G. (2013). Kişilik kavramının örgütler açısından önemi: bir literatür taraması. *İşletme Bilimleri Dergisi*, 1(2), 1-12.
- Özyürek, A., Şahin F., T (2005). 5 ve 6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 25(2), 19-34
- Paley, B., Conger, R. D. & Harold, G. T. (2000). Parent' s affect adolescent cognitive representations and adolescent social development. *Journal of Marriage and Family*, 62, 761-776.
- Querido, J., Warner, T., & Eyberg, S. (2002) Parenting styles and child behavior in African American families of preschool children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 31(2), 272-277.
- Rinaldi, C.M. & Howe, N. (2012). Mothers' and fathers' parenting styles and associations with toddlers' externalizing, internalizing, and adaptive behaviors. *Early Childhood Research Quarterly*, 27, 266–273.
- Sadı G. (2018). *5-8 Yaş Çocukların Sosyal Uyum Becerilerinin Yordayıcısı Olarak Anne Baba Tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saral E. (2018). *Yetişkinlerde Cinsiyet Algısı İle Algılanan Ebeveyn İlişkisinin Ve Çocukluk Çağı Ebeveyn Tutumu İlişkilerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.

- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.
- Signe, P.,& Van Schaik, C.P.(2000). Dominance And Communcation:Conflict Management İn Various Social Setting. *Natural Conflict Resolution*. (Ed: Aureli F, de Waal FBM). USA: University Of California.
- Sirkeci, B. (2017). *Okul öncesi çocuklarının anksiyete belirtileri ile anne baba tutumu arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Smith, C.L., Spinrad, T.L.,Eisenberg, N., Gaertner, B.M.,Popp, T.K., Maxon, E. (2007). Maternal Personality: Longitudinal Associations of Parenting Behaviorand Maternal Emotional Expressions toward Toodlers. *Parenting: Scienceand Practice*, 7(3), 305-329.
- Somer, O. (1998). Türkçede Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli. *Türk Psikoloji Dergisi*, 13(42): 17–32.
- Steinberg, L. D., Lamborn, S. D., Dornbusch, S. M., Darling, N. (1992). Impact of parenting practices on adolescent achievement: authoritative parenting, school involment and encouragement to succeed. *Child Development*, 63(5), 1266-1281.
- Şahin, F. T.,& Özyürek, A. (2008). 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 6(3), 395-414.
- Telatar, S.(2012).İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin demokratik tutumları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: (İstanbul ili Anadolu Yakası örneği). (Yüksek Lisans Tezi) Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tola, D. (2003). *İlkokul 5. sınıf çocuklarında ahlaki yargı ile ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi).

- Tomrukçu, B. (2008). *Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile İş Değerleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Tuncer O., (1979). Çocuk Ailesi ve Çevresi. Çocuk ve Eğitim, *Ankara Türk Eğitim Derneği* (3), s.13-14
- Tutar, H ve Yılmaz. M. (2010). *Genel İletişim: Kavramlar Ve Modeller* (7. Baskı). İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Tuzgöl, M. (1998). *Ana baba tutumları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Uluyurt, F. (2012). *Bazı değişkenlere göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının akran ilişkileri* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Usluata, A. (1995). *İletişim*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Vecchio, R.P. 1988. *Organizational Behavior: The Dryden Press International Edition*, ABD.
- Wolchik, S. A., Wilcox, K. L., Tein, J. Y. & Sandler, I. N. (2000). Maternal acceptance and consistency of discipline as buffers of divorce on children's psychological adjustment problems. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 28(1), 87-102
- Yağmurlu, B., Sanson, A., & Köymen, S. B. (2005). Ebeveynlerin ve çocuk mizacının olumlu sosyal davranış gelişimine etkileri: Zihin kuramının belirleyici rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20(55), 1-20.
- Yanbastı, G. (1991). *Kişilik Kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Yassa, N. A. (1997). A study of the effect of drama education on social interaction in high school students (Doktoral Dissertation). Lakehead University, Ontario

- Yaşar-Ekici, F., Arayıcı, P ve Dinleyici, S (2017). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Değer Düzeyleri ile Ebeveynlerin Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişki, Uluslar arası Katılımlı Çocuk Gelişimi ve Nörolojisi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 221-262). İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, Anabilim Dalı.
- Yaşar-Ekici, F. (2018). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02).
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H.(1998). *Ana Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı,H. (1997). Karadeniz teknik üniversitesi öğrencilerinin kişilik özelliklerinin Eysenck'in kişilik kuramına dayalı olarak belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yelboğa, A. (2006). Kişilik özellikleri ve iş performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 8(2), 196-217.
- Yeşilyaprak, B. (1993). Kişilik gelişiminde ailesel faktörlerin etkisine ilişkin bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 3(3).
- Yıldızoğlu, H. (2013). Okul yöneticilerinin beş faktör kişilik özellikleriyle çatışma yönetimi stili tercihleri arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yoleri, S., Erdoğan, N. I., & Tetik, G. Ebeveyn Tutumlarının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Mizaç Özellikleri İle İlişkisinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 226-239.
- Zimmerman, B. J.,& Brody, G. H. (1975). Race and modeling influences on the interpersonal play patterns of boys. *Journal of Educational Psychology*, 67(5), 591.

EKLER

Ek-1

EBEVEYN BİLGİ FORMU

Değerli veli,

Bu anket ve ölçek formları, bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Amacı; okul öncesi dönem çocuğa sahip ebeveynlerin kişilik özellikleri ve ebeveynlik tutumlarını incelemektir. Anket formları üzerine adınızı yazmayınız. Araştırmanın amacına ulaşması, açıklamaların ve anket sorularının dikkatlice okunmasına, cevapların özenle seçilmesine, soruların cevapsız bırakılmamasına ve vereceğiniz samimi yanıtlara bağlıdır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

Esra YARDIM

1. Cinsiyetiniz: ()Kadın ()Erkek

2. Anaokuluna devam eden çocuğunuzun yaşı: ()60-66 ay arası ()67-72 ay arası

3. Çocuğunuzun anaokuluna devam etme süresi (Şu anda devam ettiği anaokulundan önce gittiği başka anaokulu varsa bu süreci de dahil ediniz): ()6 ay ()1 yıl ()2 yıl ()3 yıl

4. Sahip olduğunuz çocuk sayısı: ()1 ()2 ()3 ()4

5. İçinde yetiştiğiniz coğrafi bölge:

()Akdeniz ()Doğu Anadolu ()Ege ()Güneydoğu ()İç Anadolu ()Marmara ()Karadeniz

6. Ebeveyn olarak birliktelik durumunuz:

() evet, evliyiz () hayır, ayrı yaşıyoruz () hayır, boşandık () diğer (belirtiniz):.....

7. Ailenizin gelir düzeyi: () düşük () orta () yüksek

ANNENİN;

BABANIN;

8. Çalışma durumu:

() çalışıyor () çalışmıyor

9. Mesleği (belirtiniz):.....

11. Mesleği (belirtiniz):.....

10. Eğitim durumu:

() okuma-yazma bilmiyor

() ilkokul

() ortaokul

() lise

() üniversite

12. Eğitim durumu:

() okuma yazma bilmiyor

() ilkokul

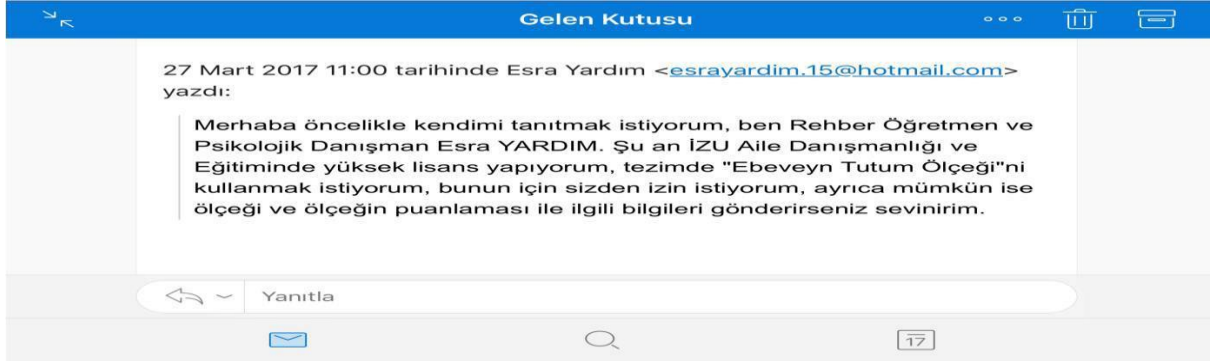
() ortaokul

() lise

() üniversite

Ek-2

Ebeveyn Tutum Ölçeği İzin Yazışması

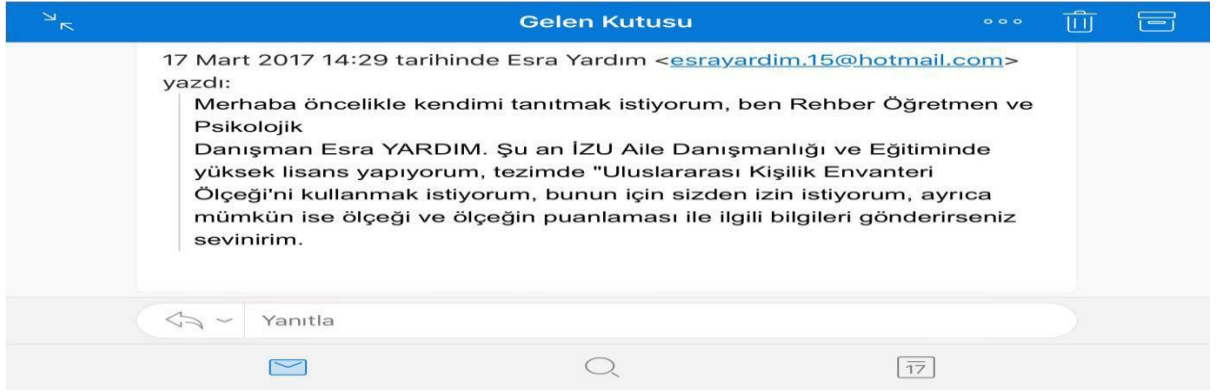
Ek-3

5- 6 Yaş Çocukları İçin İletişim Becerileri Ölçeği İzin Yazışması

EK-4

Uluslararası Kişilik Envanteri İzin Yazışması

EK-5

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.8700237

12.06.2017

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

Sayın: Esra YARDIM

- İlgi: a) 02.06.2017 tarihli dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 09.06.2017 tarih ve 8588447 sayılı oluru.

"Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri ve Ebeveynlik Tutumlarının Çocuklarının İletişim Becerileri ile İlişkisi" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumunuza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçta Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Harun TÜYSÜZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Öçepler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Bahadırk M. İnanç Öküzü Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sıfıncıların Fahiyesi/İstanbul
E-Posta: ige134@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Değerli görevli elektronik imzayı ile iletilebilir. http://evetsozge.meb.gov.tr/adms/index_e03b-ee49-3d16-a4c9-a6a2 koda ile takip edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.8700237

12.06.2017

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

Sayın: Esra YARDIM

- İlgi: a) 02.06.2017 tarihli dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 09.06.2017 tarih ve 8588447 sayılı oluru.

"Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri ve Ebeveynlik Tutumlarının Çocuklarının İletişim Becerileri ile İlişkisi" konusu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumunuza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşımaması koşuluyla, gerekli duyulan araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bitikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Harun TÜYSÖZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK-1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binası/Dr. İsmail Ökten Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sarıyer/Beşiktaş/İstanbul
E-Posta: igt04@meb.gov.tr

A. BALTA YHKİ
Tel: (0 212) 451 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Her türlü görüş ve eleştiriler için teşekkür ederiz. <http://ocakbilgiya.meb.gov.tr> adresinden e03b-cc49-3d16-a9c4-06a2 kodu ile bilgi alabilirsiniz.